

Obsah

Úvod.....	1
1. Seznámení s obcí Jílovicí.....	4
2. Kultura a politický život obce Jílovice	6
2.1 Poválečné vyrovnání.....	6
2.2 Kulturní a společenský život v Jílovici.....	9
2.3 Politický život v Jílovici	16
3. Ekonomika, rozvoj a zemědělství v obci	21
3.1 Rozvoj a majetek Jílovice	21
3.2 Život soukromých zemědělců a cesta k založení JZD	26
3.3 Život v JZD	40
4. Seznam použitých zkratk, použité literatury a pramenů.....	56
5. Anotace	58

Úvod

Téma této práce mně začalo klíčit v hlavě po té, co se mi do rukou dostala kronika obce Jílovice. Se zájmem jsem se začel do osudů této vsi, až jsem dospěl po časové ose do roku 1948. Dále jsem očekával stránky plné propagandy a oslav komunistického režimu. O to více jsem byl překvapen, když jsem nic takového na následujících stránkách nenašel. V tu dobu jsem začal přemýšlet, kdo byli ti lidé, jak žili v podmínkách obtížných, někdy až nemožných.

V této práci se budu zabývat událostmi, které ovlivňovaly Československou republiku mezi léty 1945-1968, jak působily na obyvatele a život v nevelké vsi. Za počátek sledování jsem zvolil již rok 1945, a to konec 2. světové války.

I když mají být následující řádky věnovány zhoubnému vlivu komunismu na život ve vesnici a vlastně i na společnost jako celek, netroufám si oddělovat vliv tří poválečných let na další čtyři desetiletí. Rok 1968 jsem pojal jako symbolické ukončení jedné éry, a tudíž závěrečný rok, kterému se věnuji ve své práci. V tomto roce končí jedna éra socialismu reprezentovaná kolektivizací a nástupem společného hospodaření a začíná doba stagnace hospodářství a pomalého rozkladu socialistické společnosti.

Jako vzorovou práci jsem si p předchozím studiu vybral práci Josefa Petráně.¹ Tato kniha je pro mne ideálem zpracování mikrohistorie jedné vesnice. Netroufám si tvrdit, že se dá moje práce srovnávat s prací pana Petráně, ale mohl jsem alespoň porovnat, jak velmi podobné téma zpracoval opravdový profesionál.

Život na tehdejším venkově ovlivňovalo v první řadě zemědělství, jeho kolektivizace a následný vývoj. Hospodářství však nebude jediným rozebíraným tématem. Zajímal jsem se o problémy poválečné doby a o následné přerozdělování soukromého i státního majetku.

Dále se podíváme na zlomový rok 1947, na jeho extrémní klimatický vývoj, který svoji vážnost ukázal už o rok dříve. Nemohu opomenout rok 1948 a tehdejší komunistický puč. Pro pochopení tohoto krátkého, ale pro další vývoj společnosti nesmírně důležitého úseku českých dějin, jsem jako zdroj informací zvolil publikaci doc. V. Vebera.²

Mezi roky 1950 a 1957 probíhá v Jílovi, jako po celé republice boj o nastolení formy hospodaření a marná snaha zastavit kolektivizační tlaky. Proto bude základ mé práce tvořit sledování odporu rolníků ke kolektivizaci a následné protiakce státního aparátu.

Chod vesnice se vždy řídil a řídí koloběhem přírody a jejím obhospodařováním, nejinak tomu bylo a je i v Jílovi. Proto jsou osudy členů JZD hlavním tématem zbytku práce.

---

¹ PETRÁŇ, Josef. *Dvacáté století v Ouběnicích*. Praha : NLN, 2009. ISBN 978-80-7106-605-7.

² VEBER, Václav. *Osudové únorové dny 1948*. Praha : NLN, 2008. ISBN 978-80-7106-941-6.

Místní však nežili pouze jím. Budu proto sledovat i kulturu obce a různé veřejně prospěšné akce pod hlavičkou režimu, reprezentovaného MNV. Pohlédneme na jejich častou absurditu, kterou však většinou zakrývala původně dobrá myšlenka.

Jak jsem výše zmínil, k tomuto tématu mě inspirovala obecní kronika, a proto bych se rád o ni opíral jako o zdroj informací, a rád bych se z ní pokusil pochopit i náladu pisatele a všech lidí, o kterých je v ní záznam. Sloužit mi bude hlavně v kapitole věnované kultuře a společenskému životu. Její nezávislost však v půlce 50. letech začíná být pochybná, protože zápisy byly od této doby nově kontrolovány na schůzích MNV.

Dále budu čerpat z literatury zabývající se danými tématy, u kterých budu muset samozřejmě přihlídnout k době vzniku. K seznámení s problematikou ničení soukromého zemědělského sektoru a zavádění kolektivního zemědělství mě pomohl Karel Jech a jeho publikace.³ Pro objasnění kolektivizace využiji knihu od trojice Doležal, Pekárek, Kmoníček.⁴ Kniha se s odstupem třiceti let dívá na kolektivizaci a socializaci východočeského venkova sice prokomunistickými očima, ale snaží se o objektivní hodnocení.

U dobových publikací musím na jednu stranu oddělit propagandu a to hlavně u prací pánů Frejky, Koťátka a Domorázka, kde jde bezpochyby o propagandu „nejhrubšího“ rázu.⁵ Na stranu druhou je tento pohled užitečný k nahlédnutí do ideologického obrazu doby. Důležitou součástí budou samozřejmě archivní fondy Obecního úřadu Jílovice (který byl nazván místo MNV Obecní úřad pro kontinuitu s předešlou knihou zápisů), MNV Jílovice a JZD Jílovice, které se budou prolínat celou prací, jako náhled na oficiální postoj vedení obce a po roce 1954 i vedení okresu (v platnost přichází nový zákon o NV, který popíšu níže), kdy docházelo nejprve ze strany ONV Dobruška a po roce 1960 (kdy došlo ke změně okresu) ONV Rychnov nad Kněžnou k přímému ovlivňování chodu obce.⁶

Pro srovnání jsem si vybral sousední obec Libníkovice, která leží necelý kilometr směrem na Hradec Králové. Právě mezi Jílovicí a Libníkovicemi ležela hranice okresů, tudíž tu máme nejen srovnání mezi dvěma vesnicemi, ale i okresy a jejich vedením. Má zjištění bych neaplikoval globálně, ale pouze na tento úzce profilovaný vzorek. Rád bych porovnal, zda probíhal vývoj zejména zemědělských otázek stejně, nebo zda byl pouhý jeden kilometr dostatečně velkou vzdáleností pro zjištění rozdílů. Zásadní vliv dvou rozdílné příslušnosti do okresů vidíme na začátku 70. let, kdy se jílovické JZD slučuje s několika družstvy (Vysoký Ujezd, Skršice), které jsou

³ JECH, Karel. *Kolektivizace a vyhánění sedláků z půdy*. Praha : Vyšehrad, 2008. ISBN 978-80-7021-902-7.

⁴ DOLEŽAL, Jan – PEKÁREK, Jiří – MONÍČEK, Josef. *Když mizely meze*. Hradec Králové : Kruh, 1987.

⁵ FREJKA, Ludvík. *Dvouletý plán obnovy a výstavby Československa*. 1. vydání. Praha : Orbis, 1946.

DOMORÁZEK, Prokop. *Dvouletý hospodářský plán v zemědělství*. 1. vydání. Praha : Česká společnost národohospodářská, 1947. , KOŤÁTKO, Jiří. *Jak přispějí jednotná zemědělská družstva a státní statky k zvelebení našeho zemědělství*. Praha : Ministerstvo zemědělství, 1949.

⁶ Jde o fondy ONV Dobruška a ONV Rychnov nad Kněžnou.

sice mnohem vzdálenější, ale náleží do stejného okresu.

Ke studiu a komparaci využiji hlavně fond MNV Libníkovice a různé dokumenty týkající se zemědělství v archivním fondu této vsi.

Rád bych touto prací přispěl k nahlédnutí do obrazu vlivu komunistické ideologie na jednu malou obec. Nechci se zabývat tzv. velkými dějinami, spíše bych chtěl popsat život obyvatel v Jílovici za velmi těžké a někdy až kruté doby.

1. Seznámení s obcí Jílovicí

Informace pro tuto kapitolu budu čerpat z almanachu obce Jílovice, který byl vydán k 120. výročí založení Sboru dobrovolných hasičů a srazu rodáků obce Jílovice.⁷

Obec Jílovice se dnes nachází v okrese Hradec Králové, dříve však Dobruška (mezi roky 1945 a 1960) a Rychnov nad Kněžnou (1960-2007), asi 6 km od města Třebechovice pod Orebem v nadmořské výšce 268 m. Katastr obce má rozlohu 446 ha. Dle posledního sčítání lidu roku 2001 měla obec 252 obyvatel (sčítání lidu v 50. a 60 letech se věnuji níže).

Přesné datum založení Jílovice je neznámé, víme však, že ve 14. století Jílovice příslušela pod nedaleký cisterciácký klášter Svaté pole (dnes Klášter nad Dědinou). Tento klášter byl roku 1420 vypálen husity a obec padla do rukou pánům z Opočna později Trčkům z Lípy. Při sčítání lidu na panství Opočenském z roku 1651 se dozvídáme, že po třicetileté válce má obec 80 obyvatel a byla utrpením skoro netknuta.

V novodobé historii vidíme, jak se v oblasti prosazuje protestantské náboženství vedle katolického a celkově po roce 1850 obec ožívá. Děje se to díky první volbě vedení obce. Touto volbou končí i třicetileté úřadování místního rychtáře. Roku 1866 postihuje Jílovici velký požár, který zničí velkou část obce. Na odstranění škod spolupracují i okolní vesnice. Ty dokonce zakládají velkou sbírku a velmi tím pomáhají sanaci škod. Další, o mnoho méně častá pohroma, udeřila roku 1901. Šlo o silné zemětřesení, které mělo za následek značné škody. „*Paměti hodná jest zaznamenati přírodní zjev, který se stal ze dne 9. na 10. ledna 1901 v 3 ½ hodině ranní, totiž za klidné, hvězdnaté noci stalo se zemětřesení, které nadělalo na místa značné škody*“.⁸

První velký milník 20. stol. a to 1. sv. válka se nevyhnula ani Jílovici. Vše začalo celkem nevině, a to když bylo pro armádu z obce odvedeno patnáct koní. Později ale bylo odvedeno celkem 98 mužů a z tohoto počtu se nevrátilo 12. Snad kromě západní fronty byli jílovičtí muži rozeseti po celé Evropě. Jejich krev skrápěla bojiště v Srbsku, Rusku, Itálii a Maďarsku. Ke konci války začalo též rekvírování zvonů, klik a jiných mosazných předmětů. Z celého regionu byl odebrán zvon pouze Jílovici, protože v celém širokém okolí už všichni ostatní zvony ukryli.

Po roce 1918 společenský a politický život dostal mohutný impuls. Byla založena strana agrární a sociálně demokratická. Též vznikla jednota Sokol. Bohužel ani Jílovici se nevyhnul smutný pozůstatek války - Španělská chřipka. Rozšíření nemoci sice nebylo masové, ale přesto si několik obětí vyžádala. Roku 1920 se konaly volby, které s přehledem vyhrála Agrární strana s necelými 50% hlasů. Druhé místo obsadili lidovci.

Pokračovala též modernizace obce ať již založením knihovny, či elektrifikací, která proběhla v

⁷ JEŽKOVÁ, Iva. *Jílovický Almanach 2007*. Jílovice : OÚ Jílovice, 2007.

⁸ *Obecní kronika obce Jílovice*, 1. kniha, str. 29, originál uložen OU Jílovice.

roce 1925. Ve 30. letech se společnost vrací k myšlence kolektivní starosti o prospěch obce. V hlavách občanů vykvetla myšlenka vybudování obecního domu, který nakonec sloužil jako pošta a knihovna. Tuto funkci úspěšně plní doteď. Nápad všechny zaujal a skoro každý se snažil zapojit. Ve stejné době chtěla protestantská část obyvatel obce uctít svoji víru vybudováním pomníku Mistra Jana Husa. Tento záměr se povedl realizovat ve velmi krátkém čase a prostý pomník opět trochu rozdmýchal nevraživost mezi protestantskou a katolickou částí obce.

Poté se již neúprosně blíží 2 sv. válka. Informace z tohoto období jsou bohužel kusé, jelikož byla kronika v době války zakopána, aby nepřišla k úhoně. Ve válečných letech byl v Jílovici postaven obilný sklad, odkud všichni občané čerpají potřeby pro hospodaření. V průběhu války umírá v koncentračním táboře ve Flossenburgu pan František Pek č. p. 99 ve věku 33let.

To se již ale 2. světová válka schyluje ke konci a další události budou tématem následujících stránek.

2. Kultura a politický život obce Jílovice

2.1. Poválečné vyrovnání

Pro obyvatele Jílovic konec války „přivezl“ 11. května sovětský dělostřelecký pluk, který mnoho občanů vítalo. Tito dělostřelci nejspíš náleželi k pluku 1. ukrajinského frontu.⁹ Ač se zde pluk usadil pouze na tři a půl dne, musel Místní národní výbor (dále MNV) řešit velkou spotřebu dřeva v polní kuchyni. Bohužel náklady na jakoukoliv spotřebu sovětské armády nesl stát.¹⁰ Tyto nemalé výdaje nebyly nikdy Rudou armádou uhrazeny.

Pobyt rudoarmějců v Jílovici však znamenal pro místní i důvod k radosti. Využili oslav ukončení bojů též k obnovení kulturního života obce. Velmi bujará musela být oslava uspořádána na počest sovětských vojáků.¹¹

Dle zápisu v kronice se našli se i tací, kteří poukazovali na to, že ne všichni osvoboditelé mohou přinést jen blaho. Jejich obavy však nebyly zbytkem obyvatel vyslyšeny: „*Až na malé výjimky, každý se raduje, bratrsky je vítá, jen ti kteří mají obtížené svědomí říkají, počkejte, však ono to takové nebude, jak si myslíte. Bídáci, to má národ za svoji dobrotu, že je nezavíral, nevěšel jak si spravedlivě zaslouhovali*“.¹² Jaký vliv mělo osvobození rudou armádou, a pro koho to bylo výhodou, ukázal až rok 1948.

Již za pár dní, a to 18. května, museli na MNV řešit ovšem konkrétní případ kolaborace. Jednalo se o Annu Hlouškovou. Bylo ji zabaveno hospodářství č. p. 2 , které převzal pod správu J. Barta. Dále byla též přinucena opustit Jílovici (kam se vystěhovala se bohužel nedozvídáme, a ani v další korespondenci její bydliště není uvedeno). Co se týče domu, dle vládního nařízení se zabavoval majetek nepřátelům národa a byl příslušným MNV předán tzv. národnímu správci.¹³ Již o týden později však p. Barta hospodářství vrací a na starost ho dostává Josef Labutě, kterému jsou přislíbeny výsledky jeho hospodaření na č. p. 2, samozřejmě po splnění všech povinných dodávek. A proč byla vlastně Anna Hloušková zařazena do „škatulky“ nepřítel národa? Za války přestoupila k německé národnosti i se svými syny. Osvědčení jim bylo vydáno dne 22. 7. 1941.¹⁴ Starší syn

⁹ JAKL, Tomáš. *Květen 1945 v českých zemích: Pozemní operace vojsk Osy a Spojenců*. Praha : M. Bílý, 2004. ISBN 80-86524-07-8

¹⁰ *Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou*, fond Obecní úřad Jílovice, inv. č. 44. 1/1, kniha č. 1082, karton č. 130 str. 20, Zápisy ze schůzí plén a rad MNV Jílovice 1945 – 1955, schůze NV ze dne 25.5.1945. , MĚCHÝŘ, Jan. *O novodobých dějinách Československa*. Praha : Magnet-Press, 1991.

¹¹ *Obecní kronika obce Jílovice*, 1. kniha, str. 82, originál uložen OU Jílovice.

¹² *Obecní kronika obce Jílovice*, 1. kniha, str. 7 , originál uložen OU Jílovice.

¹³ *Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou*, fond Obecní úřad Jílovice, inv. č. 44. 1/1, kniha č. 1082, karton č. 130, str. 19, Zápisy ze schůzí plén a rad MNV Jílovice 1945 – 1955, schůze NV ze dne 18.5.1945. , MĚCHÝŘ, Jan. *O novodobých dějinách Československa*. Praha : Magnet-Press , 1991.

¹⁴ *Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou*, fond ONV Dobruška, inv. č. 447, karton č. 74, Zjišťování státního občanství, potvrzení německého občanství ze dne 22.7. 1941.

Vladimír byl také dle zjištění Zemského národního výboru podezřelý, že byl členem SA (což se nikdy nepotvrdilo).¹⁵ Také sloužil v německé armádě. Pokusy o jeho potrestání nebyly úspěšné, protože pobýval neznámo kde a poslední zmínka o něm je z období, kdy navštívil ve vězení matku.¹⁶ Toto, podle jejích sousedů zlé a výhružné chování za okupace, zapříčinilo odebrání majetku. Jak moc se tato žena za války provinila se můžeme jen dohadovat. Trest však potvrdilo i KNV v Hradci Králové.¹⁷

Tímto však příběh č. p. 2 a jeho bývalé majitelky nekončí. Co o tom všem říkala sama Anna Hloušková? Zachoval se protokol z výslechu u SNB z 16. 10. 1946.

Změnu národnosti komentuje Anna takto: „*Jsem rozená Češka, v Jílovici okres Dobruška narozená a německy vůbec neumím. Můj otec i moje matka byli Češi.*

Provdala jsem se v roce 1920 za železničního zřízence za Františka Hlouška a to z donucení mého otce. Bydleli jsme po několik roků v Josefově n/Metují, pak ve Dvoře Králové n/Lab. a potom přesídlili jsme do Jílovice, kde jsme převzali od mého otce Václava Lukáška domek čís. pop. 2 a 7 korců polí.

Do Jílovice jsme se přestěhovali v roce 1937. Před provdáním, byl můj manžel František Hloušek vdovec, byl dlouhou dobu v Rakousích v Linci a jeho první manželka byla Němkyně. Z našeho manželství máme dva syny: a sice Vladimíra, narozeného 12. 8. 1921 a Vlastimila, narozeného 12. 4. 1923. Syn Vladimír absolvoval reálné gymnázium v Náchodě a syn Vlastimil má 6 tříd gymnázia a v době počátku okupace syn Vlastimil ještě studoval.

Já sama žádného politického rozhledu nemám, politice vůbec nerozumím s starala jsem se vždycky jen o svoji domácnost a o svoje děti. Já nemám nyní skoro žádnou paměť a nemohu udati, z jakých důvodů můj manžel František Hloušek sebe a celou naši rodinu přihlásil k Němcům.

Pamatuji si toliko, že když můj syn Vladimír musel nastoupiti službu v Říšskoněmeckém vojsku, že to manžela velice trápilo, že na to německví přistoupil, chřadnul a 10. srpna 1942 v obci Jílovici zemřel.

Syn Vladimír se z vojny vrátil zdráv a kde se nyní zdržuje, nevím. Se synem Vladimírem jsem po návratu mluvila jenom jednou, když mně v Hradci Králové ve věznici navštívil. Více nemám co bych mohla k věci uvéstí“.¹⁸

Výslechu neunikl ani mladší syn Vlastimil. Ve své výpovědi říká toto: „*Jsem rozený Čech, moje*

¹⁵ Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou, fond ONV Dobruška, inv. č. 447, karton č. 74, Zjišťování státního občanství, potvrzení německého občanství ze dne 4.8. 1941.

¹⁶ Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou, fond ONV Dobruška, inv. č. 447, karton č. 74, Zjišťování státního občanství, výpověď Anny Hlouškové ze dne 17.10. 1946

¹⁷ Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou, fond Obecní úřad Jílovice, inv. č. 44. 1/1, kniha č. 1082, karton č. 130, str. 20-21 a 46, Zápisy ze schůzí plén a rad MNV Jílovice 1945-1955, ustavující schůze MNV ze dne 30. května 1945 a schůze MNV ze dne 10.1. 1947.

¹⁸ Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou, fond ONV Dobruška, inv. č. 447, karton č. 74, Zjišťování státního občanství, výpověď Anny Hlouškové ze dne 17.10. 1946.

matka Anna Hloušková je též rozená Češka, narozená v Jílovici okres Dobruška a vůbec německy neumí. Já jsem znal jen tolik, co jsem se naučil na reálném gymnasiu v Náchodě a moje vědomosti v němčině byly slabé.

Můj otec, František Hloušek, který 20. srpna 1942 zemřel, byl od svého mládí po mnoho let v Rakousku v Linci, kde byl zaměstnán jako železniční zřízenec kde také se oženil s němkyňí Rakušankou. V roce 1941 kdy otec zažádal o německou státní příslušnost pro mne, byl jsem nezletilý a k tomu ještě nervově nemocný, tak že nemohl jsem rozhodovati o změně své příslušnosti ani o ničem jiném.

Kdy a jakým způsobem mě otec o německou státní příslušnost žádost podal, vůbec nevím a dozvěděl jsem se to teprv asi v roce 1943 kdy jsem měl nastoupiti službu v Říšskoněmeckém vojsku. Byl jsem tehdy nervově chorý a jen to mě zachránilo, že jsem službu v Říšskoněmeckém vojsku nastoupit nemusil.

*Sám nemám na této věci žádné viny neb nepodnikl jsem nic aby mě byla říšskoněmecká státní příslušnost udělena „.*¹⁹

Je zajímavé, že jméno Vlastimila není uvedeno nikde v Jílovických materiálech a jediná zmínka je právě v tomto protokolu. Výpovědi se vzácně shodují, takže lze usuzovat, že na nich bude zrno pravdy. Anně to však nepomohlo a o Vlastimilovi víc zpráv nemáme.

Hospodářství bylo 12. ledna 1946 převedeno zpět na obec a jak se zdá Anna Hloušková neunesla tíhu situace a častovala MNV hanlivými výroky do té míry, že byla na ni zvažována žaloba. Po zamítnutí osvědčení o národní spolehlivosti se jí podařilo „alespoň“ získat zpět oblečení a peřiny. Tohoto malého vítězství však bylo dosaženo až 15 listopadu 1947!²⁰ Tímto však zprávy o rodině Hlouškových nekončí. V další snaze o získání občanství a výhod z něho vzešlých pokračoval i mladší ze synů Anny Hlouškové. Jeho žádost byla ze dřívějších důvodů také zamítnuta.²¹

Znovu se toto odehrálo ještě v roce 1950, kdy opět čteme v zápiscích MNV prosbu Anny o navrácení majetku, která nebyla vyslyšena.²² Bohužel se nikde nedočítáme kam byla Anna vystěhována.

Ani Jílovici se nevyhnul problém konce 2. světové války, a to odsun Němců, zabavování jejich majetku a následné osidlování pohraničí českým živlem. Netýkalo se to přímo odsunu, jako takového (v *Jílovici se k německé národnosti přihlásila jen Anna Hloušková*), ale dosidlování

¹⁹ *Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou*, fond ONV Dobruška, inv. č. 447, karton č. 74, Zjišťování státního občanství, výpověď Vlastimila Hlouška ze dne 17.10. 1946.

²⁰ *Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou*, fond Obecní úřad Jílovice, inv. č. 44. 1/1, kniha č. 1082, karton č. 130, str. 31, 50, 51 a 63, Zápisy ze schůzí plén a rad MNV Jílovice 1945 – 1955, zápisy ze schůzí MNV ze dne 12.1.1947, 4.2.1947, a 15.11.1947.

²¹ *Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou*, fond Obecní úřad Jílovice, inv. č. 44. 1/1, kniha č. 1082, karton č. 130, Zápisy ze schůzí plén a rad MNV Jílovice 1945 – 1955, schůze MNV zamítnutí žádosti Anny Hlouškové ze dne 21.3.1950.

²² *Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou*, fond Obecní úřad Jílovice, inv. č. 44. 1/1, kniha č. 1082, karton č. 130, str. 102, Zápisy ze schůzí plén a rad MNV Jílovice 1945 – 1955, schůze MNV ze dne 17.4.1950.

prázdného pohraničí. Jeden z mužů, který chtěl zkusit nový život na hranicích, byl dosavadní kronikář Josef Macek. Za jeho vedení byla kronika vedena s velkou pečlivostí od roku 1928.²³

Za nového obecního kronikáře byl zvolen Josef Koutský, na jehož bedra tím byla předána další funkce, poté co se marně snažil vyvázat z práce v hospodářské komisi, což mu bylo zamítnuto s tím, že k rezignaci nemá žádný důvod.²⁴ Dle kroniky Josefa Macka následovalo dalších 120 obyvatel a to hlavně na Broumovsko.²⁵ Díky sčítání lidu v roce 1950, se dozvídáme, že v Jílovici po odchodech zůstalo 326 lidí. Naproti tomu v kronice se dočteme o počtu 350 obyvatel, při 103 číslech popisných (při sčítání lidu v roce 1961 mají Jílovice 297 obyvatel).²⁶ Pro srovnání údaj z Libníkovic v roce 1951 uvádí 186 osob.²⁷

2.2. Kulturní a společenský život v Jílovici

První oslavu nabídl konec války a výše zmíněný příchod rudoarmějců. Pozadu nemohl zůstat však ani místní Sokol. Na jeho slavnost, pořádanou dne 8. července 1945, dorazili nejen lidé ze širokého okolí, ale navíc i farář z nedaleké vsi Klášter, pan Opočenský. Tento muž byl několik let vězněn v koncentračním táboře Dachau²⁸. Sokol zasahoval v poválečných letech do kulturního života neustále a prakticky ho vedl. Díky tomu se jílovičtí také mohli vrátit ke své oblíbené tradici, opět mohli uctít památku Mistra Jana Husa u jeho místního pomníku²⁹.

Pořádaly se také pro vesnici tak klasické oslavy, jako jsou dožínky. Slavilo se i za kritických podmínek „hubeného“ roku 1947. Pod taktovkou Sokola se zúčastnili lidé ze širokého okolí (kolem 1200). O dobrou zábavu se staraly alegorické vozy a několik s nadšením sehraných divadelních scén. V hlučné zábavě však zanikla přednáška pana Truhláře, bývalého vězně z koncentračního tábora Dachau.³⁰

K zviditelnění Jílovice měla posloužit Slovanská zemědělská výstava, na které se prezentovaly. S pověřením a přáním úspěchu byl na výstavu vyslán Jan Lukášek. Jeho hlavní úkol byl zaopatřit sebou jedno děvče a jednoho chlapce v lidovém kroji a praporem. Jak tato mise dopadla se však nedozvídáme.³¹ Šlo o výstavu v pražské Stromovce. Hlavní architekt Jiří Kroha ji pojal velice náročně a výsledek bylo skloubení výstavy a divadla. Mělo se jednat i o předvedení nových druhů

²³ *Obecní kronika obce Jílovice*, 1. kniha, str. 80, originál uložen OU Jílovice.

²⁴ *Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou*, fond Obecní úřad Jílovice, inv. č. 44. 1/1, kniha č. 1082, karton č. 130, str. 24, Zápisy ze schůzí plén a rad MNV Jílovice 1945 – 1955, schůze NV ze dne 28.6.1945.

²⁵ *Obecní kronika obce Jílovice*, 1. kniha, str. 84, originál uložen OU Jílovice.

²⁶ RŮŽKOVÁ, Jiřina – ŠKRABAL, Josef a kol. *Historický lexikon obcí České republiky 1869 – 2005*. Praha : Český statistický úřad v Praze ve spolupráci s nakladatelstvím Daranus , 2006. ISBN 80-250-1277-8.

²⁷ *Státní okresní archiv Hradec Králové*, fond MNV, Libníkovice, inv. č. 2, kniha č. 2, str. 105.

²⁸ *Obecní kronika obce Jílovice*, 1. kniha, str. 82-83, originál uložen OU Jílovice.

²⁹ *Obecní kronika obce Jílovice*, 1. kniha, str. 88 a 89, originál uložen OU Jílovice.

³⁰ *Obecní kronika obce Jílovice*, 1. kniha, str. 95, originál uložen OU Jílovice.

³¹ *Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou*, fond Obecní úřad Jílovice, inv. č. 44. 1/1, kniha č. 1082, karton č. 130, str. 73, Zápisy ze schůzí MNV Jílovice 1945 – 1955, schůze MNV ze dne 10.5.1948.

divadelních prvků a scénografie.³²

Společenský život v obci začíná však po roce 1948 vadnout. Nenašel se nikdo, kdo by mohl vesnici vést ke kulturnímu vyžití a proto se snad poprvé nehrálo divadlo ani nepořádala společná oslava. Jediné, co se dle zachovaných pramenů událo, byla přednáška k 30. výročí vzniku republiky. Promluvil zde osvětový inspektor, který mnoho lidí znechutil obsahem svého referátu. Pro některé z posluchačů bylo nepochopitelné, proč je házena špína na první republiku a její ikony Masaryk a Beneš nejsou vůbec zmíněni. Někteří z těchto slov jistě už cítili závan časů budoucích: „*Pouze při oslavě 30. výročí republiky pořádané Okresní radou osvětovou v Dobrušce s úzkým filmem, kde promluvil osvětový instruktor. Většina občanů byla však zklamána, neb se ani slovem nezmínil o Masarykovi a Benešovi, naopak všechnu hanu házel na první republiku. Není proto divu, že se nenajde vhodný vedoucí, který by aspoň tu mládež vedl ke kulturní činnosti*“.³³

Ke zlepšení kulturní situace se MNV snažil přispět jednáním s firmou Tůma elektrozávod Klánovice o zbudování místního rozhlasu.³⁴ Po roce se začíná blýskat na lepší časy. Po těžkých jednáních byl konečně roku 1949 místní rozhlas zprovozněn, a to hlavně díky velkému peněžnímu daru střeleckého kroužku. Rozhlas nebyl však bezchybný a nejednou se stalo, že obecní zřízenec musel oprášit starý obecní buben a různé zprávy a oznámení předávat pěkně postaru.

Poruchy se časem stávaly čím dál častěji, až se rozhlas dostal do nepoužitelného stavu. Oprava se stala naprostou nezbytností, na čemž se všichni shodli, problém však nastal s financováním. Vše se podařilo zachránit až díky financím na akci Z.³⁵ Akce Z byla snaha režimu zapojit do pracovní činnosti obyvatele a to bez nároku na odměnu. Pracovníci v rámci Akce Z byli nejčastěji „nasazováni“ na zvelebování (odtud Z) obce.³⁶

Dalším povznesením morálky bylo zřízení kina v sále u Jelenů. Toho roku (1949) však ještě nebylo pokroku dost a k velké radosti všech bylo zavedeno umělé osvětlení.³⁷

Jedinou nevýhodou, které kino přineslo bylo rozhodnutí o zrušení jednoho ze dvou hostinců (U Jelenů, U Čápů). Zainteresované strany se měly dohodnout samy mezi sebou. Jak je vidno výše, kino přišlo k Jelenům a hostinec zůstal u pana Čápa.³⁸ Pro pana Čápa bylo vedení hostince jeho jediným živobytím. To uznává i MNV, když byl nucen žádat o dodávku piva, která mu byla

³² URL: <http://www.euroveletrhy.cz/index.php?disp=prectete_si&shw=100067>.[cit. 8. června 2009.]

³³ *Obecní kronika obce Jílovice*, 1. kniha, str. 99 a 100, originál uložen OU Jílovice.

³⁴ *Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou*, fond Obecní úřad Jílovice, inv. č. 44. 1/1, kniha č. 1082, karton č. 130, str. 73, Zápisy ze schůzí plén a rad MNV Jílovice 1945-1955, schůze MNV 8.května 1948.

³⁵ *Obecní kronika obce Jílovice*, 1. kniha, str. 144 , originál uložen OU Jílovice. , *Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou*, fond MNV Jílovice, inv. č. 7/2, kniha č. 238, karton č. 29, Zápisy ze schůzí plén a rad MNV Jílovice 1955-1960, schůze pléna MNV ze dne 21.4.1955.

³⁶ http://cs.wikipedia.org/wiki/Akce_Z [cit. 10.11.2009].

³⁷ *Obecní kronika obce Jílovice*, 1. kniha, str. 103 a 104, originál uložen OU Jílovice.

³⁸ *Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou*, fond Obecní úřad Jílovice, inv. č. 44. 1/1, kniha č. 1082, karton č. 130, str. 89, Zápisy ze schůzí plén a rad MNV Jílovice 1945 – 1955, zápis MNV ze dne 29.4.1945

přidělena. K této příležitosti mu bylo také dovoleno udit maso pro samozásobitele.³⁹

Na konci 50. let se užívání domu rodiny Čápů rozrůstá o objekt Jednoty. Ta je sem přemístěna z již nevyhovujících prostorů.⁴⁰ Všechny tyto soukromé živnosti však na popud ONV roku 1959 zanikají tím, že je MNV „navrhnuť“, aby bylo pohostinství i prodejna znárodněny, což MNV neodmítá a přistupuje k tomu okamžitě.⁴¹

Užívání pohostinských sálů ke kulturním akcím je pochopitelné. Nelze očekávat, že ves do pětiset obyvatel bude mít kulturní dům. V sousedních Libníkovicích se všechny kulturně-politické události odbývají U Horáků (například i plesy, které pořádají myslivci a hasiči).⁴²

S postupným upevněním moci jedné strany se z kultury stává zdroj propagace. Záminkou se stává oslava 70. narozenin J. V. Stalina.⁴³ Že péči o kulturní žití přejímají orgány správy je vidět při snaze MNV o zajištění oslav vítězného února.⁴⁴

V duchu různých oslav se nesla celá první polovina roku 1951. Chystal se totiž pochod míru, na kterém se měly podílet všechny složky veřejného života. Podle představ vedoucích činitelů to měla být manifestace pracujícího lidu. Tohoto pochodu, který vedl na Vysoký Újezd, se nakonec účastnila polovina vesnice. Za podpory místní Sokolské obce byl zapálen velký oheň a čteny rezoluce vyzývající k míru.⁴⁵

Rokem 1952 svoji činnost pomalu končí „tahoun“ volného času - Obec Sokolská. Posledním aktivním činem byla žádost o pozemky, které by sloužily pro sportovní a volnočasové aktivity. Této prosbě se vyhovuje a to bez námitek.

Tímto však sokolská činnost v Jílovicích zaniká: „*Tělocvičná jednota Sokol, která vždy v minulých letech vedla kulturní život obce v obci ochabla ve své činnosti, přesto, že měla ve svých řadách 40 členů. Příčinu lze hledati v tom, že chybí vhodný vedoucí, který by se o vše staral a svým vlivem působil na každého člena.*“⁴⁶

³⁹ Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou, fond Obecní úřad Jílovice, inv. č. 44. 1/1, kniha č. 1082, karton č. 130, str. 114, Zápisy ze schůzí plén a rad MNV Jílovice 1945 – 1955, schůze MNV ze dne 17.11.1950.

⁴⁰ Obecní kronika obce Jílovice, 2. kniha, str. 31, originál uložen OU Jílovice.

⁴¹ Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou, fond MNV Jílovice, inv. č. 7/2, kniha č. 238, karton č. 29, Zápisy ze schůzí plén a rad MNV Jílovice 1956 – 1960, schůze MNV ze dne 6.2.1959.

⁴² Státní okresní archiv Hradec Králové, fond MNV Libníkovic, inv. č. 2, kniha č. 2, str. 78.

⁴³ Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou, fond Obecní úřad Jílovice, inv. č. 44. 1/1, kniha č. 1082, karton č. 130, str. 97, Zápisy ze schůzí plén a rad MNV Jílovice 1945 – 1955, mimořádné schůze MNV ze dne 2.11.1949.

⁴⁴ Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou, fond Obecní úřad Jílovice, inv. č. 44. 1/1, kniha č. 1082, karton č. 130, str. 121, Zápisy ze schůzí plén a rad 1945 – 1955, schůze MNV ze dne 12.2.1951.

⁴⁵ Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou, fond Obecní úřad Jílovice, inv. č. 44. 1/1, kniha č. 1082, karton č. 130, str. 130, Zápisy ze schůzí plén a rad MNV Jílovice 1945 – 1955, schůze MNV ze dne 7.5.1951. , Obecní kronika obce Jílovice, 1. kniha, str. 114, originál uložen OU Jílovice.

⁴⁶ Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou, fond Obecní úřad Jílovice, inv. č. 44. 1/1, kniha č. 1082, karton č. 130,

O to zajímavější je pohled do Libníkovic, kde teprve roku 1953 začíná probíhat diskuze o založení Sokolské jednoty (ve 20. letech zde působí konkurenční Orel). Při zasedání MNV je navrženo kulturnímu referentovi, aby projednal vznik Sokola s ČSM.⁴⁷ V jedné vsi tím na několik desítek let zaniká tradiční kulturní vůdce, jinde se paradoxně uvažuje o jeho oživení.

Nejaktivnější, a snad jediná prosperující skupina byla myslivecká společnost, která vznikla z již dlouho fungujícího střeleckého kroužku. Tato skupina lidí vždy velkou měrou sponzorovala kulturní dění v obci. Její dar na zřízení obecního rozhlasu a pořízení mostní váhy v hodnotě 10 000 Kčs byl na tu dobu nebývalý. Z příspěvků se také mohla radovat každým rokem škola ve Vysokém Újezdě, kam přicházely dotace na nové školní pomůcky a učebnice.⁴⁸ Tato škola byla spádová pro širší oblast, než kam spadala Jílovice. Z jedné strany sem dochází děti z Kláštera a z druhé také děti z Libníkovic. Rodičům libníkovických dětí to však moc nevyhovovalo, protože mnohem blíže byla škola v Jeníkovcích. Libníkovické MNV musel tedy zažádat o radu na JNV, jak se má zachovat. Okres však nechává rozhodnutí na rodičích a MNV.⁴⁹

Sportovně kulturní aktivitu vyvíjí též tradiční spolek venkova - Sbor dobrovolných hasičů. Hasiči byli jediný tak neutrální a potřebný prvek vesnické společnosti, že se jim po celé republice daří úspěšně přežívat.⁵⁰ Sbor byl v Jílovinci založen již v roce 1887, téhož roku bylo také pořízeno vybavení. Po 2. světové válce sbor málem zaniká, a to díky odchodu mnoha obyvatel do pohraničí. Hasiče však zachrání reorganizace a přilákání nových mladých členů. V 50. letech se konečně dostalo i na jílovické hasiče s novou technikou. Sice s mírnými obtížemi, kdy první stříkačka byla omylem dodána do Jílovic v jižních Čechách. Poté již plyne hasičský život v klidných kolejích a omezuje se hlavně na sportovní činnost.⁵¹

Nově založené spolky, jako byl Svaz Československo – sovětského přátelství a Svaz české mládeže nevykazovaly víceméně žádnou činnost. U libníkovických sousedů vidíme, že ČSM má starost hlavně o to, aby jim byl vrácen z Černilova „pink-pongový“ stůl, který tam byl zapůjčen.⁵²

Jedinou kulturní aktivitou za poslední rok v Jílovinci bylo promítání životopisného filmu J. V. Stalina k oslavě jeho 73. narozenin.⁵³ Spíše však šlo o propagandu, než o kulturu.

Tyto nedostatky mělo zlepšit založení Osvětové besedy z popudu MNV. Místní činovníci zaslali

---

str.140, Zápisy ze schůzí plén a rad MNV Jílovice 1945 – 1955, schůze MNV o zaniknutí sokolské činnosti ze dne 7.6.1952., *Obecní kronika obce Jílovice*, 1. kniha, str. 122, originál uložen OU Jílovice.

⁴⁷ *Státní okresní archiv Hradec Králové*, fond MNV Libníkovice, inv. č. 2, kniha č. 2, str. 105.

⁴⁸ *Obecní kronika obce Jílovice*, 1. kniha, str. 122, originál uložen OU Jílovice.

⁴⁹ *Státní okresní archiv Hradec Králové*, fond MNV Libníkovice, inv. č. 2, kniha č. 2, str.5.

⁵⁰ PETRÁŇ, Josef. *Dvacáté století v Ouběnicích*. Praha : NLN, 2009. ISBN 978-80-7106-605-7.

⁵¹ JEŽKOVÁ, Iva. *Jílovický Almanach 2007*. Jílovice : OÚ Jílovice, 2007. str. 23.

⁵² *Státní okresní archiv Hradec Králové*, fond MNV Libníkovice, inv. č. 2, kniha č. 2, str. 105.

⁵³ *Obecní kronika obce Jílovice*, 1. kniha, str. 122, originál uložen OU Jílovice.

svoji žádost k projednání na okres, kde bylo založení jednomyslně schváleno.⁵⁴ Beseda měla sloužit ke zlepšení propagace a agitace na vsi. Opět jedno malé srovnání. Pokud Jílovice zakládá Osvětovou besedu v roce 1953, v Libníkovcích se teprve v roce 1957 začíná jednat o možnosti založení této instituce. Osvětové besedy se však na jiných místech zakládají již od konce války.⁵⁵

Osoba J. V. Stalina byla i nadále stěžejní bodem kulturně-propagačního života. Dne 5. března 1953 v místním rozhlasu zazněla zpráva o jeho smrti. O čtyři dny později vysílal po vsi rozhlas tryznu pořádanou v Praze, a aby nebylo smutečních dní málo, 14. března umírá po návratu z Moskvy prezident Gottwald. MNV uspořádal na den 19. března smuteční shromáždění, které zahájily 2 minuty ticha za obě hlavy státu.⁵⁶

Pokud se nechtělo do oslav dospělým, dokázaly je nahradit s nadšením místní děti. Díky škole na Vysokém Újezdu se školáci účastní oslav MDŽ, uctění památky Julia Fučíka a vystupují i do oslav Velké říjnové revoluce. Všechny výše zmíněné akce už pořádala Osvětová beseda, která začala svoji roli plnit velmi záhy po svém založení. Rovněž začal být velmi aktivní Svaz přátel Sovětského svazu a to hlavně v měsíci (jednalo se o listopad) Československo-sovětského přátelství. O úspěch této akce velmi stálo MNV. Při těchto oslavách opět ožívá kinosál U Jelenů, jelikož osvětové filmy jsou promítány při každé příležitosti.⁵⁷

Sál U Jelenů se tedy díky zřízení kina stává kulturním centrem obce. Tak to vidí i MNV a snaží se najít jeho uplatnění i pro blízké okolí. Díky tomu se sál stává též agitačním střediskem pro sousední obce Vysoký Újezd a Klášter. Začínají se zde promítat naučné a propagandistické filmy (jednalo se zvláště o témata zemědělství a výhod vstupu do JZD) a pořádat přednášky.⁵⁸ Tato tradice končí až v polovině 60. let, kdy je konstatováno, že parket a sál je v dezolátním stavu a větší akce se přesouvají na Vysoký Újezd.

Pro rozvoj obce se zasadil MNV i mimo rámec Osvětové besedy a propagandy. Mnoho let se jílovičtí snažili o zřízení poštovního úřadu. Nakonec se to podařilo roku 1955 a spolu s poštou

---

⁵⁴ *Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou*, fond ONV Dobruška, inv. č. 23, karton č. 5.

⁵⁵ *Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou*, fond Obecní úřad Jílovice, inv. č. 44. 1/1, kniha č. 1082, karton č. 130, str. 152, Zápisy ze schůzí plén a rad MNV Jílovice 1945 – 55, zápis ze schůze ze dne 17.6.1953. , *Státní okresní archiv Hradec Králové*, fond Obecní úřad, Libníkovice, inv. č. 1, kniha č. 1, str. 73. , PETRÁŇ, Josef. *Dvacáté století v Ouběnicích*. Praha : NLN, 2009. ISBN 978-80-7106-605-7.

⁵⁶ *Obecní kronika obce Jílovice*, 1. kniha, str. 127, originál uložen OU Jílovice. , *Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou*, fond Obecní úřad Jílovice, inv. č. 44. 1/1, kniha č. 1082, karton č. 130, str. 151, Zápisy ze schůzí MNV Jílovice 1945 – 1955, zápis ze schůze ze dne 8.5.1953.

⁵⁷ *Obecní kronika obce Jílovice*, 1. kniha, str. 127 a 128, originál uložen OU Jílovice. , *Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou*, fond Obecní úřad Jílovice, inv. č. 44. 1/1, kniha č. 1082, karton č. 130, str. 158, Zápisy ze schůzí MNV Jílovice 1945 – 1955, schůze MNV ze dne 23.10.1953.

⁵⁸ *Obecní kronika obce Jílovice*, 1. kniha, str. 135, originál uložen OU Jílovice.

dovést do Jílovice i spořitelnu.⁵⁹

Poté již zase začíná kultura ve vsi upadat. Jediný, kdo má snahu a vlastně i možnosti ve vsi konat nějakou činnost, je neustále zmiňovaná Osvětová beseda. Ta se však omezuje na promítání jednoho filmu týdně a občasně organizování „osvětových“ přednášek.⁶⁰ Osvětová beseda však nebyla jen k užítku, ale i ke škodě. Když se již měla konat taneční zábava, chybnou organizací a komunikací mezi Osvětovou besedou, MNV, a paní Čáповou, v jejímž sále se měla zábava pořádat ze všeho sešlo.⁶¹

Z popudu MNV byl také založen výbor žen. Nevyvíjel ale víceméně žádnou aktivitu. Bohužel pro jílovické ženy nebyl od vedení obce úkolován a zatím v roce 1957 zůstal stále jen „na okrasu“. Výbor však čekal s nadějí na volby, kdy byl dán příslib, že se vše obrátí a ženy již budou úkolovány a budou moci přispět ke společenskému životu vesnice.⁶² Slib byl tentokrát splněn, ale s postupem času i výbor žen upadl do letargie, kdy i přes úkolování (např. příprava MDŽ) neodvádí dobrou práci.⁶³ Aby se nekřivdilo jen ženám v Jílovici, v zápiscích MNV Libníkovice se dočítáme, jak zde jsou ženy sice také sdružené ve výboru žen, ale práce na poli je tak zmáhá, že nejsou schopny ani chodit na schůze.⁶⁴

Pokud nemohli občané zažít trošku rozptýlení ve vsi, museli se zabavit sami doma. První dvě domácnosti si v roce 1957 pořídily televizor.⁶⁵ Rozšiřování tohoto vynálezu se na začátku 60.let stalo tak masovým jevem, že pro naprostý nezájem přestalo promítat místní kino. To poznamenalo i místní důchodce, kteří v té době využili nabídky založit si svůj klub a místo kina jim byl tedy jako náhrada zakoupen také televizor.⁶⁶ Pro klub důchodců se snažila obec dělat různé akce, ať již „osvětové“, či jim pomoci k informovanosti o dění kolem nich. K tomu mělo přispět předplácení novin Jiskra a Pochodeň.⁶⁷

K rozvoji péče o občany nejen staršího věku přispělo též založení Červeného kříže v roce 1958. Na kurz první pomoci se přihlásilo 18 lidí, kteří po vyškolení měli za úkol pomáhat sousedům v

---

⁵⁹ *Obecní kronika obce Jílovice*, 1. kniha, str. 143, originál uložen OU Jílovice.

⁶⁰ *Obecní kronika obce Jílovice*, 1. kniha, str. 150, originál uložen OU Jílovice.

⁶¹ *Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou*, fond MNV Jílovice, inv. č. 7/2, kniha č. 238, karton č. 29, Zápisy ze schůzí MNV Jílovice 1955 - 1960, schůze MNV z února 1956.

⁶² *Obecní kronika obce Jílovice*, 1. kniha, str. 154 a 157, originál uložen OU Jílovice.

⁶³ *Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou*, fond MNV Jílovice, inv. č. 7/4 kniha č. 240, karton č. 29, Zápisy ze schůzí MNV Jílovice 1961, schůze MNV z března 1961.

⁶⁴ *Státní okresní archiv Hradec Králové*, fond MNV, Libníkovice, inv. č. 3, kniha č. 3, str. 230.

⁶⁵ *Obecní kronika obce Jílovice*, 1. kniha, str. 161, originál uložen OU Jílovice.

⁶⁶ *Obecní kronika obce Jílovice*, 2. kniha, str. 92, originál uložen OU Jílovice,

⁶⁷ *Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou*, fond MNV Jílovice, inv. č. 7/6, kniha č. 242, karton č. 29.

nouzi a též kontrolovat čistotu a hygienu.⁶⁸

V 60. letech se vrací do Jílovice na nějakou dobu opuštěná tradice hraní divadla, kdy děti s velkým úspěchem nacvičily hru „*Tři zlaté vlasy děda Vševěda*“. Několika lidem se podařilo nadchnout děti pro hraní a začalo to přinášet výsledky i do dalších let.⁶⁹ Již poněkolidáté děti zdvihají úroveň kulturního života obce. Toho si všímá při svém zasedání i MNV. Uvědomuje si sice problém, ale spíš se hledají výmluvy proč kultura upadá, než aby se hledala „cesta k nápravě“.⁷⁰

Aby toho špatného nebylo málo, ustupuje „státnímu zájmu“ i jediný aktivní prvek obce, myslivci. Po získání lesní honitby se z ní radovali pouze pět let. Od státu přišlo nařízení, že se převádí na státní reprezentační honitbu hlavně pro zahraniční hosty. Marně se protestovalo na vyšších místech, i MNV se to nelíbilo, protože hrozilo poničení velké části úrodné půdy. Opět se muselo ustoupit „vyššímu dobru“: „*Myslivecká společnost se dlouho netěšila ze svého úspěchu dosaženého roku 1957, získáním lesu „Lada“ s přilehlými pozemky do svého honebního obvodu. Letošního roku zřízena v polesí Mochov státní reprezentační honitba hlavně pro zahraniční střelce, do které zahrnuty zmíněné lesy „Lada“ i s pozemky. Marné byly protesty zemědělského družstva i národního výboru, odpověď byla stejná: Proti státním zájmům nebereme na vědomí. Bude značně rozšířen chov zvěře, nehledě na to, jaké škody vzniknou na polních porostech*“.⁷¹

V půli 60. let se zrodil nový spolek, a to Svaz zahrádkářů. Okamžitě se stal nejaktivnějším členem obecního života, což nebylo moc těžké při absenci aktivit zbytku obyvatel. Je jasné, že oslavy, které by se daly spočítat na prstech jedné ruky, a občasné „osvětové“ přednášky nemohly mnoho lidí uspokojit. Členové se velmi rádi setkávali, vyměňovali názory, a ty pak přednášeli široké veřejnosti, což se setkalo s velkým zájmem.⁷²

Pokud v 60. letech opadá zájem o přednášky na zemědělská témata, pravý opak zaujímá obrana. Vzrůstá všudypřítomný strach z jaderného ohrožení a války. To se projevuje nejen zvýšeným samozásobením obyvatel, ale i mnohými instruktážemi o možnostech obrany před radioaktivitou: „*V zimním období proběhlo také školení Civilní obrany všeho obyvatelstva v případě válečného konfliktu. Jako instruktor přednášel major naší armády, o významu ochrany proti atomovému bombardování*“.⁷³

Snad poslední možnost ke zlepšení života ve vsi bylo nadšení pro stavbu místního koupaliště. Tento návrh byl s všeobecným souhlasem přijat. Za správné místo byl vybrán pozemek o rozměru

⁶⁸ *Obecní kronika obce Jílovice*, 2. kniha, str. 31, originál uložen OU Jílovice.

⁶⁹ *Obecní kronika obce Jílovice*, 2. kniha, str. 93 a 110, originál uložen OU Jílovice.

⁷⁰ *Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou*, fond MNV Jílovice, inv. č. 7/4 kniha č. 240, karton č. 29, Zápisy ze schůzí MNV Jílovice 1961, schůze MNV z dubna 1961.

⁷¹ *Obecní kronika obce Jílovice*, 2. kniha, str. 125, originál uložen OU Jílovice.

⁷² *Obecní kronika obce Jílovice*, 2. kniha, str. 158, originál uložen OU Jílovice.

⁷³ *Obecní kronika obce Jílovice*, 2. kniha, str. 172, originál uložen OU Jílovice.

přibližně 30 arů. Toto místo se nachází u lesa, což všichni brali jako obrovské plus. O tom, zda příjemná lesní atmosféra byla opravdu přínosem, se zmíním dále.⁷⁴

Zatím se MNV snažil dokončit koupaliště všemi prostředky, aby rozdmýchal život v obci, který již nezadržitelně upadal. Pokus o to, aby si občané postavili koupaliště sami ztroskotal, a po roce od začátku stavby se stavba o moc dopředu nepohnula.⁷⁵ Když se minuly účinkem prosby, začalo se vyhrožovat. Jelikož se rok za rokem na stavbě nepohnulo nic, byli nuceni k brigádnickým hodinám místní myslivci pod hrozbou nevydání povolení k lovu.⁷⁶ Objevil se však další problém, po vyhloubení základů a vybetonování se zjistilo, že les je sice krásné místo, ale pro umístění takovéto stavby velice nevhodné. Při prvním větru byli všichni velice „překvapení“, že se v celém výkopu nachází opravdu silný nános jehličí. To byla asi poslední kapka do číše osudu koupaliště. Žádné prosby ani výhrůžky už nezabraly a výsledek byl ten, že po projektu, do kterého se vložilo nemálo peněz a elánu zbyla jen vybetonovaná díra, která dodnes ukazuje největší Jílovický stavební a společenský neúspěch. Tím končí poslední pokus o rozjitření společenského života v obci a začínají dlouhá léta kulturní stagnace.

2.3. Politický život v Jílovici

Sotva co odezněly oslavy osvobození, i v Jílovici se musely začít řešit politické problémy. První, co přišlo na řadu, byla změna okresu, do kterého obec spadala. MNV odsouhlasil, že se Jílovice přesunula z okresu Nové Město nad Metují do okresu Dobruška. Obec měla rovněž spadat pod KNV Hradec Králové. Již po roce se však toto rozhodnutí bere zpět pod podmínkou, že v zemědělském sektoru bude Jílovice spadat pod Hradec Králové, jak tomu bylo od nepaměti.⁷⁷

Poté již přicházejí první poválečné volby do Národního shromáždění, které proběhly poklidně a bez vypjatých situací. Konaly se 26. května 1946 a v Jílovicích skončily takto: Komunisté 109 hlasů, Lidovci 82, Národní socialisté 45 a Sociální demokraté 9. V těchto volbách vyhráli komunisté v celé republice. V třistačlenném národním shromáždění získali 93 hlasů. Díky tomu mohli obsadit místo ministerského předsedy, na které usedl Klement Gottwald.⁷⁸ Komunistická literatura považovala zdejší část republiky za velmi protistranickou, ale uvidíme, že ne všude to

⁷⁴ *Obecní kronika obce Jílovice*, 2. kniha, str. 40 a 41, originál uložen OU Jílovice. , *Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou*, fond MNV Jílovice, inv. č. 7/2, kniha č. 238, karton č. 29.

⁷⁵ *Obecní kronika obce Jílovice*, 2. kniha, str. 67, originál uložen OU Jílovice. , *Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou*, fond MNV Jílovice, inv. č.7/6, kniha č. 242, karton č. 29.

⁷⁶ *Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou*, fond MNV Jílovice, inv. č. 7/5 kniha č. 241, karton č. 29.

⁷⁷ *Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou*, fond Obecní úřad Jílovice, inv. č. 44. 1/1, kniha č. 1082, karton č. 130, str. 29 a 32, Zápisy ze schůzí plén a rad MNV Jílovice 1945-1955, schůze MNV ze 23.11. 1945 a 18.1. 1946.

⁷⁸ *Obecní kronika obce Jílovice*, 1. kniha, str. 87, uloženo OU Jílovice. , MĚCHÝŘ, Jan. *O novodobých dějinách Československa*. Praha : Magnet-Press , 1991.

byla pravda.⁷⁹

Díky tomuto vítězství se mohli komunisté „postarat“ o nové složení MNV. Vládní nařízení jim umožnilo obsadit místní samosprávy podle výsledků národních voleb.⁸⁰ To se zatím v Jílovici obešlo bez rozruchu.

První opravdu vyostřený politický konflikt nastal kolem funkce obecního zřizence. Ačkoliv by se mohlo zdát, že se nejedná o důležitý post (v Jílovici se jednalo vlastně o sluhu), strhl se kolem něj na přelomu let 1948 a 1949 velký politický boj. Byl opětovně vyhlášen konkurz, který vyhrál Jan Trnovský. Z příkazu KSČ Jílovice bylo ale místo přiděleno Václavu Šmídovi.⁸¹ Toto ukazuje, jak vypadala situace po únorovém převratu, kdy na příkaz komunistické strany byly obsazovány všechny posty na národních výborech „spolehlivými“ lidmi. V tomto případě je však zarážející, proč strana stála o dosazení vlastního člověka na post, který neměl žádné pravomoci a jen vykonával obecně prospěšnou práci. Snad jediný logický závěr je, že se jednalo o ukázkou nově nabitě moci.

Začátek roku 1948 však na nic takového neukazoval. O událostech 25. února se všichni dozvídají z rádia a alespoň kronikáři je jasné, že jde o uchvácení moci komunisty: „*Z jiných událostí v tomto roce byl politický převrat, který se stal 25. února, kdy veškerou moc ve státě převzala strana komunistická,*“ jinak je však mezi lidmi klid a nikdo situaci nepovažuje za kritickou.⁸² Situace se radikálně změnila po zásahu ONV Dobruška, kdy museli z úřadu odstoupit zástupci národních socialistů a lidovců a nezbývalo nic jiného než všechna místa doplnit z řad komunistů. Byla odstraněna celá zemědělská komise a odstoupil ze své funkce též předseda MNV Jaroslav Koutský. Na popud okresní osvětové rady byl zvolen osvětový předseda. Tyto kroky se u občanů nesetkaly s pochopením, jelikož nedokázali pochopit, proč musejí odejít lidé, s jejichž prací byli spokojeni: „*Teprve na zákrok Okresního Národního Výboru v Dobrušce musili z Místního národního výboru odstoupit zástupci nár. socialistů a lidovců, protože jejich politické organizace z moci úřední byly rozpuštěny. Staří a osvědčení pracovníci byli odstraněni a nezbývalo než doplnění ze strany komunistů, které zůstalo i po květnových volbách*“.⁸³ Bohužel v dochovaných pramenech ONV Dobruška se mi nepodařilo nalézt informace, které by dokládaly stanovisko okresu.

Vývoj této kauzy se však opět obrací. Na MNV neustále trvala cirkulace obsazení. Po odstoupení Josefa Truněčka byla dosazena Míla Dytrtová. Později odstoupili další 2 členové MNV a část

⁷⁹ DOLEŽAL, Jan – PEKÁREK, Jiří – MONÍČEK, Josef. *Když mizely meze*. Hradec Králové : Kruh 1987. str. 10.

⁸⁰ PETRÁŇ, Josef. *Dvacáté století v Ouběnicích*. Praha : NLN, 2009. ISBN 978-80-7106-605-7.

⁸¹ *Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou*, fond Obecní úřad Jílovice, inv. č. 44. 1/1, kniha č. 1082, karton č. 130, str. 83 a 84, Zápisy ze schůzí plén a rad MNV Jílovice 1945-1955, schůze MNV ze dne 3.1.1949.

⁸² *Obecní kronika obce Jílovice*, 1. kniha, str. 98, originál uložen OU Jílovice.

⁸³ *Obecní kronika obce Jílovice*, 1. kniha, str. 99, originál uložen OU Jílovice. , *Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou*, fond Obecní úřad Jílovice, inv. č. 44. 1/1, kniha č. 1082, karton č. 130, str. 71, Zápisy ze schůzí MNV Jílovice 1945 – 1955, schůze MNV ze dne 12.4.1948.

zemědělské komise, a tím byl zmařena snaha vytvořit osevní plán na příští rok. Tato místa musela být zaplněna, a proto do Jílovice zavítal vyslanec z okresu, který se snažil vyškolit nové členy. Ukázalo se však, že nejrozumnější řešení bude přijmout zpět ty, kteří byli nuceně „odejiti“ po únoru 1948, což bylo přivítáno s tichou satisfakcí nekomunistů v čele s kronikářem: „*V prosinci byly konány hovory s Národní frontou, při které zástupce okresu snažil se získati pro Místní národní výbor nové členy. Po rušné debatě vstupují do MNV staří členové, kteří po únoru v minulém roce museli vystoupit. Tak byla opět napravena křivda, která se tentokráte stala.*“⁸⁴

Tento jev se neodehrával však jen zde, podobné čistky a následné návraty schopných členů se dějí v mnoha místech po celé republice.⁸⁵

Čemu se však nešlo vyhnout byla restrukturalizace MNV. V půlce roku 1950 přijel delegát ONV, představil novou podobu úřadu, rozdal dekrety všem novým i stávajícím členům MNV a přijal od přítomných sliby. A čeho že se reorganizace týkala? Prvně byl rozšířen počet členů úřadu na 15. Byly rozděleny nové referáty, například kulturní referent, který měl závazek propagovat novodobou socialistickou literaturu. Jen pro zajímavost, první rozhodnutí nového, dle představ komunistického vedení, reformovaného sboru se týkalo povinnosti zavírat okénka od vepřínů. Restrukturalizace postihuje i okolí třeba jen v doplnění MNV o nové členy.⁸⁶

Další roky je již vidět, jaká je neochota občanů vstoupit do MNV, politického života, převzít funkci a zodpovědnost. Lidé se bojí vyjádřit svůj názor, jelikož pokud není většinový, jsou hned prohlášeni za nepřátele nového státního zřízení.⁸⁷ Tato nechůť není jen otázkou 50. let, ale pokračuje po celou dobu totality. Nejhorší situace nastala v letech 1961-1962, kdy nebyl obsazen post předsedy a plénum se scházelo v malém počtu nebo se nesešlo vůbec.⁸⁸ Někdy již jednání s MNV přerůstá v osobní útoky a nařčení, v té době (začátek 50. let) však již MNV pomalu ovládají dosazení lidé „shora“, a ti neváhají se s nespokojenci vypořádat. V Libníkovcích to reprezentuje udavačský dopis poslaný na ministerstvo vnitra, pomlouvající práci MNV. Autor byl však poznán dle písma a měl být tvrdě potrestán.⁸⁹

---

⁸⁴ *Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou*, fond Obecní úřad Jílovice, inv. č. 44. 1/1, kniha č. 1082, karton č. 130, str. 85, 90, 99, Zápisy ze schůzí MNV Jílovice 1945 – 1955, zápisy ze schůzí MNV ze dne 5.2.1949, 31.5.1949 a 8.12.1949. *Obecní kronika obce Jílovice*, 1. kniha, str. 104, originál uložen OU Jílovice.

⁸⁵ PETRÁŇ, Josef. *Dvacáté století v Ouběnicích*. Praha : NLN, 2009. ISBN 978-80-7106-605-7.

⁸⁶ *Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou*, fond Obecní úřad Jílovice, inv. č. 44. 1/1, kniha č. 1082, karton č. 130, str. 106 a 107. *Obecní kronika obce Jílovice*, 1. kniha, str. 108, originál uložen OU Jílovice. *Státní okresní archiv Hradec Králové*, fond MNV, Libníkovice, inv. č. 2, kniha č. 2, str. 70.

⁸⁷ *Obecní kronika obce Jílovice*, 1. kniha, str. 128, originál uložen OU Jílovice. PETRÁŇ, Josef. *Dvacáté století v Ouběnicích*. Praha : NLN, 2009. ISBN 978-80-7106-605-7.

⁸⁸ *Obecní kronika obce Jílovice*, 2. kniha, str. 86 a 107, originál uložen OU Jílovice.

⁸⁹ *Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou*, fond MNV Jílovice, inv. č. 7/1, kniha č. 237, karton č. 29. *Státní okresní archiv Hradec Králové*, fond MNV Libníkovice, inv. č. 2, kniha č. 2, str. 54.

Na konci roku 1953 se rozhořela diskuze o novém zákonu týkající se NV. Všichni doufají, že se zvednou pravomoci MNV a nebudou již muset se vším jezdit do okresního města. Strach sice mají, ale z pravého opaku, bojí se posílení moci ONV, jelikož cítí tendence toho, jak vyšší místa zasahují do obecní samosprávy. Někdo by mohl namítat, že se jednalo o ojedinělý strach. To však vylučují skoro naprosto stejné obavy v Libníkovcích, kde se také strachují o omezení pravomocí a prodloužení doby rozhodování.⁹⁰ Pro Libníkovice to mělo navíc dopad v tom, že již nepodávali žádost k JNV, ale k ONV Hradec Králové.⁹¹

O jaký zákon se tedy jednalo a byly obavy oprávněné? Jde o zákon č. 14/1954Sb. Největší diskuze se rozpoutaly kolem § 12. V něm se píše, že národní výbor nižšího stupně je řízen výborem stupně vyššího. Národní výbory mají právo přezkoumávat a měnit rozhodnutí nižších stupňů a čeká se, v našem případě, vždy na potvrzení rozhodnutí z ONV. Kampaň na podporu zákona započala celonárodní diskuzí v plénech MNV a až potom začínají diskuze s občany.⁹²

S politikou se občané museli zabývat ještě o něco déle. Na řadě byly volby roku 1954 do MNV a NS. MNV bylo vyzváno k zajištění volební místnosti a také k rozdělení volebních okrsků. Bylo usneseno, že pro 315 obyvatel z toho 235 zapsaných voličů bude zřízen jeden okrsek a volit se bude v sálu u Jelenů. Přípravy se však neobešly bez problémů. Jako kámen úrazu se ukázalo sestavení kandidátky. Nejprve se nenašel nikdo ochotný kandidovat, a když se po dlouhém vyjednávání přece jen podařilo listinu utvořit (14. dubna), byla obratem zamítnuta na okrese. Až poslední možný den se podařilo najít vhodné kandidáty pro všechny zainteresované strany: „*Konečně v poslední den 16. dubna, po velké námaze podařilo se sestavit 11 člennou kandidátku*“.⁹³

I po jasném ovládnutí a kontrole nižších správních orgánů komunisty se všichni snažili předstírat svobodu voleb. Do orgánů MNV byli kandidáti navrhováni nejen z řad KSČ, ale i z požárního sboru, z řad myslivců atd. Všichni museli samozřejmě projít schvalovacím řízením místní organizace KSČ a kandidátka musela být potvrzena na okrese.⁹⁴

I když byli kandidáti schváleni a zvoleni, neuniklo se změnám, a to na postu nejvyšším. Po nátlaku ze strany místní KSČ bylo v roce 1958 doporučeno předsedovi MNV Václavu Lorencovi, aby se této funkce vzdal z důvodu nedržení se stranické linie. On sám nikde důvod neuvádí a drží se termínu rezignace z „určitých důvodů“. Nepohodlnost pro místní KSČ vyjadřuje jen kronika.

---

⁹⁰ *Státní okresní archiv Hradec Králové*, fond Obecní úřad, Libníkovice, inv. č. 2, kniha č. 2, str.131.

⁹¹ LANDSMANN, Martin. *Činnost Jednotného národního výboru v Hradci Králové v letech 1949-1954*. Bakalářská práce. Hradec Králové 2002.

⁹² zákon č.13/1954 Sb. , LANDSMANN, Martin. *Činnost Jednotného národního výboru v Hradci Králové v letech 1949-1954*. Bakalářská práce. Hradec Králové 2002.

⁹³ *Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou*, fond MNV Jílovice, inv. č.7/1, kniha č. 237, karton č. 29, Zápisy ze schůzí plén a rad MNV Jílovice 1953-1955, schůze rady MNV ze dne 19.4. 1954. , *Obecní kronika obce Jílovice*, 1. kniha, str. 134 a 135 originál uložen OU Jílovice.

⁹⁴ *Obecní kronika obce Jílovice*, 1. kniha, str. 156, originál uložen OU Jílovice.

Pan Lorenc tedy uposlechl a na jeho místo měl být zvolen někdo jiný z členů MNV. Nikdo však nečekal, co se poté strhne za „frašku“. Vše se událo na schůzi 8. dubna 1958. Pro rezignaci nikdo nehlasoval, ale všichni se zdrželi hlasování, tudíž vešla v platnost. Postupně bylo dotázáno sedm členů zda přijímají volbu. Každý z nich odmítl. Důvody byly různé, přes obvyklou vytíženost a zdravotní problémy, až po přiznání stejné nevole dodržování stranických rozkazů, tázaný pan Černý vyřkl:... „že by na tom byl tak jako Lorenc, že by se nezachoval“. Nejsmělejší byl pan Světlík, který oznámil, že tuto práci nemůže zastávat z důvodu prchlivé povahy a pokud by mu někdo špatného řekl nebo ho pomlouval, neručí za své reakce: „*snad by ho i zabil*“. Na to se již nemohl dívat předseda ONV, který byl této události přítomen a pohrozil uzavřením MNV a přiřazením vsi pod České Meziříčí. Až poté se uvolil František Hejman přijmout funkci předsedy.⁹⁵

To však nebylo v této úřední rošádě vše. Nakonec byl pan Lorenc donucen opustit MNV definitivně. Bylo tedy nutno vypsat doplňovací volby, ve kterých se stal předsedou pan Mach. Právě tento muž přišel s ambiciózním plánem vybudovat koupaliště.⁹⁶

O neochotě podílet se na veřejném a politickém životě se již psalo výše. To co se událo na MNV mezi léty 1961-1963 bylo však maximem lhostejnosti. Jak jsem se již zmínil, v té době byl post předsedy neobsazen a členové pléna spíše věnovali čas osobním sporům, než řešením krize. Do problému se muselo zapojit ONV a dlouhodobou agitací a přemlouváním (více či méně důrazným) se jim podařilo sestavit kandidátku doplňovacích voleb. Volby se nakonec zdařily a MNV mohl konečně začít pracovat. Další rok proběhlo hlasování, v kterém již byla kandidátka vytvořena bez problémů a MNV se chopil okamžitě práce. Poté se již žádné změny neudály a i tato kapitola života obce upadá do šedi průměru.⁹⁷ Ani rok 1968 nezaujímá nijak výjimečný prostor. Spíš než příjezd tanků všechny zajímá sklizeň. Což se dá v prostředí JZD a celoroční dřiny vcelku pochopit.

---

⁹⁵ *Obecní kronika obce Jílovice*, 2. kniha, str. 30, originál uložen OU Jílovice., *Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou*, fond MNV Jílovice, inv. č.7/2, kniha č. 238, karton č. 29, Zápisy ze schůzí MNV Jílovice 1955 - 1960, schůze MNV z 8.4.1958.

⁹⁶ *Obecní kronika obce Jílovice*, 2. kniha, str. 40, originál uložen OU Jílovice.

⁹⁷ *Obecní kronika obce Jílovice*, 2. kniha, str. 122 a 142. originál uložen OU Jílovice., *Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou*, fond MNV Jílovice, inv. č.7/6, kniha č. 242, karton č. 29, Zápisy ze schůzí plén a rad MNV Jílovice 1962-1963, schůze rady MNV, KSČ a předsedů složek NF z 1.2.1963.

3. Ekonomika, rozvoj a zemědělství v obci

3.1 Rozvoj a majetek Jílovice

Jelikož Jílovice leží na území bývalého Opočenského panství, týkala se jí konfiskace majetku šlechtického rodu Colloredo-Mansfeldů při nové pozemkové reformě.

Tato pozemková reforma mohla vzniknout díky dekretům prezidenta republiky E. Beneše z 19. 5. 1945 a 20. 7. 1945. Tyto dekrety přerozdělovaly půdu kolaborantů, zrádců, Němců a Maďarů a také některých organizací a ústavů (jednalo se o podniky hospodářské důležitosti).⁹⁸ Jednalo se asi o milion a půl hektarů země. Díky nim byly pozemky přiděleny do katastru obce a též bylo zažádáno o lesy „Lada“ a „Lohová“.⁹⁹

I rok po válce je však Jílovice poznamenána nedořešeným majetkovým vyrovnáním. V samotné vsi se jednalo o opuštěný majetek po lidech, kteří odjeli osidlovat pohraničí. Přesto, že byla vytvořena komise a majetek byl přerozdělen, našlo se velmi mnoho nespokojenců, kteří poukazovali, jak oni dostali málo a jiní více. Každý si našel důvod proč závidět svému sousedovi: „*Konečně když došlo k rozhodnutí, tu teprve nastala řevnivost mezi sousedy, ten měl křivdu, že druhý měl přiděleno větší výměru a třetí dostal hospodářské budovy neprávem. Když závist a sobectví vyvrcholily, rolnická komise rezignovala a do dnešního dne není ani ustanovena* (jednalo se o polovinu roku 1946)“.¹⁰⁰

Rozbroje vnikaly též kvůli parcelaci okolních lesů. Opět byla dána žádost o získání lesu „Lohová“, a pokud by byla zamítnuta, „spokojil“ by se MNV s náhradou. Naprostý nesouhlas vyvolala nová parcelace pozemků bývalých dvorů Vranova a Mochova sousedících s Jílovicí. Na tyto pozemky si dělaly nárok všechny obce z okolí, proto byla svolána schůze zainteresovaných stran.¹⁰¹ Ta však nevedla k ukončení vleklých sporů. K parcelaci dvora Vranova došlo až 1. dubna 1947, a to po dvouletém „souboji“ se správou velkostatku Opočno. Jílovice získala 16 ha půdy, ze které měli však pramalou radost, protože ji považovali za nejhorší část. Zbytek si rozdělily okolní vsi. Mělo dojít též ke konečnému rozdělení lesů a katastraci půdy panství Opočno. Zůstalo však opět jen u slov. Byl zde návrh na založení lesního družstva Mochova, na kterém by participovali všechny zainteresované vesnice, toto však bylo MNV zamítnuto. Jílovice měla totiž v té době příslib les „Lada“ a polovinu lesa „Lohová“.¹⁰² S přidělením lesa „Lada“ však velmi nesouhlasil

⁹⁸ <http://www.psp.cz/docs/laws/dek/51945.html> [cit. 11. 11. 2009].

⁹⁹ *Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou*, fond Obecní úřad Jílovice, inv. č. 44. 1/1, kniha č. 1082, karton č. 130, str. 25, Zápisy ze schůzí MNV Jílovice 1945 – 1955, schůze MNV ze dne 11.7.1945. *Obecní kronika obce Jílovice*, 1. kniha, str. 83, originál uložen OU Jílovice. , MĚCHÝŘ, Jan. *O novodobých dějinách Československa*. Praha : Magnet-Press, 1991.

¹⁰⁰ *Obecní kronika obce Jílovice*, 1. kniha, str.88, originál uložen OU Jílovice.

¹⁰¹ *Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou*, fond Obecní úřad Jílovice, inv. č. 44. 1/1, kniha č. 1082, karton č. 130, str. 35 a 42, Zápisy ze schůzí MNV Jílovice 1945 – 1955, schůze MNV ze dne 19.3.1946 a 3.7.1946.

¹⁰² *Obecní kronika obce Jílovice*, 1. kniha, str. 93, originál uložen OU Jílovice. , *Státní okresní archiv Rychnov nad*

MNV České Meziříčí, které okamžitě dává protest do Dobrušky.¹⁰³ Když se zpětně podíváme na zmatky, které provázely novou parcelaci, je s podivem, že se lidem z MNV Jílovice podařilo nakonec aspoň něco vybojovat.

Naprostého zmatku si je vědom i ONV, který zamítá jakékoliv Jílovické stížnosti s odůvodněním, že pokud by se jim vyhovělo, musely by být přakatastrovány i další obce, což by dále rozšířilo chaos a hlavně ONV na to nemá čas.¹⁰⁴ Neochota vyšších míst, zde v zastoupení velkostatku Opočno, neustále bije do očí. Nic však nebylo definitivní. V roce 1951 opětovně došlo ke změně vlastnického poměru lesa Lohová. Dle rozhodnutí z 15. ledna 1949 sice připadlo Jílovinci 70% rozlohy lesa, nyní jim byla ponechána pouhá jedna třetina. Zbytek připadl sousedním Libníkovicím. Posledních zbytků svých lesů se Jílovický MNV vzdal o rok později.¹⁰⁵

Jílovice se také zapojila do plnění dvouletého plánu. Jaký byl smysl tohoto plánu a jak do něj byli zapojeni jílovičtí občané? Pro tehdejší propagátory a obhájce centrálního plánování mělo jít o obnovu stavu průmyslu a též zemědělství před válkou. Hlásali, že však nejde o plánování dle sovětského směru. Bylo poukazováno na to, že na rozdíl od SSSR v našem prostředí hraje důležitou roli soukromý sektor, a tudíž nepůjde o změnu struktury hospodářství. Problém však nastal v tom, že povoleny byli jen podnikatelské záměry, které byly povoleny zákonem, tudíž se nepodařilo navázat na předválečné projekty.¹⁰⁶

V zemědělství, což mělo na venkov rozhodující vliv, byl plán nastaven tak, aby se dosáhlo úrovně výživy obyvatel jako roku 1938. Nejdůležitější roli hrála racionalizace zemědělství. V praxi se řešilo, kolik lidí se má v sektoru zaměstnat, a jak mají být nastaveny ceny zemědělských výrobků.

V ideálním stavu, který málo kde nastal (můžeme si všimnout u pozemkového vyrovnání s velkostatkem Opočno), měly být velkým pomocníkem při plnění plánu ONV a velkostatky. Jejich úkol spočíval v přímé podpoře jednotlivých zemědělců, například zakládáním STS nebo pořádáním sklizňových brigád. Víra byla též dávána do projektu scelování polí, kdy „širé lány“ měly pomoci k tak žádané racionalizaci.¹⁰⁷ A jak se tedy zapojila do této dvouletky Jílovice? Měl být například vytvořen regulační plán obce, kanalizace se měla dočkat prodloužení, též obecní cesty neměly přijít zkrátka.¹⁰⁸ Ve znamení tohoto usnesení byla následujícího roku projednávána modernizace silnice Libníkovic-Ledce, která Jílovinci protíná v půli a je jedinou komunikací směřující na Třebechovice

---

Kněžnou, fond OÚ Jílovice, inv. č. 44. 1/1, kniha č. 1082, karton č. 130. str. 49 a 51, Zápisy ze schůzí MNV Jílovice 1945 – 1955, schůze MNV ze dne 26.1.1947 a 27.2.1947.

¹⁰³ *Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou*, fond ONV Dobruška, inv. č. 14, karton č. 3.

¹⁰⁴ *Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou*, fond ONV Dobruška, inv. č. 15, karton č. 3.

¹⁰⁵ *Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou*, fond Obecní úřad Jílovice, inv. č. 44. 1/1, kniha č. 1082, karton č. 130, str. 123 a 141, Zápisy ze schůzí MNV Jílovice 1945 – 1955, schůze MNV ze dne 2.3.1951, 7.5.1951 a 16.7.1952.

¹⁰⁶ FREJKA, Ludvík. *Dvouletý plán obnovy a výstavby Československa*. Praha : Orbis , 1946. , PETRÁŇ, Josef. *Dvacáté století v Ouběnicích*. Praha : NLN 2009. ISBN 978-80-7106-605-7. str. 354.

¹⁰⁷ DOMORÁZEK, Prokop. *Dvouletý hospodářský plán v zemědělství*. Praha : Česká společnost národohospodářská, 1947.

¹⁰⁸ *Obecní kronika obce Jílovice*, 1. kniha, str. 90, originál uložen OU Jílovice.

pod Orebem.¹⁰⁹

Též byla při té příležitosti ustanovena pracovní povinnost při správě obecního majetku. Začalo se dobrovolně odpracovanými hodinami, ale později byla forma změněna a každý muž od 17 do 60 let byl nucen odpracovat 80 hodin ročně. Kronika k tomu uvádí, že mimo to platilo za každý vlastněný hektar půdy přibývalo dalších 10 hodin práce, což mělo vést k úpravě celého potoka.¹¹⁰

Pracovní povinnost nebyla ani dále opomenuta, tentokrát speciálně pro šest lidí, kteří museli pracovat na lese Lohová. Další povinné práce čekaly na jílovické při plánované výsadbě okrasného stromoví a úpravě rybníka.¹¹¹

Nucená práce na rozvoji vsi byla i nadále pro mnohé velký problém. Lze pochopit, jak těžké bylo překousnout tuto nutnost pro lidi, kteří byli zvyklí pracovat vždy samostatně a podle svého. Nikdo nepochybuje, že dobrovolná výpomoc na vsi byla realitou, ale z rozkazu se do ní některým nechtělo. Pracovní morálka na těchto projektech nebyla valná, proto se po časech upozorňování muselo přejít i k represím. První přišla na řadu hrozba peněžité pokuty. Za každou neodpracovanou hodinu měl dotyčný zaplatit 15 Kčs. Tato hrozba zdá se nezabrala, jelikož za nějakou dobu bylo vyhlášeno, že dlužné částky budou vymáhány exekucí.¹¹²

Tato praxe se byla naprosto normální po celé republice, jen rozsah a vymáhání pokut se lišil (například Libníkovice si účtují za neodpracovanou hodinu 20 Kčs).¹¹³

Jeden případ za všechny, který byl podle MNV natolik vážný, že bylo potřeba řešit ho na zasedání, vidíme v osobě Václava Gruse. Ten nebyl ochotný pracovat, natož platit odškodné za povinné práce v roce 1947. Dle zápisu to omlouvá svojí prací v STS. To MNV nebral v potaz, jelikož je zaměstnán až od roku 1948 a mohl si své odpracovat již o rok dříve. K tomu všemu nejezdil přes zimu a místo práce pro obec se věnoval opravě chlívků svého souseda.¹¹⁴

Když už jsem se zmínil o STS (Strojní a traktorová stanice), stálo by za to organizaci přiblížit. STS byly založeny na základě zákona č. 27/1949 Sb. O mechanizaci zemědělství. Základní úkoly těchto stanic byly: poskytovat strojní pomoc zemědělství a za úplatu opravovat zemědělské

---

¹⁰⁹ *Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou*, fond Obecní úřad Jílovice, inv. č. 44. 1/1, kniha č. 1082, karton č. 130, str. 59, Zápisy ze schůzí MNV Jílovice 1945 – 1955, schůze MNV ze dne 10.7.1947.

¹¹⁰ *Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou*, fond Obecní úřad Jílovice, inv. č. 44. 1/1, kniha č. 1082, karton č. 130, str. 58 a 65, Zápisy ze schůzí MNV Jílovice 1945 – 1955, schůze MNV ze dne 4.7.1947 a 6.12.1947, *Obecní kronika obce Jílovice*, 1. kniha, str. 94, originál uložen OU Jílovice.

¹¹¹ *Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou*, fond Obecní úřad Jílovice, inv. č. 44. 1/1, kniha č. 1082, karton č. 130, str. 78, 79, 83, Zápisy ze schůzí MNV Jílovice 1945 – 1955, schůze MNV ze dne 2.9.1948, 19.9.1948 a 7.12.1948.

¹¹² *Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou*, fond Obecní úřad Jílovice, inv. č. 44. 1/1, kniha č. 1082, karton č. 130, str. 85 a 91, Zápisy ze schůzí MNV Jílovice 1945 – 1955, schůze MNV ze dne 5.2.1949 a 4.7.1949.

¹¹³ *Státní okresní archiv Hradec Králové*, fond MNV Libníkovice, inv. č. 2, kniha č. 2, str. 37.

¹¹⁴ *Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou*, fond Obecní úřad Jílovice, inv. č. 44. 1/1, kniha č. 1082, karton č. 130, str. 89, Zápisy ze schůzí MNV Jílovice 1945 – 1955, schůze MNV ze dne 29.4.1949.

mechanizační prostředky, poskytovat místním zemědělským družstvům se strojní činností soustavnou pomoc ve věcech správních, technických i provozních, provádět školení a výcvik osob pro obsluhu a opravy zemědělských strojů, a to i pro cizí osoby za úplatu, uzavírat smlouvy s družstvy a jinými osobami o provedení jednotlivých zemědělských prací. Další oprávnění bylo vykupovat zemědělské stroje od zemědělců, u kterých rozhodl ONV, že je dostatečně nevyužívají.¹¹⁵ O tom jak s tímto nařízením STS nakládala se zmíním níže.

Abych však společnou práci jen nehanil, za všeobecné účasti se podařilo upravit potok a také kanalizace. Díky společnému příspěví většiny obyvatel k tomto projektu se podařilo ušetřit polovinu nákladů.¹¹⁶ Ne vždy se jedná jen o neochotu, ale pokud byly práce rozplánované na letní měsíce, tak zemědělskou obec vždy zajímalo, jaká bude úroda a ne úpravy obce. V takových případech se do práce zapojili hlavně „uvědomělí“ členové KSČ.¹¹⁷

Stavební práce pokračovaly každým rokem. Například v roce 1951 se jednalo o úpravu hráze rybníka a výstavbu silnice. Každý schopný muž měl odpracovat 40 hodin. Jak to tak bývá, mnoho obyvatel se nucené práci vyhýbalo, jak mohlo. Přesto zadané úkoly byly do konce roku splněny.¹¹⁸

Všechny přestavby a úpravy obce se již začaly financovat z akce 5M (jednalo se o prostředky vybrané ze speciální „milionářské“ daně). Úspěšnost této akce však asi jako vše závisela hlavně na lidském faktoru. V tomto případě na technickém referentovi. V jeho kompetenci bylo plánovat a dohlížet na průběh staveb. Pokud ten své povinnosti neplnil a například se nedostavoval na jednání MNV, nemohlo se nikdy s prací pokročit či vůbec začít.¹¹⁹

Bohužel realitou byla i naprostá laxnost dodavatelů, kteří byli pověřeni zajistit materiál na výstavbu. Díky tomuto přístupu se i po mnohých urgencích práce zpožďovaly v řádech měsíců někdy až let.

Dobrym příkladem je rekonstrukce libníkovického obecního domu a požární zbrojnice, která se prodloužila oproti předpokladům o rok a půl.¹²⁰

Možnost získat dotace přes Akci 5M nebyla jediná. V Libníkoviciích si mohli zažádat ke svému JNV (od roku 1954 ONV) v Hradci Králové o peníze na kulturní stavby. O žádost na tuto dotaci se však v Jílovici směrem k jejich ONV, ať už v Dobrušce nebo později v Rychnově nad Kněžnou,

¹¹⁵ http://cs.wikipedia.org/wiki/Strojn%C3%AD_a_traktorov%C3%A1_stanice, [cit. 30.10. 2009]

¹¹⁶ *Obecní kronika obce Jílovice*, 1. kniha, str. 103, originál uložen OU Jílovice.

¹¹⁷ *Obecní kronika obce Jílovice*, 2. kniha, str. 42, originál uložen OU Jílovice. , *Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou*, fond MNV Jílovice, inv. č. 7/2, kniha č. 238, karton č. 29, Zápisy ze schůzí MNV Jílovice 1955 - 1960, schůze MNV ze srpna 1956.

¹¹⁸ *Obecní kronika obce Jílovice*, 1. kniha, str. 115, originál uložen OU Jílovice.

¹¹⁹ *Státní okresní archiv Hradec Králové*, fond MNV Libníkovice, inv. č. 2, kniha č. 2, str. 37. , *Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou*, fond Obecní úřad Jílovice, inv. č. 44. 1/1, kniha č. 1082, karton č. 130, str. 187, *Zápisy ze schůzí MNV Jílovice 1945 – 1955, schůze MNV ze dne 6.7.1955.*

¹²⁰ *Státní okresní archiv Hradec Králové*, fond MNV Libníkovice, inv. č. 2, kniha č. 2, str. 40.

nedozvídáme.¹²¹

Po stavebních a výkopových pracích (kanalizace, úprava rybníka) je hlavním tématem zvelebování obce reprezentované vysazováním okrasných keřů a stromů podél cest.¹²²

Tato okrasa byla občas pod útokem různé zvířeny, jako po založení JZD roku 1957, kdy se podílely na devastaci družstevní koně, jejichž kočí toho dne vypil přes míru alkoholu. Bylo to dost závažné porušení předpisů, tudíž se to dostalo na pořad jednání MNV. Zastupitelé byli na svoji výzdobu dost hrdí, proto se rozpoutala diskuze. K potrestání však pro různost názorů nedošlo. Tato okrasa obce však nakonec zaujala i jinak apatické obyvatele, a každý se snažil zvelebit svůj kousek před domem: „*Tak se mohla stát ze zablácené vesnice, krásná a čistá obec*“.¹²³

Důležitým pokrokem se stalo roku 1957 zřízení přímé telefonní linky do nejbližšího města Českého Meziříčí. Neexistující linka zapříčinila několikrát, že i ve stavu nouze, kdy bylo potřeba zavolat lékaře, se nepodařilo navázat spojení. Zavedení telefonu a vyasfaltování většiny hlavních cest téhož roku pomohlo, aby se Jílovice stala zase o trochu modernější a vyspělejší obcí.¹²⁴

Naštěstí pro český venkov nebyl důraz na rozvoj dopravní infrastruktury ojedinělý. Díky akci 5M se stav vozovek i v okolí Jílovice začal v 50. letech rapidně zlepšovat, protože asfalt začínaly místní prašné cesty „poznávat“ až právě v této době. Dalším společným znakem byla snaha zkrášlit obec většinou výše zmíněnými keři a stromy. Na co se však zatím čekalo, a nejen v Jílovinci, byla výstavba chodníků.¹²⁵

Pokud šlo o místní zvláštnosti a „taháky“, sousední Libníkovice investují převážně do své železné rozhledny, která se dostala do dezolátního stavu na konci 40. let. Pro své záměry využívají nejen akci 5M, ale i výnosy z obecních lesů do té doby, než jim byly zestátněny.¹²⁶ Do rozhledny, která je dnes bohužel zarostlá a jediné co je z jejího vrcholu vidět jsou koruny stromů a vepřín, se „pumpovaly“ peníze průběžně dodnes, a proto je v uspokojivém technickém stavu.

Dalším problémem pro obě sousedící obce je stavba mostní váhy. Toto, pro zemědělce nepostradatelné, zařízení k vážení sklizně a jiných těžkých nákladů bylo na venkově nutností. Proto v Jílovinci, stejně tak jako v Libníkovících je to téma pro neustále plánování. Bohužel, stejně jako u většiny projektů té doby se více mluvilo než jednalo. Obě vsi sice měly své staré váhy, které buď nesloužily nebo se jejich životnost dala počítat na měsíce, ale jednání se protahovala několik dlouhých let. Dokončení se datovalo až k roku 1957 (Libníkovice), 1958 (Jílovice), shodou náhod

¹²¹ *Státní okresní archiv Hradec Králové*, fond MNV Libníkovice, inv. č. 2, kniha č. 2, str. 21.

¹²² *Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou*, fond Obecní úřad Jílovice, inv. č. 44. 1/1, kniha č. 1082, karton č. 130, str. 183, Zápisy ze schůzí MNV Jílovice 1945 – 1955, schůze MNV ze dne 27.5.1955.

¹²³ *Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou*, fond MNV Jílovice, inv. č. 7/3, kniha č. 239, karton č. 29., *Obecní kronika obce Jílovice*, 2. kniha, str. 42, originál uložen, OU Jílovice.

¹²⁴ *Obecní kronika obce Jílovice*, 1. kniha, str. 157, originál uložen OU Jílovice.

¹²⁵ *Státní okresní archiv Hradec Králové*, fond MNV Libníkovice, inv. č. 2, kniha č. 2, str. 65.

¹²⁶ *Státní okresní archiv Hradec Králové*, fond MNV Libníkovice, inv. č. 2, kniha č. 2, str. 13 a 56.

k založení JZD.

Po neúspěchu stavby koupaliště se MNV již nechtěl pouštět do velkých investic, přeci jeden projekt musel být uskutečněn. Dosavadní místnost Jednoty, ve které byli nejen jílovičtí nuceni nakupovat byla již nevyhovující velikostí i vybavením, jelikož se jednalo o střediskovou obec.

Byl vyslán i jeden člen MNV, aby se podíval do jiné vesnice na právě stavěnou Jednotu a posoudil její účelnost. Projekt byl shledán uspokojivým a roku 1966 byl tedy dán návrh na stavbu samostatné budovy, samoobsluhy v Jílovici.¹²⁷

O rok později se doopravdy začalo stavět a konec byl naplánován na příští rok. Výstavbu zajišťovala organizace Jednoty z Kostelce nad Orlicí. Po dlouhé době bylo splněno vše, co bylo naplánováno a prodejna se opravdu otevřela v roce 1968. O jejím významu pro obyvatele svědčí fakt, že svoji funkci plní dodnes.

Na konci 60. let dochází k mírnému oživení stavebních aktivit i díky projektu připojení na vodovodní síť a snaze JZD o zbudování obytného domu pro své členy. Díky tomu nejsou 60. léta dobou stagnace, jak si můžeme všimnout u dřívějších kapitol života, ale údržba a zvelebování Jílovice je jednou z mála aktivit, která dokáže dát spoluobčany dohromady.

3.2 Život soukromých zemědělců a cesta k založení JZD

Na začátek této kapitoly si řekněme, jaká byla struktura hospodaření v Jílovici. Na výměře nad půl hektaru hospodařilo 223 lidí, do půl hektaru 27 a bezzemků bylo 48.

Poválečná vláda se v otázce zemědělství brzy přiklonila (*alespoň pro tento čas*) na stranu drobných zemědělců do 13 ha. Brzy se začalo intervenovat do cen zemědělských produktů a rostoucí nabídka zemědělských strojů měla podporovat malé zemědělce. To byla však ideální představa, která nebyla nikdy naplněna.

Další legislativní kroky podnikl komunistický ministr zemědělství Ďuriš. Takzvané Ďurišovy zákony z roku 1946 a Hradecký program z roku 1947 měly pomoci k rozvoji zemědělství.

Základní myšlenkou bylo přerozdělení majetku zabaveného velkostatkům a také například podpora zemědělců dotovanými cenami zemědělských strojů.

Hradecký program byl vyhlášen při sjezdu rolníkům právě v Hradci Králové. Důvodem byla snaha získání sedláků a drobných rolníků a zahnání jejich obav ze sovětizace zemědělství.

Stěžejní stanovené body byly: 1. Konečné vyřešení otázky půdy (*rozdělení půdy nad 50 ha*), 2. Příděl lesů, 3. Reorganizace distribuce, 4. Výstavby družstevnictví, 5. Mechanizace, 6. Uzákonění JSCZ. Další zásada byla „půda patří těm kdo na ni pracují“. Nikde se nemluvílo o zničení

---

¹²⁷ *Obecní kronika obce Jílovice* 2. kniha, str. 171, originál uložen OU Jílovice. , *Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou*, fond MNV Jílovice, inv. č. 7/8, kniha č. 244, karta č. 29.

soukromého sektoru a hospodařící společnost si na chvíli oddechla.¹²⁸

Poté co odezněla radost z konce války v Jílovici, dostaly se na řadu problémy, které citelně zasahovaly každodenní život místních zemědělců. Byly to povinné dodávky zemědělských plodin a živočišného materiálu. Že ne všem se to líbilo, a ne všichni to chápali jako nutnost, dokazují dvě veřejné schůze na téma dodávky.

Na obou jednáních MNV ze dnů 5. a 13. června 1945 bylo dohodnuto svolání veřejného zasedání za účelem osvěty. Pokračování vidíme v případě V. Lorence, u kterého dle mínění MNV proběhla podezřelá transakce. Jednalo se o prodej býka, za údajně velmi nízkou cenu. Jak vidno, kontrola zemědělské produkce nastala velice brzy.¹²⁹

Vymáhání dodávek bylo velké téma pro orgány státní správy. Jejich ignorování a neplnění se považovalo mnohdy za sabotáž proti režimu a hrozilo za ně například uvalení státní správy na pozemky zemědělců.¹³⁰

V roce 1947 zasáhlo Evropu katastrofální počasí a neuvěřitelná neúroda. (Reakcí československých politiků byly veliké dotace do sektoru zemědělství, které se měly zaplatit z nové daně tzv. milionářské. Tento populistický pokus z per komunistických funkcionářů měl za úkol zdanit bohaté lidi. Nejprve nenašel ve vládě porozumění a musel být s velkými obtížemi „protlačen“ až napodruhé).¹³¹

A jak se tato katastrofa dotkla Jílovici?

Rok 1947 zde začal dlouhou zimou trvajícím do března. Nízké teploty vystřídalo prudké oteplení, což mělo za následek povodně, které odplavily ornou půdu. Poté však přišla kalamita největší, a to dlouho trvajícím katastrofálním suchem. Následky byly nedozírné. Na polích se urodilo málo plodin, dobytek díky nedostatku krmiva nebyl pro nízkou jateční váhu dodáván na jatka a celkově byl nedostatek mléka. V obci musely být zavedeny přiděly vody z místní studně a zemědělci dováželi vodu až z 2 km vzdáleného Vranova. A jelikož zima toho roku přišla brzy, na polích zmrzlo i to málo, co vzešlo z druhé setby.

Dobytěk byl krmen jen s velkými obtížemi a jindy statné kusy přežily zimu za velkého strádání a za enormních váhových úbytků. Vláda byla nucena přijmout opatření a na brambory byla znovu uvalena dávková povinnost. Tyto dodávky brambor a těž obilí byly velmi tvrdě vymáhány.¹³²

Ke sklizni toho mála co roku 1947 poskytla pole, napomohly též traktory, které ze svých prostředků zakoupilo několik sousedů a k této příležitosti založili strojní družstvo.¹³³

¹²⁸ JECH, Karel. *Kolektivizace a vyhánění sedláků z půdy*. Praha : Vyšehrad, 2008. ISBN 978-80-7021-902-7. str. 53. , PETRÁŇ, Josef. *Dvacáté století v Ouběnicích*. Praha : NLN, 2009. ISBN 978-80-7106-605-7. str. 354 a 358.

¹²⁹ *Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou*, fond Obecní úřad Jílovice, inv. č. 44. 1/1, kniha č. 1082, karton č. 130, str. 22 a 23, Zápisy ze schůzí MNV Jílovice 1945 – 1955, schůze MNV ze dne 5.6.1945 a 13.6.1945.

¹³⁰ DOLEŽAL, Jan – PEKÁREK, Jiří – MONÍČEK, Josef. *Když mizely meze*. Hradec Králové : Kruh, 1987. str. 12.

¹³¹ VEBER, Václav. *Osudové únorové dny 1948*. Praha : NLN, 2008. ISBN 978-80-7106-941-6 str. 133.

¹³² *Obecní kronika obce Jílovice*, 1. kniha, str. 91, 92, 93 a 97, originál uložen OU Jílovice.

¹³³ *Obecní kronika obce Jílovice*, 1. kniha, str. 94, originál uložen OU Jílovice.

Východní Čechy měly družstevnickou tradici. Jen do roku 1949 se zde utvořilo téměř třináct set družstev různého typu.¹³⁴ Snaha jílovického strojního družstva byla podpořena státní subvencí 30 000,- Kčs. Jak krátká měla být radost z nakoupených strojů ukázala až budoucnost.

Rok 1949 pokračoval cestou, kterou započal únorový převrat. Velkou novinkou pro všechny zemědělce byl nucený výkup všech plodin dle závazných dodávkových smluv. To samo o sobě nebylo dobré, ale vše bylo umocněno ještě tím, že smlouvy byly podepisovány již v únoru. Nikdo toto nařízení nechápal, vždyť, „kdo může vědět předem, kolik se mu urodí“, a jaké překvapení pro ně bude mít nachystaná příroda a počasí. Pro několik sedláků byly smlouvy tak nereálné, že je vůbec nepodepsali, i když jim hrozily veliké postihy.

Tento rozpis dodávek byl brán s velkou nechutí po celém regionu. Nejednalo se tolik o to, že byl rozepsán dle tehdejší terminologie „třídně“, ale spíše o nelogičnost plánování přírody. Našli se dokonce i tací, kteří podepsali s vědomím nesplnitelnosti a chtěli tím dokázat nesmyslnost této akce.¹³⁵

V rámci nových pořádků bylo například řešeno, zda bude ponechán traktor v soukromých rukou pana Koutského. Prozatím bylo uznáno, že byl opravdu využíván, a tak nebyl zkonfiskován.¹³⁶

V té době se v hospodářské politice začíná ukazovat budoucí kurs jednání se soukromníky. Roku 1949 zabírají státní statky (pro Jílovici to byl ČSSS Opočno) půdu „panských velkostatků“ a církevní majetek. V tehdejší státní terminologii měly statky sloužit drobním rolníkům, poskytovat materiální podporu a pomáhat plnit dodávky. Pokud však podle názoru statku nehosподаřili rolníci dostatečně se svým vozovým parkem, měly být stroje nuceně vykoupeny a to podle vyhlášky č. 612/1949.¹³⁷

Zatím se tomu podařilo jílovickým a jejich strojnímu družstvu uniknout. Tento nucený výkup těžké mechanizace měl být ve východních Čechách zahájen rokem 1949 a měl trvat celý rok. Komunističtí funkcionáři si ale okamžitě začali stěžovat na nepochopení akce a odpor ze stran velkých, ale i drobných zemědělců. Dokonce přišly negativní hlasy od místních činovníků KSČ.¹³⁸

Rok 1950 ukázal, jak se dokáže komunistický režim vypořádat se soukromými zemědělci. Uskutečnilo se totiž to, čemu se podařilo minulý rok ještě vyhnout. Šlo o zabavování zemědělských strojů. Václav Kánský přišel o traktor, který roku 1947 pořídil na vlastní náklady. Tímto traktorem pomáhal všem sousedům, takže se mnozí ptali, proč mu byl zabaven. Nezůstalo však jen u traktoru.

¹³⁴ DOLEŽAL, Jan – PEKÁREK, Jiří – MONÍČEK, Josef. *Když mizely meze*. Hradec Králové : Kruh, 1987. str. 9.

¹³⁵ *Obecní kronika obce Jílovic*, 1. kniha, str. 102, originál uložen OU Jílovice. , DOLEŽAL, Jan – PEKÁREK, Jiří – MONÍČEK, Josef. *Když mizely meze*. Hradec Králové : Kruh, 1987. str. 14.

¹³⁶ *Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou*, fond Obecní úřad Jílovice, inv. č. 44. 1/1, kniha č. 1082, karton č. 130, str. 98, Zápisy ze schůzí MNV Jílovice 1945 – 1955, schůze MNV ze dne 28.11.1949.

¹³⁷ KOŤÁTKO, Jiří. *Jak přispějí jednotná zemědělská družstva a státní statky k zvelebení našeho zemědělství*.

Praha : Ministerstvo zemědělství , 1949. , JECH, Karel. *Kolektivizace a vyhánění sedláků z půdy*. Praha : Vyšehrad, 2008. ISBN 978-80-7021-902-7.

¹³⁸ DOLEŽAL, Jan – PEKÁREK, Jiří – MONÍČEK, Josef. *Když mizely meze*. Hradec Králové : Kruh, 1987. str. 28.

Stejnému sedlákovi byla zabavena též mlátičí souprava. Do konce roku přišla takto Jílovice ještě o tři samovazy, čímž byla velmi ztížena sklizeň.¹³⁹

Přes všechny peripetie a zkrácení termínu odevzdání dávek nakonec všichni své odvedli. Na sklizeň přijel poprvé dohlížet sklizňový referent, který měl koordinovat práci po vzoru společného hospodaření. Nakonec se ukázal, jako naprosto nepotřebný, jelikož všichni si hospodařili postaru sami.¹⁴⁰

Tlak na zemědělce tímto však neustával. Během roku se konalo několik přednášek na téma založení JZD. Vše začalo na MNV kde byl předložen referát na téma Soběslavského plánu (tento plán byl zveřejněn 30. července 1950 v Soběslavi). Širší veřejnost s ním byla seznámena, ale nenesl se s porozuměním. Cílem bylo vytyčit úkoly pro osvětové pracovníky a vyhlášení plánu kulturně osvětové činnosti.

Jedním z témat byla právě socializace vesnice a založení JZD (*dalšími tématy bylo potírání náboženského myšlení a rozvoj kultury a osvěty*).

V otázce náboženství byli jílovičtí jednotní. I když dříve existovala řevnivost mezi katolíky a protestanty, v půlce 50. let se všichni shodují a bojují o zachování místa pro katolického faráře na Vysokém Újezdu.¹⁴¹

Pokusy o zavedení bodů ze Soběslavského plánu tedy narazily na hradbu odmítání. Rolníci neviděli žádný důvod, proč zakládat JZD, když hospodářství skvěle funguje tak, jak je. Dokonce se nepovažovali za zpátečníky, právě naopak. Společnou snahou vzniklo ve vsi kino, rozhlas a je zavedena elektřina, pro jílovické to byly znaky moderní vesnice.¹⁴²

Této naprosté nechuti ke společnému hospodaření si všímá i vedení kraje, kdy je celý okres Dobruška považován za reakční a hluchý k přáním socializace. Je to jedna z mála částí republiky, kde ještě drží spolu sedláci bez ohledu na rozměry jejich polností.¹⁴³

Co se však stalo opravdu velkým problémem byly pozemky ve vlastnictví obce, na kterých nikdo nehospodařil. Obec tyto pozemky nabídla do nuceného pachtu zprvu bez nájmu a s 30% zatížením dodávkovou povinností. Tento nápad se nenesl s přílišným nadšením, a proto byl jeden z pozemků dán k dispozici bez kontingentu, ale s placením nájemného. Zbylá půda byla nakonec

---

¹³⁹ *Obecní kronika obce Jílovice*, 1. kniha, str. 110, originál uložen OU Jílovice.

¹⁴⁰ *Obecní kronika obce Jílovice*, 1. kniha, str. 107 a 110, originál uložen OU Jílovice.

¹⁴¹ *Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou*, fond Obecní úřad Jílovice, inv. č. 44. 1/1, kniha č. 1082, karton č. 130, str. 176, Zápisy ze schůzí plén a rad MNV Jílovice 1945-1955, zasedání rady MNV ze dne 28.1.1955.

¹⁴² *Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou*, fond Obecní úřad Jílovice, inv. č. 44. 1/1, kniha č. 1082, karton č. 130, str. 111, Zápisy ze schůzí MNV Jílovice 1945 – 1955, schůze MNV ze dne .31.10.1950, *Obecní kronika obce Jílovice*, 1. kniha, str. 111, originál uložen OU Jílovice., *Státní okresní archiv Hradec Králové*, fond MNV, Libníkovice, inv. č. 2, kniha č. 2, str. 31., KOPECKÝ, Václav. *Soběslavský plán kulturně osvětové činnosti*. Praha : Ministerstvo informací a osvěty, 1950.

¹⁴³ URBAN, Jiří. *Perzekuce samostatně hospodařících zemědělců na Královehrdecku na počátku 50. let 20.stol.* Pardubice 2005. str. 22. Bakalářská práce na Filozofické fakultě Univerzity Pardubice.

rozparcelována pro více zájemců, a to bez zatížení.¹⁴⁴

Na konci roku 1951 též výbor KSČ rozepsal dodávky mléka. Velké pobouření u některých členů MNV vyvolal fakt, že objem dodávky byl určen dle výměru půdy, ne počtu dojnic. Tento akt namířený proti vlastníkům půdy brali zemědělci jako nespravedlnost. Dodávky mléka byly problém nejen Jílovice. V Libníkovicích měli při produkci mléka nesnáze se stářím dojnic. Špatná struktura stád zapříčinila nesplnění smluv a tudíž strach ze sankcí od JNV v Hradci Králové.¹⁴⁵

Před sklizní bylo dokončeno zestátnění soukromého vozového parku. Chtivosti místní STS neunikly dva poslední samovazy a traktor i s příslušenstvím. V rámci sklizně se opět zostříla dodávková povinnost. I MNV si všímá, že dodávky jsou moc vysoké. Při jednání ze dne 15. 1. roku 1951 bylo do zápisu uvedeno: „*Průměrný výnos u žita 23 q na ha, jest pro naši obec vysoký. Zároveň i předpis dodávek mléka pro naši obec jest též vysoký. Dále jest pro naši obec příliš veliký předpis osevu řepy a zároveň příliš vysoký průměrný hektarový výnos bramborů*“. Ze začátku dodávky podepsalo 35 zemědělců, ale 45 ne. Někteří nepodepsali z důvodu přerazení Jílovice do řepařské oblasti. Pěstování řepy zde nemělo žádnou tradici a lidé ji ze začátku odmítali zasévat. Po čase se však i s tímto smířili. Velkou roli v tom asi hrála povolení na domácí porážku pro ty, kteří zadané podmínky splní.¹⁴⁶

Též došlo k diskuzi o novém zákonu brojícím proti „notorickým neplatičům“, tj. „třídímu nepříteli“. Panovala shoda, že tento zákon se místních netýká, jelikož nikdo takový v okolí není a všichni si své dodávkové povinnosti plní: „*Těch kteří by neplnili svoje dodávkové úkoly v naší obci zatím není*“. Například mléka bylo dodáno na 114%.

Za všeobecného souhlasu proběhl společný přechod k JSČZ.¹⁴⁷ Vstup neměl zapovězen žádný zemědělec bez výjimky. Jedinou podmínkou bylo vlastnit hektar půdy kromě zahrádkářské kolonie.¹⁴⁸

Přes veškerou agitaci pro založení JZD se tento akt stále nedaří. Tento stav se nelíbil lidem na ONV. Zemědělci jsou upozorněni, že i přes jejich nevoli musí být splněn u každého jednotlivce osev řepy. Pokud bude zjištěn opak, budou tito jedinci nahlášení pro neplnění pětiletky. Možných

¹⁴⁴ Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou, fond Obecní úřad Jílovice, inv. č. 44. 1/1, kniha č. 1082, karta č. 130, str. 115 a 116, Zápisy ze schůzí plén a rad MNV Jílovice, zasedání rady MNV z 5.12.1950.

¹⁴⁵ Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou, fond Obecní úřad Jílovice, inv. č. 44. 1/1, kniha č. 1082, karton č. 130, str.116, Zápisy ze schůzí MNV Jílovice 1945 – 1955, schůze MNV ze dne 19.12.1950 , Státní okresní archiv Hradec Králové, fond MNV Libníkovic, inv. č. 2, kniha č. 2, str. 24.

¹⁴⁶ Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou, fond Obecní úřad Jílovice, inv. č. 44. 1/1, kniha č. 1082, karton č. 130, str. 118, Zápisy ze schůzí MNV Jílovice 1945 – 1955, schůze MNV ze dne 15.1.1951.

¹⁴⁷ Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou, fond Obecní úřad Jílovice, inv. č. 44. 1/1, kniha č. 1082, karton č. 130, str. 124 a 125, Zápisy ze schůzí MNV Jílovice 1945 – 1955, schůze MNV ze dne 12.3.1951 a 20.3.1951.

¹⁴⁸ PETRÁŇ, Josef. *Dvacáté století v Ouběnicích*. Praha : NLN, 2009. ISBN 978-80-7106-605-7. str. 354 a 358.

trestů bylo několik: od vysoké peněžní pokuty až po odnětí svobody. Jeden příklad za všechny máme z Libníkovic, kde hrozilo za nesplnění dodávek udělení pokuty v hodnotě 2000 Kčs a v případě nedobytnosti této částky 4. dny vězení (*což nebyl nikterak vysoký trest*).¹⁴⁹

Pomalou, ale jistě přichází postupné zvyšování dodávek. V tuto chvíli (tj. polovina roku 1951) se jedná už i o mléko, naštěstí dluh byl vynahrazen vyšším odvodem masa. Při sklizni se opět ukázala zkosnatělost vytvářeného systému. Na náhlý začátek sklizně naprosto nereagovala STS a tudíž vše zachraňovala sousedská výpomoc. To bylo však maximum společné práce, kterou byli ochotni rolníci akceptovat. To, že se hospodaření stává čím dál větší zátěží si uvědomovali jak zemědělci, tak vládnoucí orgány. Další znesnadnění soukromého hospodaření přichází s rozhodnutím MNV. Od druhé poloviny roku již nechce MNV přebírat soukromé pozemky a každý si musí poradit sám.¹⁵⁰

Abych pouze nehanil státní správu, v roce 1951 schvaluje okres pomoc pro 14 zemědělců postižených povodní. O jakou částku se jednalo se však nedočítáme.¹⁵¹

V lednu 1952 byla vyslána do vsi delegace k zjištění možnosti zaměstnání jílovických v těžkém průmyslu. Při této příležitosti byla zvolena komise pro pracovní kádry, která oznámila, že žádné pracovní síly volné nejsou. Komise též provedla výpočet, ve kterém vyšlo, že na 6 ha půdy náleží jedna pracovní síla.¹⁵²

Otázka propouštění lidí z půdy do jiného zaměstnání byla velmi ožehavá. Pomalými kroky se dostáváme do novodobého „nevolnictví“, kdy zemědělec, který chtěl opustit své staré hospodářství musí požádat svoji „vrchnost“ (u nás reprezentovanou MNV) o propustku. O stálém zrušení závazků většinou nemohla být ani řeč. Větší úspěšnost měla prosba o zimní brigády v průmyslu, kdy již byl MNV shovívavější. Podmínkou byl však návrat při začátku polních prací.¹⁵³

Tyto restriktce se netýkají jen začátku 50. let, ale lze je sledovat i v průběhu celého desetiletí. Jeden příklad za všechny: V roce 1956 žádá pan Černý o zproštění práce v zemědělství, protože si našel práci v průmyslu. Jako v mnoha případech si zde MNV nechce „ušpinit“ ruce a předává rozhodnutí Státnímu statku, ve kterém byl jmenovaný zaměstnán. Pro jistotu nevydá ani posudek.¹⁵⁴

¹⁴⁹ *Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou*, fond Obecní úřad Jílovice, inv. č. 44. 1/1, kniha č. 1082, karton č. 130, str. 129 a 130, Zápisy ze schůzí MNV Jílovice 1945 – 1955, schůze MNV ze dne 7.5.1951 a 28.5.1951. , *Státní okresní archiv Hradec Králové*, fond MNV Libníkovice, inv. č. 2, kniha č. 2, str. 32.

¹⁵⁰ *Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou*, fond Obecní úřad Jílovice, inv. č. 44. 1/1, kniha č. 1082, karton č. 130, str. 132 a 135, Zápisy ze schůzí MNV Jílovice 1945 – 1955, schůze MNV ze dne 25.6.1951 a 7.8.1951. , *Obecní kronika obce Jílovice*, 1. kniha, str. 113, originál uložen OU Jílovice.

¹⁵¹ *Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou*, fond ONV Dobruška, inv. č. 17, karton č. 3, jednání rady ONV.

¹⁵² *Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou*, fond Obecní úřad Jílovice, inv. č. 44. 1/1, kniha č. 1082, karton č. 130, str. 117, Zápisy ze schůzí MNV Jílovice 1945 – 1955, schůze MNV ze dne 15.1.1951.

¹⁵³ *Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou*, fond Obecní úřad Jílovice, inv. č. 44. 1/1, kniha č. 1082, karton č. 130, str. 174, Zápisy ze schůzí MNV Jílovice 1945 – 1955, schůze MNV ze dne 13.1.1955.

¹⁵⁴ *Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou*, fond MNV Jílovice, inv. č. 7/2, kniha č. 238, karton č. 29, Zápisy ze

Stejných obstrukcí se dostávalo i dětem při výběru školy a tedy budoucího zaměstnání. Většinou dětí nebylo povoleno dále studovat a byly nuceny se vracet, aby přejímaly hospodářství svých rodičů. Nesmíme si však myslet, že se tyto povinnosti týkaly jen lidí „dole“. Stejně těžkosti pociťovali i ti s „funkcí“. Pokud již někdo působil na nějakém odboru či dokonce v zastupitelstvu, neměl tak jednoduché, aby tento post opustil. O zproštění povinností musel žádat a nechat hlasovat. Nebylo neobvyklé, že se takové žádosti nevyhovělo. Při nejlepším si dotyčný musel hledat náhradu a snad jediným vysvobozením bylo donesení lékařského posudku nebo byla „vysvobozením“ bohužel smrt.¹⁵⁵

Půda a zase jenom půda, to bylo hlavní téma roku 1952. První toho roku přišly na řadu pozemky pana Drahoráda z Librantic. Pan Drahorád byl obeznámen, že pokud nezačne svůj majetek obhospodařovat, bude dán do správy panu Roudníkovi a to bez kontingentu.¹⁵⁶ Tím však problém pana Drahoráda nekončí. On a pan Jelen totiž nepracovali v zemědělství a jejich pozemky byly převzaty MNV a dány ochotným sousedům do užívání, ale bez nucených dodávek. Tato výhoda však končí rokem 1955. Je pochopitelné, že hospodáři již dále odmítali se o tuto půdu starat.

Co však s tím? Majitelé nepracují v místě bydliště a půda nesmí zůstat ladem. Vedení obce to vyřešilo opravdu „šalamounsky“. Jelikož oni to rozsoudit nedokázali, poslali problém dál. Odeslali zaměstnavatelům pana Jelena a Drahoráda žádost, aby si vyřešili tento problém sami.¹⁵⁷

Pan Jelen již potom z jednání MNV vypadává, tudíž se dá předpokládat, že už bylo vše v pořádku. Jinak to je ale u pana Drahoráda. Několikrát je během roku 1955 vyzván k obhospodařování svých pozemků. Trpělivost MNV nebyla nekonečná, a tak bylo oznámeno, že pokud nebude vidět snaha sklidit úrodu, udělá to STS na vlastníkovy náklady. U některých zatvrzelých lidí, jako byl pan Drahorád, nepomohly žádné výhrůžky a MNV již neví jak dál, a stále ho jen nabádá, ať se o své pozemky stará. To vše se táhne i roku 1956.¹⁵⁸

Pro pochopitelnou neochotu sedláků brát si práci navíc musel MNV začít licitovat ve stylu „pozemek s kontingentem a jako bonus kousek jiného bez“.¹⁵⁹ Někteří sedláci, kteří stále doufali ve spravedlnost se neustále snaží odvolávat ve svých případech pozemků, které dostaly do pachtu.

---

schůzí MNV Jílovice 1955 - 1960, schůze MNV z 10. července 1956.

¹⁵⁵ *Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou*, fond Obecní úřad Jílovice, inv. č. 44. 1/1, kniha č. 1082, karton č. 130, str.187, Zápisy ze schůzí plén a rad MNV Jílovice 1945-1955, mimořádná schůze pléna ze dne 6.7.1955.

¹⁵⁶ *Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou*, fond Obecní úřad Jílovice, inv. č. 44. 1/1, kniha č. 1082, karton č. 130, str.139, Zápisy ze schůzí MNV Jílovice 1945 – 1955, schůze MNV ze dne 17.1.1952 .

¹⁵⁷ *Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou*, fond Obecní úřad Jílovice, inv. č. 44. 1/1, kniha č. 1082, karton č. 130, str.179, Zápisy ze schůzí MNV Jílovice 1945 – 1955, schůze MNV ze dne 18.3.1955.

¹⁵⁸ *Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou*, fond Obecní úřad Jílovice, inv. č. 44. 1/1, kniha č. 1082, karton č. 130, str. 188, Zápisy ze schůzí MNV Jílovice 1945 – 1955, schůze MNV ze dne 15.7.1955. , *Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou*, fond MNV Jílovice, inv. č. 7/2, kniha č. 238, karton č. 29, Zápisy ze schůzí MNV Jílovice 1955 - 1960, schůze MNV ze srpna 1956.

¹⁵⁹ *Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou*, fond Obecní úřad Jílovice, inv. č. 44. 1/1, kniha č. 1082, karton č. 130, str.139, Zápisy ze schůzí MNV Jílovice 1945 – 1955, schůze MNV ze dne 15.1.1952.

Jsou vždy odmítnuti s odůvodněním, že jsou schopni vše obhospodařit. Dle kroniky bylo do nuceného pachtu rozděleno 34 ha. Proč však byly takové machinace s pozemky a proč byly dávány do pachtu? Zapříčinilo to přijetí zákona č.55 z roku 1947. V něm se hovoří, že pokud nastane situace, že půda zůstane neobdělána, může být dána do pachtu na dobu tří let. Nikdo se nemůže divit, že tuto nutnost všichni pocítovali, jako zátěž a to i díky neustálému zvyšování dodávek. Neochota přebírat pozemky není jen jev specifický pro Jílovici, ale lze ho zaznamenat i v okolí.¹⁶⁰

Podle MNV byl schopný každý hospodařit, ale na zemědělce dopadla další rána. Dle kroniky byl snížen výdej potravinových lístků pro samozásobitele. Jednalo se o kohokoliv, kdo hospodařil na více než 50 arech. Krize v zásobování trvala od konce války. Bohužel vedle přidělového systému existoval pochopitelně černý trh. Snížené výdeje, tento bič na „vesnické boháče“, dopadl tvrdě i na nejmenší pěstitele. Ten kdo hospodařil nad 15 ha, neobdržel vůbec nic. Zemědělec, který nesplnil dodávky za rok 1951 neobdržel lístky na cukr a mýdlo.¹⁶¹ Tento přidělový systém byl zrušen až roku 1953.¹⁶²

Ani všechny tyto „provokace“ nedopomohly k založení JZD. V září se o to opět snažila „jednotka“ složená z člena komunistické strany, vyslance z ONV a člena armády. Tito chodili dům od domu přesvědčovat všechny o výhodách společného hospodaření. Jejich výzvu však podepsalo jen málo lidí, zbytek stále vydržel vyčkávat na to, co se bude dít dál.¹⁶³

Již několikrát jsem použil termín „vesnický boháč“. Kdo to však byl a jak se určoval? V tom neměli jasno ani komunističtí vůdcové. Podle Zápotockého je „kulak“ (*jiný výraz pro vesnického boháče*) ten, kdo neodvádí dávky. Stranický ideolog Václav Kopecký ho definuje, jako toho, kdo vykořisťuje. Po roce 1948 probíhal spor o to, jak přesně tento pojem vymezit. Nejčastěji se poté uvádí určení dle výměru půdy a počtu pracovních sil (*včetně rodiny*) a vlastnictví těžké mechanizace. Jelikož ústava zaručovala svobodné držení půdy až do 50 ha, museli místní orgány spoléhat na to, že sedláci nebudou plnit dodávkovou povinnost, což jim dovolovalo obcházet tento zákon.¹⁶⁴

Lidé hospodařící nad 15 ha (*jelikož byla Jílovice přeřazena do řepařské oblasti, kde byl za kulaka označen ten kdo vlastnil již 8-12 ha půdy*) byli označeni za „vesnické boháče“. V roce 1952

---

¹⁶⁰ Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou, fond Obecní úřad Jílovice, inv. č. 44. 1/1, kniha č. 1082, karton č. 130, str. 146, *Obecní kronika obce Jílovice*, 1. kniha, str. 119, originál uložen OU Jílovice. , PETRÁŇ, Josef. *Dvacáté století v Ouběnicích*. Praha : NLN, 2009. ISBN 978-80-7106-605-7. str. 373. , *Státní okresní archiv Hradec Králové*, fond MNV, Libníkovice, inv. č. 2, kniha č. 2, str. 26.

¹⁶¹ *Obecní kronika obce Jílovice*, 1. kniha, str. 118 , originál uložen OU Jílovice. , PETRÁŇ, Josef. *Dvacáté století v Ouběnicích*. Praha : NLN, 2009. ISBN 978-80-7106-605-7. str. 347.

¹⁶² VEBER, Václav. *Osudové únorové dny 1948*. Praha : NLN, 2008. ISBN 978-80-7106-941-6 . str. 120.

¹⁶³ *Obecní kronika obce Jílovice*, 1. kniha, str. 120, originál uložen OU Jílovice.

¹⁶⁴ JECH, Karel. *Kolektivizace a vyhánění sedláků z půdy*. Praha : Vyšehrad, 2008. ISBN 978-80-7021-902-7.

bylo dle zápisů z jednání MNV tímto stigmatem označeno v Jílovici dvanáct zemědělců (kteří nejsou jmenovitě uvedeni). Naproti tomu v seznamech „vesnických boháčů“ na ONV Dobruška se dočítáme pouze o čtyřech mužích. Byl to Josef Truněček č.p. 7 s výměrem pozemku 17. 97 ha., Václav Kánský č.p. 50 s výměrem 17.04 ha., Jan Špaček č.p. 53 s výměrem 17.25 ha. a Josef Černý č.p. 41 s výměrem 14.52 ha.¹⁶⁵

Na pořad jednání o možných trestech se však dostal pouze pan Truněček, pan Černý. Též pan Špaček, o kterého se však ONV vůbec nezajímá a je řešen pouze na místní úrovni.

Kolik lidí se spolu s kronikářem divilo, že nikoho nezajímá kolik má člověk prostředků a přesto je označen za boháče se už asi nedozvíme.

Zdá se, že tou dobou se proti lidem spikla i příroda. Kronikář vzpomíná na tento rok takto: „*Dle meteorologických hlášení, v letošním suchém roce spadlo mnohem méně srážek než v katastrofálně suchém roce 1947, ba četl jsem i zprávu, že letošní rok byl nejsušší v tomto století*“. Kdo tím nejvíc utrpěl byl dobytek. Díky plánovací komisi byl z minulého roku početní stav silně nadhodnocen a když přišlo sucho, nedostávalo se krmiva i při nejnižších dávkách. O snížení dodávek obilí, které by bylo použito na výkrm, nechtěl ONV ani slyšet a jeho pomoc se omezila na dodávku shnilé slámy.¹⁶⁶ Trápení s dobytkem se odrazil též v dodávkách mléka. Jen málokdo byl schopen ty své plnit, a jako trest přišlo snížení výdeje potravinových lístků na cukr a mýdlo.¹⁶⁷

Sucho mělo však mnohem více následků. Tak, jako se dobytku nedostávalo krmiva, farmářům chybělo osivo. Došlo to tak daleko, že lidé byli nuceni nakupovat za volné ceny, které se blížily cenám na černém trhu za války.¹⁶⁸

Když už se přes všechny potíže zaseto a dokonce i přes nepřízeň počasí vyklíčila úroda, zaúřadovala opět STS. Za odvedenou práci stanice žádala 60 % zálohu, na což nikdo nepřistoupil a sklizeň začala svépomocí bez traktorů. Nakonec STS ustoupilo, ale to již bylo skoro po sklizni a traktory pracovaly jen na pár hektarech polností.¹⁶⁹

Definitivně byl „vyřešen“ problém s „vesnickým boháčem“ Josefem Truněčkem. Jeho zemědělství mělo 17, 97 ha. Proběhlo jeho vystěhování a to 21. července 1953. Byl přemístěn do Křimic na Plzeňsku.¹⁷⁰

¹⁶⁵ *Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou*, fond ONV Dobruška, inv. č. 313, sign. 240, karton č. 54, Ochrana lidově demokratického zřízení – Vesničtí boháči 1952-1954.

¹⁶⁶ *Obecní kronika obce Jílovice*, 1. kniha, str. 123, 125, originál uložen OU Jílovice. , *Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou*, fond Obecní úřad Jílovice, inv. č. 44. 1/1, kniha č. 1082, karton č. 130, str. 153, Zápisy ze schůzí MNV Jílovice 1945 – 1955, schůze MNV ze dne 3.7.1953.

¹⁶⁷ *Obecní kronika obce Jílovice*, 1. kniha, str. 125, originál uložen OU Jílovice. , PETRÁŇ, Josef. *Dvacáté století v Ouběnicích*. Praha : NLN, 2009. ISBN 978-80-7106-605-7. str. 378.

¹⁶⁸ *Obecní kronika obce Jílovice*, 1. kniha, str. 123, originál uložen OU Jílovice.

¹⁶⁹ *Obecní kronika obce Jílovice*, 1. kniha, str. 124, originál uložen OU Jílovice.

¹⁷⁰ *Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou*, fond ONV Dobruška, inv. č. 313/340, karton č. 54. , SKOPALOVÁ,

Na toto vystěhování vzpomíná ve služebním záznamu i královéhradecký strážmistr František Kozák: „Dne 21. července bylo provedeno okresním národním výborem v Dobrušce vysídlení vesnického kulaka Rejzka Jana i s rodinnými příslušníky a to z Přepych okres Dobruška a vesnického kulaka Josefa Truněčka z Jílovic, okres Dobruška na místo určení Čeminy č.p. 5 a Křimice č.p. 43 okres Plzeň na ČSSS Čeminy kde budou pracovat.

Vysídlení rodiny Truněčkovi z Jílovic č.p. 7 okres Dobruška jsem nebyl přítomen ale proběhlo to docela hladce jak bylo řečeno příslušníkem ONV ref. auto které čekalo již v Hradci Králové u hostince Stoletá, bylo plně využito a po příjezdu druhého auta bylo řečeno jakým způsobem se pojedje byl odjezd as v 10.00 hod. Jízda proběhla bez defektu až na místo určení a to u rodiny Truněčkovi na ČSSS Čeminy provozovna Křimice č.p. 43 kde vedoucí provozovny Filip Frant. je přijal a po vybrání si dvou bytů byly spokojeny s bytem který jim byl přidělen. Byt byl vymalován a v naprostém pořádku“.¹⁷¹

Dále pan Truněček zasahuje do událostí v Jílovici pouze na dálku. V roce 1956 žádá o zaslání křestních listů pro sebe a celou rodinu a též se snaží domoci alespoň poloviny majetku své ženy. Toto vyrovnání mu bylo přislíbeno hned po tom „jak bude doplacený jeho prodej“.¹⁷²

V roce 1958 začíná opět čilý ruch kolem jména Truněček. Paní Truněčková se toho roku snaží o návrat do Jílovic, jelikož skončil soudní zákaz. První „na stůl“ dostává žádost okresní organizace KSČ. Ve své zprávě podrobně rozebírá žádost paní Truněčkové a prosí MNV Jílovic o vyjádření a to slovy: „Ve své žádosti uvádí, že by se ráda s rodinou (nevíme, zda s dětmi a manželem a nebo jen s někým z rodiny) vrátila v červenci do Jílovic a stala se členkou místního JZD. Jelikož se jedná o záležitost i politického rázu a protože nám není znám současný váš názor v této věci, žádáme vás, abyste projednali tuto otázku a sdělili nám své vyjádření do středy 29. 1. 1958, aby mohl náš odbor dát návrh radě ONV na vyřízení zmíněné žádosti“.

Též se schází odbor zemědělství a lesního hospodářství rady ONV v Dobrušce, který se dotazuje hlavně na názor místního JZD v Jílovici, jestli je ochotno přijmout navrátilce do svých řad. MNV se schází 28.1., není kupodivu proti a potvrzuje jedinou podmínku a to vstup celé rodiny do JZD. Vše již čekalo jen na vyřízení ze strany ONV. Tam byla však žádost zamítnuta z důvodu: „neboť dle zpráv z Jílovic se jedná jen o snahu se dostat do Jílovic jen ze strany paní Truněčkové a ne celé

Marie. Vysídlování selských rodin ve východních Čechách v 50. letech 20. století. In *Sborník prací východočeských archivů II*. Zámrsk 2007. CD příloha.

¹⁷¹ Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou, fond ONV Dobruška, inv. č. 313, sign. 240, karton č. 54, Ochrana lidově demokratického zřízení – Vesničtí boháči 1952-1954.

¹⁷² Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou, fond MNV Jílovic, inv. č. 7/2, kniha č. 238, karton č. 29, Zápisy ze schůzí MNV Jílovic 1955 - 1960, schůze MNV z července 1956.

rodiny, která prý odmítá se stěhovat zpět¹⁷³. Tím končí pokusy rodiny Trunečkových o návrat do rodné vsi.

Jen o dva kilometry dále, v obci Výrava, se událo též jedno vystěhování. Jednalo se o rodinu sedláka Josefa Hojného. Proběhlo sice o rok dříve, ale i díky tomuto případu můžeme pochybovat, zda byla výpověď hradeckého strážníka pravdivá a jestli byli opravdu všichni tak klidní a na místě určení jim byl opravdu přidělen pěkný útulný byt. Na důvody a průběh vysídlení vzpomíná dcera Olga Kudrnová, jejíž rodina vlastnila ve Výravě 40 ha půdy: „*Jednou na podzim roku 1950 seděl otec se sousedy v hostinci při pivě přičemž do něj někdo ‚rýpnul‘ a on se neudržel a něco nepěkného jim odpověděl. Samozřejmě byl následně zatčen a pak při soudním líčení jeho vyjádření slavný soud pozměnilo v neprospěch. Hájit se nemohl. Rozsudek zněl na 2 roky do vězení pokutu 50000 Kč a ztrátu veškerého majetku.*“

K vystěhování došlo na Mikuláše roku 1952 a proběhlo typickou formou, kterou už známe i z případu pana Truněčka. Rozdíl v obou případech je mnou zmíněné ubytování v cílové vsi. Rodina Hojných dostala přidělem místnost, kde se právě sušilo obilí a která se pro život rodiny naprosto nehodila.¹⁷⁴

V tomto světle můžeme jen uvažovat, zda měli Truněčkovi opravdu štěstí, že narazili na slušné lidi, či se pravda nehodila do oficiálního zápisu.

Vraťme se ale zpět do roku 1953. S odsunutím toho sedláka nastalo další rozdělování nucených pachtů. Nikdo je nechtěl přijmout. V hlavách sousedů klíčila otázka proč? Nikdo nechápe proč má přejímat po panu Truněčkovi pozemky, když byl dobrý hospodář. Tyto pozemky měly být přiděleny tomu, kdo do 4. srpna nevstoupí do JZD.

Přes všechny výhrůžky tuto půdu nikdo neobhospodařoval a proto zůstala jako rezerva. Nikdo tu však nechce dělat ani správce. Toto všechno nakonec vede k hlášení na ONV, který se měl vzniklou situací zabývat. Na pořad jednání se dostal ještě jeden vesnický boháč, a to Josef Černý. Ten však podal žádost o vyškrtnutí ze seznamu. Překvapivě mu bylo vyhověno, jelikož to, že nevlastnil žádnou těžkou techniku a neměl námezdní sílu, byl dost zásadní argument.¹⁷⁵

V oficiální zprávě směřované z MNV na okres se lze dočíst: „*Rada místního národního výboru na své schůzi konané dne 23. října 1953 se zabývala mimo jiné označením venkovských boháčů ve zdejší obci. U označení za venkovského boháče Josefa Černého čp. 41 bylo zjištěno, že tento byl*

¹⁷³ Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou, fond ONV Dobruška, inv. č. 32, karton č. 9.

¹⁷⁴ RŮŽIČKA, Miloslav. *Výhnanci akce „kulak“*. Havlíčkův Brod: Miloslav Růžička, 2008. str. 34.

¹⁷⁵ Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou, fond Obecní úřad Jílovice, inv. č. 44. 1/1, kniha č. 1082, karta č. 130, str.158, Zápisy ze schůzí MNV Jílovice 1945 – 1955, schůze MNV ze dne 23.10.1953. ,SKOPALOVÁ, Marie. Vysídlování selských rodin ve východních Čechách v 50. letech 20. století. In *Sborník prací východočeských archivů 11*. Zámorsk 2007. CD příloha (není záznam o vystěhování)

označen, aniž by měl všechny potřebné znaky. Jmenovaný byl označen z těch důvodů, že jeho rodiče zaměstnávali stále pracovní síly, nikoliv jmenovaný, vlastnil samovaz, který jak bylo později zjištěno byl společný tří zemědělců. Celkem obhospodařoval 14.32 ha zemědělské půdy a 11.93 orné, což obhospodařuje dodnes. Z této výměry převzal od svého bratra jeho dědictví a to jednu polovinu. Výstavnosti zemědělské usedlosti jsou sešlé ani přepychové bytové zařízení nevlastní. Jediný znak jmenovaného je, že nemá kladný poměr ke státnímu zřízení což projevuje svým jednáním a nedodávkami. Proto rada místního národního výboru se jednohlasně usnesla vyškrtnouti jmenovaného ze seznamu venkovských boháčů, po rozhodnutí a schválení radou ONV“.¹⁷⁶

O tři roky později žádá o zbavení stigmatu kulaka také pan Špaček, bez námitek mu je dáno za pravdu a na příslušný referát u ONV (kde však o zmíněném sedlákově není ani zmínka) posílá dobrozdání ve prospěch zmíněného pana Špačka.¹⁷⁷

Problémem této doby bylo, co s konfiskáty č.p. 7 (po panu Truněčkovi). Novou nabídku předložil předseda MNV a to, pokud se někdo ujme aspoň 4.5 ha, on zařídí organizovanou výpomoc. Jediný kdo má o kousek půdy zájem je pan Lukášek, který si však bere pouze kousek zahrady.¹⁷⁸

Na činovníky politické moci toho již opravdu začíná být příliš a rezignují na přesvědčování o výhodnosti zabavené půdy a nutnosti plnit dodávek z ní. Nezbyvá jim nic jiného než vše nabízet bez povinných odvodů a to po dobu tří let.¹⁷⁹ Potíže z konfiskátem se ovšem dále kupí jeden za druhým. Někteří sousedé (*hlavně současný nájemník*) se „ujali“ budov po svém. Na stanici SNB v Českém Meziříčí, proto přichází podnět na prošetření poničení a částečného vykradení budovy č.p. 7. Vniklou situaci je nucen řešit i ONV a po dopadení je vznik donucen vše uvést do původního stavu (*je zajímavé, že o vybavení domu není rozhodnuto ani ještě v roce 1957, kdy se obec snaží marně prodat mrtvý inventář*).¹⁸⁰ Stále to však není ukončení tahanic a pří. Jelikož dle zákona stále patřila půda náležící k č.p. 7 MNV, muselo s ní také nakládat. Z předchozích řádků je vidět neochota přijmout byt i ar půdy po panu Truněčkovi. Hospodařit tedy musel vlastník MNV. Vedení obce však nejde dobrým příkladem ostatním a snaží se u ONV o zrušení vlastnictví.¹⁸¹

Dotazy a žádosti na ONV se množí, a ten začíná zasahovat do chodu obce čím dál více a také

¹⁷⁶ Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou, fond ONV Dobruška, inv. č. 313, sign. 240, karton č. 54, Ochrana lidově demokratického zřízení – Vesničtí boháči 1952-1954.

¹⁷⁷ Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou, fond MNV Jílovice, inv. č. 7/2, kniha č. 238, karton č. 29, Zápisy ze schůzí plén a rad MNV Jílovice 1956-1960.

¹⁷⁸ Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou, fond MNV Jílovice, inv. č. 7/1, kniha č. 237, karton č. 29, Zápisy ze schůzí MNV Jílovice 1953 - 1955, schůze MNV z podzimu 1953.

¹⁷⁹ Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou, fond Obecní úřad Jílovice, inv. č. 44. 1/1, kniha č. 1082, karton č. 130, str. 175, Zápisy ze schůzí MNV Jílovice 1945 – 1955, schůze MNV ze dne 21.1.1955.

¹⁸⁰ Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou, fond Obecní úřad Jílovice, inv. č. 44. 1/1, kniha č. 1082, karton č. 130, str. 178, Zápisy ze schůzí MNV Jílovice 1945 – 1955, schůze MNV ze dne 8.3.1955. , Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou, fond MNV Jílovice, inv. č. 7/2, kniha č. 238, karton č. 29.

¹⁸¹ Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou, fond Obecní úřad Jílovice, inv. č. 44. 1/1, kniha č. 1082, karton č. 130, str. 184, Zápisy ze schůzí MNV Jílovice 1945 – 1955, schůze MNV ze dne 27.5.1955.

mnohem otevřeněji. Na to, že se každé schůze MNV podílí člověk z okresu si všichni již zvykli. Okresní zástupci, však přestávají být pozorovateli a začínají prosazovat politiku „z hora“. Jeden příklad za všechny je snaha o prosazení nových smluv na neobdělané pozemky, které mají být všechny stůj co stůj dány do 6. litého pachtu. Přesvědčování trvalo celý rok neúspěšně. Nakonec bylo přesvědčování a výhrůžky tak důrazné, že nezbylo nikomu nic jiného než podepsat. Stávalo se však, že i když byla svolána schůze MNV z okresu očekávaný zástupce nedorazil, což oprávněně budilo pochyby o vedení okresu a zájmu pomáhat místním lidem.¹⁸²

Další trápení přišlo se znovuzaložením dvora Vranova. Měl se z něho stát Státní statek. Zemědělcům bylo nabídnuto převzetí jejich pozemků, které nestačili obhospodařovat. Pak přišlo zabavování polností, které byly přidělovány během pozemkové reformy v roce 1924 a jejich nucená výměna za méně hodnotnou půdu. Rozhořčení neznalo míru. Mnoha lidem se vůbec nelíbilo jakým způsobem přišli o své staré statky a dostali nekvalitní zaplevelenou půdu. Státní statek se také stává důvodem pro pomluvy a rozepře. Začínají kolovat pomluvy, že může dojít k zabavení půdy neplatičů a neobdělané půdy. To se snaží MNV striktně vyvrátit, ale strach v lidech přetrvával.¹⁸³

Na přelomu let 1955-1956 nastává nová vlna přesvědčování vstupu do JZD. Přes všechny ústrky, jako bylo zvyšování dodávek, nucené pachtu na pozemcích, které dostávali příkazem, vystěhování největšího hospodáře a potravinové lístky, zemědělci, jako jeden muž vzdorovali společnému hospodaření. Asi i z toho důvodu je cítit a vidět snaha o rozdělení společnosti a zasetí semínka sváru. Okresní výbor přichází s dvojím přístupem rozdělování nucených polností. U některých zemědělců jsou úředníci ochotni přimhouřit oko a dát úlevy z dodávek třeba i na 6 let. Jiní musejí již několik let odvádět dodávky celé a jsou na nich také velmi tvrdě vymáhány. To samozřejmě pomalu začíná nahlodávat soudržnost obyvatel a ti se pomalu začínají stavět proti sobě. Tlak začínal být opravdu značný. Vymáhání pohledávek a odvodů se stal již nekompromisním a úlevy se prakticky neudělovaly. Příkladem může být, že na úlevu dodávek mléka dosáhl maximálně ten, komu uhynula půlka stáda. Pro některé to již začíná být příliš. Našel se dokonce i taký, který zvolil deset let starou cestu. Jednalo se o pana Matušku, který podal k Národnímu výboru žádost o zproštění z vlastnictví půdy. Jeho záměr byl odstěhovat se do pohraničí na Broumovsko. Jednalo se tedy o stejnou lokalitu, kterou si vybrali jílovičtí v roce 1945. Tento záměr však nenašel velkou podporu u zastupitelů. Bylo mu oznámeno, že dokud bydlí v Jílovici budou jeho pole zasetá a následně sklizena. Opět tedy můžeme vidět další zlo ze strany vládních orgánů a bezmoc lidí pokud chtějí opustit svůj starý domov.¹⁸⁴

¹⁸² *Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou*, fond Obecní úřad Jílovce, inv. č. 44. 1/1, kniha č. 1082, karton č. 130, str. 180, Zápisy ze schůzí MNV Jílovce 1945 – 1955, schůze MNV ze dne 13.4.1955. , *Obecní kronika obce Jílovce*, 1. kniha, str. 143, originál uložen OU Jílovce .

¹⁸³ *Obecní kronika obce Jílovce*, 1. kniha, str. 145 a 149, originál uložen OU Jílovce.

¹⁸⁴ *Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou*, fond MNV Jílovce, inv. č. 7/2, kniha č. 238, karton č. 29, Zápisy ze

Po době represí a všeobecné nespokojenosti, je však MNV nucen přijmout mírnější kurs, jelikož i díky všeobecnému znechucení začaly váznout povinné dodávky. Bylo rozhodnuto přejít zpět k přesvědčování mírnou formou diskuzí a ukazování výhod společného zemědělství. Bylo však těžké přesvědčit všechny, když samotní zastupitelé nebyli jednotní. Tak se mohlo stát že při zasedání rady ze dne 31.8. 1955 bylo nejdříve místními činovníky KSČ pomocí různých statistik dokazováno, že blízké obce se společným hospodařením mají mnohem vyšší sklizeň, poté ze strany ONV přišlo varování aby ti co jsou pro JZD nebyli zastrašováni. Nakonec došlo na hlasování o podpoře rady pro založení družstva. To skončilo překvapením, kdy pro byli pouze dva členové zbytek se zdržel.¹⁸⁵

I když se nepodařilo nikoho přesvědčit ke společnému hospodaření stále se dařilo plnit dodávky na 100 %. Po mnohých neúspěších při stížnostech na přiděly půdy k MNV a ONV se začínají někteří obracet k instanci nejvyšší a to prezidentské kanceláři. To se však se nelíbí zainteresovaným úředníkům a do Jílovice přijíždí delegace z Hradce Králové, aby se tato stížnost prošetřila. Zcela se přitom obešel místní úřad a ani starosta neví jaký byl obsah oné stížnosti. Krajští úředníci projednali vše jen s tvůrcem dopisu a poté odjeli naprosto bez vysvětlení.¹⁸⁶

Výše zmíněný Státní statek Vranov dopomáhá k dalšímu kolu vyjednávání o JZD. Tajná šeptanda o přebírání dobrých pozemků a zabavování soukromé půdy, která ležela ladem se stala skutečností. I když se dříve každý dušoval, že to tak nebude, opak se stal pravdou. Jedinou možností podle přítomných zástupců ONV bylo založení JZD. Jinak se měla vyměnit kvalitní půda pro Státní statek za nekvalitní pozemky pro zemědělce. Proti tomu se však rázně postavilo MNV a ani nebylo ochotno podepsat založení JZD, které mělo proběhnout na velkém zasedání všech rolníků. Tento návrh byl opravdu na schůzi přednesen, ale bylo slyšet mnoho odmítajících hlasů s poukazem, že nefunkčnost společného hospodaření je vidět na JZD Jenikovicích a Slavětíně, která se potýkala s velkými problémy. Předseda MNV se tedy již bezradně obrátil na zúčastněné, jak má tedy nakládat s neobdělávanými pozemky. Na to mu však nikdo nedokázal odpovědět a tato otázka zůstala nezodpovězena. Absurdita s nuceným hospodařením došla až tak daleko, že byli obesláni dopisy lidé, kteří dávno v Jílovinci nebydleli. Jejich jedinou vinou bylo vlastnictví pozemků, o které se do té doby staral někdo jiný.¹⁸⁷

Po těchto akcích se strany ONV a Státního statku se dostalo místní zastupitelstvo do nelehké situace. Lidem již došla definitivně trpělivost a odmítají přijmout byť jen kousek půdy. Též se snaží

---

schůzi MNV Jílovice 1955 - 1960, schůze MNV z ledna 1956.

¹⁸⁵ *Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou*, fond MNV Jílovice, inv. č. 7/2, kniha č. 238, karton č. 29, Zápisy ze schůzi MNV Jílovice 1955 - 1960, schůze MNV ze dne 31.8.1956.

¹⁸⁶ *Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou*, fond MNV Jílovice, inv. č. 7/2, kniha č. 238, karton č. 29, zápisy ze schůzi MNV Jílovice 1955 - 1960, schůze MNV ze srpna 1956.

¹⁸⁷ *Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou*, fond MNV Jílovice, inv. č. 7/2, kniha č. 238, karton č. 29. Zápisy ze schůzi MNV Jílovice 1955 - 1960, schůze MNV ze srpna 1956.

vrátit pozemky nebo se aspoň zbavit nucených dodávek na ně vázaných. O tom však MNV nemá právo rozhodovat, tak zůstává u velmi rozjitřené atmosféry bez řešení. To se našlo až o pár týdnů později, kdy je z okresu povoleno dát pozemky na rok zadarmo a poté na šest let do nájmu s pachtem. Zastupitelstvo se však domnívá, že lepší by bylo dát rovnou vše na šest let, ale jen s polovičním zatížením dodávkami. Podříditi se však museli přání „z hora“. Ani tato nabídka mnoho nadšení nepřinesla a všichni vyčkávali až na písemné doložení jakýkoliv úlev. Všechny tyto protesty a odmítání mají negativní vliv na kvalitativní složení pozemků, jelikož Státní statek zabírá to nejlepší a pro Jílovici zbývá velmi špatná půda. Z tohoto důvodu se 6. května 1957 konala další všeobecná schůze zemědělců a byl dán návrh na založení JZD. Ruku pro tento návrh však opět nikdo nezvedl.¹⁸⁸

V červenci toho roku se již nedal dále odkládat problém volné půdy. Nenašlo se jiné řešení než ji dát do vlastnictví Státního statku. To už mnoho zemědělců nevydrželo enormní tlak ze všech stran a na schůzi ze dne 13.8. 1957 jich 130 podepsalo zakládací listiny nového JZD Jílovice. Na začátku schůze sice ještě nebylo rozhodnuto, ale po referátech ze sousedních družstev a opakovaném tlaku od zástupců okresu již se nepodařilo sjednotit odpor a bylo dokonáno. Pak se již přikročilo k projednávání vzorových stanov a volbě představenstva. Večer byl ukončen přáním aby se do nové struktury zapojili co nejdříve i zbytek soukromníků v obci.¹⁸⁹

Tímto končí pro většinu zemědělců svobodné hospodaření a začíná nová kolektivní práce a řešení problémů s ní spojených. Místním lidem se dlouhou dobu dařilo odrážet útoky ze všech stran, ale sílícímu tlaku jednou podlehnout museli. Je jim ke cti, že se dokázali bránit tak dlouho.

3.3 Život v JZD

V roce 1957 tedy vzniká Jílovické JZD. Je zajímavé, že v této době už nebyla tak aktuální otázka výměry půdy, jelikož několik sedláků přináší do JZD takový výměr polností, že ještě před pěti lety by byli považováni za „kulaky“. Jedná se hlavně o Václava Kánského a jeho 17.82 ha.¹⁹⁰

Jako nově vzniklé JZD muselo projít i to Jílovické schválením vzniku, a také muselo být na okrese schváleno složení představenstva a revizních komisí. Oboje se v Dobrušce nestřetlo s obtížemi a JZD Jílovice, ve kterém bylo sdruženo 103 členů a 52 zemědělských závodů s celkovou výměrou půdy 325 ha, mohlo být oficiálně založeno. Pokud se jedná o výměru půdy JZD Jílovice, jen pro zajímavost, při založení družstva v Ouběnicích na Benešovsku se začínalo s 237 hektary.¹⁹¹

¹⁸⁸ Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou, fond MNV Jílovice, inv. č. 7/2, kniha č. 238, karton č. 29, Zápisy ze schůzi MNV Jílovice 1955 - 1960, schůze MNV ze dne 6.5.1957.

¹⁸⁹ Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou, fond MNV Jílovice, inv. č. 7/2, kniha č. 238, karton č. 29, Zápisy ze schůzi MNV Jílovice 1955 - 1960, schůze MNV ze dne 13.8.1957.

¹⁹⁰ Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou, fond JZD Jílovice, inv. č. 46/20, kniha č. 238, karton č. 394, Zakládací listina JZD.

¹⁹¹ PETRÁŇ, Josef. *Dvacáté století v Ouběnicích*. Praha : NLN, 2009. ISBN 978-80-7106-605-7. str. 388.

Do čela jílovického JZD se postavil Josef Rýdl, který přinesl do společného hospodaření 10, 31 ha půdy. Je zajímavé, že z pětky vrchních představitelů vlastnili tři víc jak 10 ha a jeden dokonce nad 15 ha.¹⁹²

Zajímavé je sledovat věkový průměr členů družstva v prvním roce jeho činnosti, jak ho uvádí kronika (14 až 25 let – 4x, 26 až 45 let – 30x, 46 až 60 let – 51x, nad 60 let – 19x). Celkový věkový průměr členů družstva byl 44 let, což v tuto dobu pro JZD neznamenal příliš lichotivou budoucnost.¹⁹³ Jen pro příklad z literatury, na druhém konci republiky v Ouběnicích se věk v družstvu ve stejný čas pohyboval při 58 členech takto: 18 až 23 let – 2x, 25 až 44 let – 17x, 45 až 59 let – 34x, nad 60 let – 10x).¹⁹⁴ Můžeme si všimnout, že i zde se pomalu dostává družstvo věkově do problémů.

Hned první schůze představenstva JZD Jílovice dne 20. srpna 1957 musela řešit závažný problém s čím hospodařit. Jak víme, v minulosti byly všechny stroje zabaveny pro potřeby lidu a nyní pro potřeby družstva nezbylo vůbec nic. Vedení se usneslo, že pro základní potřeby družstva musí zažádat o tento inventář: mlátička s příslušenstvím, jeden traktor se závěsným nářadím, jedno nákladní auto Vso, dva valníky za traktor s nosností 5 tun, jeden výfuk na seno, jeden pařák 300 litrů a čtyři pařáky 200 litrů.¹⁹⁵ Z toho soupisu je vidět, že tehdejší zemědělci nebyli nároční co se mechanizace týče.

Ze začátku ovšem ani JZD Jílovice nedisponovalo žádnými hospodářskými budovami, jak bychom si dnes představovali. Obrovské kravíny a vepřince ještě nebyly na pořadu dne, a proto se dle plánu představenstva adaptovaly hospodářské budovy členů, kdy každý měl přestavět své hospodářství a poté ustát určitý počet kusů skotu a nebo vepřů. Jen pro ilustraci, odhad nákladů adaptace činil v té době 80 000 Kčs. V té době se již ale uvažuje o stavbě společného kravína a vedení JZD začíná pomalu vypočítávat náklady. Ze začátku muselo JZD fungovat na úvěr. V Jílovici měly dva - jeden krátkodobý splatný na 8 let, který sloužil ke koupi osiva a krmiva a druhý úvěr splatný do 15 let, který měl sloužit pro výstavbu.

Též se plánovala výstavba dvou drůbežáren za 90 000 Kčs, do nichž by se muselo koupit 250 kuřic za 10 000 Kčs. Též se připravoval nákup rezervní půdy v hodnotě maximálně 15 000 Kčs. Dál výpočet nákladů pokračuje podzimním osetím a hnojením za 25 000 Kčs. Poslední nutný výdaj byl zakoupení starého traktoru maximálně v ceně 5000 Kčs.¹⁹⁶

Tím nám vzniká náklad přibližně 225 000 Kčs, a to jen do začátku fungování JZD. Jedná se o

¹⁹² *Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou*, fond ONV Dobruška, inv. č. 30, karton č. 8, Zápisy ze schůzí rady a pléna ONV Dobruška, schvalování představenstva JZD Jílovice ze dne 15. 8. 1957.

¹⁹³ *Obecní kronika obce Jílovic*, 2. kniha, str. 25, originál uložen OU Jílovice.

¹⁹⁴ PETRÁŇ, Josef. *Dvacáté století v Ouběnicích*. Praha : NLN, 2009. ISBN 978-80-7106-605-7. str. 387.

¹⁹⁵ *Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou*, fond JZD Jílovice, inv. č. 46/1, kniha č. 493, karton č. 122, Zápisy ze schůzí představenstva a členů JZD Jílovice, schůze představenstva ze dne 20.8.1957.

¹⁹⁶ *Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou*, fond JZD Jílovice, inv. č. 46/1, kniha č. 493, karton č. 122, Zápisy ze schůzí představenstva a členů JZD Jílovice, schůze představenstva ze dne 23. 8. 1957.

první a hrubý výpočet vzniklých nákladů.

Pak již přichází první členská schůze, která však hned na začátku naráží na problému záhumenků. ONV proti záhumenkům nic nemá, více méně s nimi souhlasí, ale problém nastává tehdy, kdy si každý ze členů začíná nárokovat jinou výměru. Vedení nakazuje, že každý bude mít vyměřeno stejně. To se však někomu nelíbí a lidé se začínají bránit: „*V. Čáp starší a mladší si činí požadavek, každý na 0.50 ha záhumenky, s. Boček vysvětlení podal a řekl usnesení představenstva, přidělovat záhumenky všem stejně. V Čáp mladší kladl si podmínku mít svoji záhumenku jinak, že vystoupí z družstva a půjde na státní statek a nebo do lesa*“.

Dále byl na schůzi řešen finanční plán, který byl okamžitě přijat. Diskuze proběhla jen u adaptace, kdy bylo podotknuto, zda to není zbytečně moc. Družstevníci se však dohodli, že úvěr se celý vybrat nemusí a v tuto chvíli je adaptace nezbytná. Na konec této první členské schůze bylo oznámeno, že kdokoliv by chtěl jít pracovat mimo JZD, musí požádat členskou schůzi a bez jejího dovolení nesmí opustit JZD.

Toto se poprvé děje dne 30. října 1957, kdy o propuštění ze zemědělství žádá Václav Hájek ml. Tato žádost se však okamžitě zamítá, a je mu doporučeno, aby pracoval jako traktorista.¹⁹⁷

Při již zmíněné první členské schůzi byli přítomni také členové sousedních JZD, kteří měli osvětlovat problémy při vzniku družstva a jeho uvádění do provozu. Tito vyslanci byli nadšeně vyslechnuti a podrobni mnoha otázkám, které ke spokojenosti všech zodpověděli.¹⁹⁸

Všemi těmito zásadními kroky bylo připraveno spuštění projektu jménem JZD Jílovice.

Jak jsem se zmínil výše, problémem jílovického JZD byl i průměrný věk družstevníků. To měla napravit agitační kampaň z mistrovské hospodářské školy v Opočně. Zástupce této školy hovořil na členské schůzi 3. září 1957 o potřebě a nutnosti, aby všichni chlapci a dívky navštěvovali právě tuto školu a osvětloval výhody pro žáky během školního roku.¹⁹⁹

S nástupem podzimu a zimy se opět řeší problém pouštění lidí do jiného zaměstnání. Na schůzi se ozval pan Horák, který se přihlásil do družstva pod podmínkou, že bude vždy po žních na zimu propuštěn do jiného zaměstnání. Přes zimu pan Horák pracoval v líhni kuřat v Náchodě, kde byl velmi potřeba, a proto rozvířil velikou debatu jak to, že je držen v JZD i přes podmínky, které si při vstupu zadal.

Představenstvo se to sice snaží zamluvit, ale nakonec je přinuceno slíbit, že se pokusí vše vyjednat s Náchodským podnikem. Proto JZD posílá do Náchoda žádost o propuštění pana Horáka. Obratem však dostává odpověď, že není lepšího pracovníka a jeho zaměstnání v líhni je přímo ve

¹⁹⁷ *Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou*, fond JZD Jílovice, inv. č. 46/1, kniha č. 493, karton č. 122, Zápisy ze schůzí představenstva a členů JZD Jílovice, schůze představenstva ze dne 30. 10. 1957.

¹⁹⁸ *Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou*, fond JZD Jílovice, inv. č. 46/1, kniha č. 493, karton č. 122, Zápisy ze schůzí představenstva a členů JZD Jílovice, schůze představenstva ze dne 30. 10. 1957.

¹⁹⁹ *Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou*, fond JZD Jílovice, inv. č. 46/1, kniha č. 493, karton č. 122 Zápisy ze schůzí představenstva a členů JZD Jílovice, členská schůze ze dne 3.9. 1957.

státním zajmu.

Řešení představenstvo vidí v tom, že ponechá pana Horáka v líhni ještě v prvním čtvrtletí roku 1958, dokud nebude zapracován jeho nástupce.²⁰⁰

Stejnou žádost má na stole MNV, kde se jedná o propuštění pana Hájka do těžkého průmyslu. I v tomto případě se žádosti nevyhovuje. Na tom je vidět, že nejenom JZD zadržuje své zaměstnance, ale i MNV uplatňuje naprosto stejný přístup.²⁰¹

Taková to perzekuce a nucené zaměstnávání v zemědělství se netýkalo jen dospělých, ale bohužel i dětí. Na schůzi 18. ledna 1958 se jednalo o dvou dětech. Po dokončení osmileté docházky JZD rozhodovalo o Josefu Kovaříkovi a Jaroslavě Šolcové. Jako obvykle v těchto případech, bylo nařízeno, aby zůstaly v zemědělství, což rozproudilo svižnější debatu.²⁰² Pak tedy JZD donutilo tyto děti navštěvovat hospodářskou školu v Opočně. Jediné pozitivní, co bylo představenstvo družstva ochotné udělat, je proplácet mladým žákům cestovné.²⁰³

Další rozhodování o budoucnosti dětí probíhalo na konci roku 1958. Pro dnešního člověka je nepředstavitelné, jak mohl nějaký podnik určovat vzdělání dětí a zadávat jim místa kam nastoupí. V tomto zimmím „přerozdělování“ měli děti štěstí, že si vybraly obory, které se vedoucím činovníkům z JZD hodily (kolář, sedlář). Jediný malý zádrhel byl u chlapce, který si vybral povolání zedníka. Tomu to bylo povoleno jedině s podmínkou návratu do JZD.

Tou dobou začínají první problémy ve společném hospodaření a na schůzi 21. listopadu se řeší špatná pracovní morálka při podzimní orbě a svozu. Družstevníci jsou nabádáni, aby každý dokončil svou část práce, ale tyto výzvy moc nepomáhají. Proto je vyhlášen týdenní plán, aby každý na těchto úkolech odpracoval 20 hodin. To rozvíří debatu, která přeroste v osobní napadání a půtky a schůze končí tím, že každý nazlobeně odchází domů.

Nevraživosti však nebylo dost a předsedovi MNV přišlo udání, že nesedí nákupy krmiva pro slepice při tom, jak malý mají výnos. Předseda MNV pan Lorenc byl kvůli této kauze na jednání u ONV a na družstevní schůzi nakonec pronesl výrok: *Slepice se začaly stydět, že toho tolik zhamály, že začaly trochu nésti.*“ Na to zareagoval instruktor Hvězda, který byl poradce z okresu. Jeho příspěvek nabádal družstevníky, aby se dali dohromady, protože takhle to dál nepůjde, když jeden druhému podráží nohy.²⁰⁴

Na konci roku se řeší nákupy na rok 1958. Jde spíše o věci kancelářské, jelikož bude nutno

²⁰⁰ Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou, fond JZD Jílovice, inv. č. 46/1, kniha č. 493, karton č. 122, Zápisy ze schůzí představenstva a členů JZD Jílovice, schůze představenstva ze dne 19.2. 1958.

²⁰¹ Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou, fond MNV Jílovice, inv. č. 7/2, kniha č. 238, karton č. 29 Zápisy ze schůzí plén a rad MNV Jílovice 1955-1960, schůze pléna MNV ze dne 20.7.1958.

²⁰² Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou, fond JZD Jílovice, inv. č. 46/1, kniha č. 493, karton č. 122, Zápisy ze schůzí představenstva a členů JZD Jílovice, schůze představenstva ze dne 18.1. 1958.

²⁰³ Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou, fond JZD Jílovice, inv. č. 46/1, kniha č. 493, karton č. 122, Zápisy ze schůzí představenstva a členů JZD Jílovice, schůze představenstva ze dne 18.1. 1958.

²⁰⁴ Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou, fond JZD Jílovice, inv. č. 46/1, kniha č. 493, karton č. 122 Zápisy ze schůzí představenstva a členů JZD Jílovice, schůze představenstva ze dne 21.11. 1958.

zahájit i administrativní práce, která se do té doby vedla spíše v teoretické rovině. Jednalo se tedy o nákup jednoho psacího stroje, jednoho počítačového stroje. Do provozu pak sací stroj a elektrický motor k výfuku sena a řezačku. Je vidět, že se už v Jílovicích snažili snížit investiční náklady na minimum.

Také jim k tomu dopomohlo nenavrácení rodiny Truněčkovi a zabavení zbytku strojů, které byly napsány na paní Truněčkovou. Nakonec JZD připadla ideální polovina celého statku, která byla původně napsána na pana Truněčka. V praxi to vypadalo tak, že budova a inventář připadla družstvu a paní Truněčková měla být vyplacena.²⁰⁵ To, že si MNV a JZD odhlasovalo převzetí inventáře byla jedna věc, ale co za těch pět let pod správou národního výboru zbylo je věc druhá. Co nebylo ukradeno, bylo více méně nefunkční, a potřebovalo opravit. Vše došlo do té míry, že MNV muselo začít strašit trestním stíháním pro ty, kdo ukradené věci z č.p. 7 nevrátí.²⁰⁶

Podívejme se však na začátek roku 1958, kdy začal první celý rok fungování JZD.

Do té doby se hlavně řešilo společné soužití, které zprvu určitě nebylo ideální a mnozí si museli velmi zvykat: „Život v Jednotném zemědělském družstvu pomalu se dostával na normální koleje, členové si začali zvykat na nové poměry, někdy se to neobešlo bez rušných příhod. Nedivte se, vždyť i v malé rodině docházelo někdy k různým výjevům a tak i v té velké rodině družstevní byly různé názory, které vedly mnohdy k neshodám“.²⁰⁷

Tyto neshody se projeví například 19. 2. 1958, kdy při jinak klidné schůzi vystoupil zastupující agronom Černý: „Jelikož schůze dosti vedena v klidu přihlásil se o slovo agronom Josef Černý č.p. 80, který nám vytýkal nedostatky v podchycení krmné základny. Předseda Josef Rýdl, který se ho tázal je-li je oprávněn, odpovídá že byl vyslán místo agronoma Mádra, který je na cvičení. Bylo mu vytýkáno, že podáváme pravdivé zprávy na ONV v Dobrušce, ohledně plýtvání krmivem. Tato schůze byla tak rušná až docházelo k nesmyslným poznámkám. Tímto byl narušen chod plynulý schůze byl nucen předseda ji ukončit“.²⁰⁸

Další konflikt čekal družstevníky dne 28. června. Toho dne měl být předvolán pan Černý č.p. 56, který byl jeden z úsekových vedoucích a zodpovídal za část polností: „Schůze byla svolána za účelem vyrovnání společné normy úseku Josefa Černého 56., který byl do této schůze pozván, aby přinesl knihu výpisu práce za měsíc květen. Vyjádření jeho, že nic podepisovat nebude a nikam nepůjde jsou za přítomnosti kontroly z KNV. K tomuto vyjádření se představenstvo usneslo jednomyslně, předati

²⁰⁵ Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou, fond JZD Jílovice, inv. č. 46/1, kniha č. 493, karton č. 122, Zápisy ze schůzí představenstva a členů JZD Jílovice, schůze představenstva ze dne 23.12. 1958.

²⁰⁶ Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou, fond MNV Jílovice, inv. č. 7/2, kniha č. 238, karton č. 29, Zápisy ze schůzí plén a rad MNV Jílovice 1955-1960, schůze pléna MNV ze dne 8.8. 1958.

²⁰⁷ Obecní kronika obce Jílovic, 2. kniha, str. 19., originál uložen OU Jílovice,

²⁰⁸ Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou, fond JZD Jílovice, inv. č. 46/1, kniha č. 493, karton č. 122, Zápisy ze schůzí představenstva a členů JZD Jílovice, schůze představenstva ze dne 19.2. 1958.

tuto věc k vyřízení ONV Dobruška a to v době co nejkratší, neboť tato schůze byla svolána na přípis revizní komise“. O pár týdnů déle se však již Josef Černý oficiálně omlouvá za špatné chování vůči JZD a slibuje, že se to již nikdy nestane. Na to konto si představenstvo výše zmíněného zve k pohovoru, ale zároveň vyzívá státní orgány ke klidu, že se vše vyřeší bez jejich zásahu a mezi čtyřma očima.²⁰⁹

I přes rozdílné názory ze začátku fungování družstva se začalo s mohutnou výstavbou a renovacemi. Byla dokončena druhá drůbežárna a též byla dokončena adaptace stájí pro skot. V půli roku se „dočkala“ i družstevní prasata, pro která byla dokončena porodna. Ke konci roku, díky pěknému počasí, byla dostavěna další drůbežárna, a tím dokončen roční plán výstavby. Nově se družstvo dočkalo i daru od okresu, kdy byl Jílovcům přidělen nový traktor Zetor 25.²¹⁰

Okres nebyl nápomocen pouze v zapůjčení strojů, ale též zajišťoval pomocnou pracovní sílu. Toho roku nebylo počasí moc příznivé a celé jaro a podzim propršelo. Dotklo se to hlavně sklizně řepky, která se musela dobývat ručně, jelikož byla půda promáčená a mechanizace se nedala použít. V tu chvíli doráží 13. ti členná brigáda, která pracuje na sklizni řepky celé 2 dny pouze za stravu. Též ke svozu byl použit zapůjčený nákladní automobil. U toho platilo JZD Jílovice pouze naftu, zbytek dotoval ONV.

Bohužel pro první rok JZD, jak bylo výše uvedeno, počasí zhatilo sklizeň a proto výnosy nebyly takové, jak každý předpokládal. Jediné, s čím byli družstevníci spokojeni, byla úroda ovoce. Podle kroniky se urodilo tolik, že se pod tíhou lámaly větve. Z důvodů nižších výnosů se vyskytl jeden problém, a to nesplnění povinného státního nákupu. Soudruh Balcar, který to přijel vyšetřit, se velmi obořil na předsedu JZD při jednání národního výboru. Neplnění povinností vůči státu se netrpělo ani soukromníkům ani družstevníkům. V Jílovcích chybělo dodat 232 q dodávek, což tento rok nemohlo JZD v žádném případě dohnat. Tak odjel soudruh Balcar s nepořízenou, protože družstvo se hůře postihovalo než jednotliví zemědělci.²¹¹

V živočišné výrobě měli jílovičtí taky velké plány. Zajímali se hlavně o založení chovu chladnokrevných koní. Po uvážlivém zkoumání nutných podmínek pro chov a hlavně potřeby krmné základny vedení moudře rozhodlo, že na první rok fungování družstva si toho již na bedra naložili dost a chov koní se prozatím odložil.²¹²

A jak byli členové družstva odměňováni? Družstvo vyplácelo každý měsíc zálohu 7 Kčs za každou odpracovanou jednotku. Ta byla plánována na tento rok na 13 Kčs. Po sklizni dostal každý

²⁰⁹ Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou, fond JZD Jílovice, inv. č. 46/1, kniha č. 493, karton č. 122, Zápisy ze schůzí představenstva a členů JZD Jílovice, schůze představenstva ze dne 28.6 1958.

²¹⁰ Obecní kronika obce Jílovic, 2. kniha, str. 19 – 20, originál uložen OU Jílovice.

²¹¹ Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou, fond MNV Jílovice, inv. č. 7/2, kniha č. 238, karton č. 29, Zápisy ze schůzí plén a rad MNV Jílovice 1955-1960, schůze pléna MNV ze dne 31.10. 1958.

²¹² Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou, fond JZD Jílovice, inv. č. 46/1, kniha č. 493, karton č. 122, Zápisy ze schůzí představenstva a členů JZD Jílovice, schůze představenstva ze dne 19.11. 1958.

družstevník naturální dávku 1.30 kg obilí za každou jednotku. Pouze však do výše 300 jednotek. Kromě obilí dostávali také 0.8 kg brambor na jednotku.

Ve výpočtu příjmu zemědělců se používá tzv. pracovní jednotka.

Co to vůbec bylo?

Jednalo se o jakousi míru pro odměňování družstevníka. Ti dostávali podíl z výnosu JZD podle výměru půdy, které sebou přinesli. Na konci roku se však rozdělovalo maximálně 15 % čistého zisku družstva. Pracovní jednotka též zohledňovala namáhavost práce a kvalifikaci, kterou musel jednotlivý zemědělec mít. Jednotlivé pracovní skupiny se ohodnocovaly dle svých výkonů od půl do 2 pracovních jednotek za směnu. Ty se vyplácely zčásti v penězích, a zčásti v naturáliích, jak je vidět výše. Během roku se však vyplácely pouze zálohy na předpokládaný roční výnos. V roce 1953 se jako ideální stav udávalo 12 Kčs včetně naturálií na pracovní jednotku.²¹³

První rok fungování JZD hodnotí kronikář takto: „*Ohledně-li se zpět na prvý rok společného hospodaření v našem družstvu, musíme uznati, že se i přes mnohé nedostatky hospodařilo dobře. Vždyť v okolních obcích mnohde nedosáhli a v té výši pracovní jednotky jako u nás, o naturálních dávkách ani nemluvě. Doufejme, že příští rok bude úrodnější a jestliže si uchováme takovou pracovní morálku jako v tomto roce, zvýší se i náš příjem*“.²¹⁴

Rok 1959 přivítal zemědělce příznivým počasím, proto mohli začít jarní práce o 2 týdny dříve. Co však neudělalo zaměstnancům družstva radost, bylo zvětšení výměru osevu řepky, který museli splnit v určitý čas. S trochou nadsázky můžeme říci, že na pole muselo vyrazit každý, kdo měl alespoň jednu ruku zdravou a bylo jedno, zda pracoval v zemědělství. Jelikož bylo velké sucho a jednocení řepky se muselo dělat ručně, toto zabralo všechn čas od rána do večera. Naštěstí pro jílovické vše stihli.²¹⁵ Za všechnu svoji námahu měli být všichni, kdo se podíleli na výnosu řepky odměněni cukrem navíc. Kdo se lopotil na jaře a jednotil, dostal jako odměnu 3 kg cukru ti co se podíleli na podzimní sklizni dostaly ještě 2 kg cukru navíc.²¹⁶

Co však udělalo všem radost o pár měsíců déle při sklizni, byl příjezd kombajnu maďarské výroby, který pomohl se sklizni celému okresu. Bylo to poprvé, kdy se této vymoženosti v Jílovici dočkali. Řízení se ujal jílovický občan Josef Minařík a sousedé na něj byli patřičně hrdí, protože byl vyhlášen jako nejlepší kombajnér okresu a druhý nejlepší v celém Hradeckém kraji.

Též se pokročilo ve výstavbě. V tomto roce (1959) došlo na realizaci budovy kravína. Nikomu se nechtělo čekat, jak by stavba dopadla, kdyby se na ní podíleli státní zaměstnanci, takže se do ní pustila místní sedmičlenná pracovní četa. Každý se obával průtahů a proto bylo dokončení plánováno až na únor 1960. Základní výhodu měli tito pracovníci v tom, že veškerý materiál na

²¹³ PETRÁŇ, Josef. *Dvacáté století v Ouběnicích*. Praha NLN, 2009. ISBN 978-80-7106-605-7. str. 385.

²¹⁴ *Obecní kronika obce Jílovic*, 2. kniha, str. 20 a 29, originál uložen OU Jílovice.

²¹⁵ *Obecní kronika obce Jílovic*, 2. kniha, str. 34, originál uložen OU Jílovice.

²¹⁶ *Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou*, fond JZD Jílovic, inv. č. 46/1, kniha č. 493, karton č. 122, Zápisy ze schůzí představenstva a členů JZD Jílovic, schůze představenstva ze dne 13.11. 1959.

stavbu se začal svážet již o rok dříve, kdy se teprve plánovalo, což celou práci velmi zrychlilo. Jedině kámen si museli členové pracovní skupina nalámat v Očelickém lomu, vzdáleném zhruba 5 km. Dalším zdržením bylo zásobování cementem z centrálních skladů. Proto pracovníci nasedli do soukromého auta a dle zpráv kronikáře vyrazili shánět cement až na Moravu. Díky velkému úsilí celé skupiny práce rychle postupovala a již 3. srpna 1959 měl kravín střechu. Na dokončovacích pracích se podílela celá ves a díky tomu mohl být po 7 měsících výstavby kravím uveden do provozu, a to přesně 19. listopadu.

Celá vesnice byla hrdá na svou pracovní četnu, která se dle kronikáře mohla klidně utkat o „titul brigáda socialistické práce“.²¹⁷

I když odhlédneme od propagandy, můžeme s klidným srdcem zhodnotit, že postavit v 7 lidech kravín pro 96 krav za 7 měsíců je na tehdejší dobu, a možná i pro dnešek, úctyhodný výkon. Dost zásadním kladem takto rychlé práce byla opravdu velká úspora nákladů. Původní kalkulace počítala ze 781 000 Kčs. Opravdové náklady se však pohybovaly kolem „pouhých“ 440 000 Kč, což byla úspora více než značná.²¹⁸

Na začátku roku se též našel důvod k pořádné oslavě. Nadešel čas první výroční schůze JZD. Všichni ji pojali velmi slavnostně a byla v první řadě spojena s tradiční zabíjačkou. Celé akce se účastnilo přibližně 100 lidí nejen ze vsi, ale i z okresu, okolních družstev a jiných institucí.

Aby byli všichni náležitě pohoštěni, byl vybrán vepř, který vážil celých 280 kg. K zábavě hrála kapela. Též se prý mnoho vypilo a málo jednalo, tančilo a končilo s raním krmením. Kronikář se při této příležitosti v mysli vrací k pouhým 13 korunám za pracovní jednotku, kterou byli odměněni družstevníci minulý rok, ale své zamyšlení končí díkem za funkčnost JZD a trochu úsměvným: „zaplat' Pán Bůh“.²¹⁹ Toto úsloví by v této souvislosti dnes čekal málo kdo.

Pro představu, kolik stála tato výroční zábava (v materiálech JZD nazývaná valná hromada) stála: „*Výúčtování na koupené zboží v Jednotě za 1 854,50 Kčs – v pohostinství 560,70 Kčs. Prodej masa a jaternic bylo za 2 034 Kčs, přitom každý hudebník dostal 2 kg masa a 3 jaternice.*“ Poté bylo ještě rozhodnuto, že dostanou odměnu také ti, kteří se podíleli na hladkém chodu akce a to za 8 hodin práce 20 Kčs.²²⁰

Bohužel pro pracovníky v JZD se situace s jejich výdělkem ani tento rok nezlepšila. Stále se výplaty držely na 13 korunách za pracovní jednotku. Z toho v naturáliích se situace držela na 3, 58 Kčs. Na začátku roku však plán vypadal trochu jinak. Na členské schůzi si družstevníci odhlasovali 14 korun za pracovní jednotku a 4 koruny v naturáliích. Odvody do fondů měly být 3% do

²¹⁷ *Obecní kronika obce Jílovic*, 2. kniha, str. 47-49, originál uložen OU Jílovice.

²¹⁸ *Obecní kronika obce Jílovic*, 2. kniha, str. 50, originál uložen OU Jílovice.

²¹⁹ *Obecní kronika obce Jílovic*, 2. kniha, str. 45, originál uložen OU Jílovice.

²²⁰ *Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou*, fond JZD Jílovic, inv. č. 46/1, kniha č. 493, karton č. 122, Zápisy ze schůzí představenstva a členů JZD Jílovic, schůze představenstva ze dne 18.2. 1959.

sociálního fondu (z kterého se platily důchody nemocenská dávka apod.) a na kulturní fond 1 %.²²¹ Na tento stav si tedy kronikář stěžuje, ale někde se měli i hůř. Opět jedno porovnání z literatury. Po spojení Oubědického JZD s okolními vzniklo JZD Nástup, kde se odměny za pracovní jednotku v roce 1961 pohybovaly okolo 10 Kčs.²²²

I přes všechny stížnosti Jílovické JZD utěšeně rostlo a na konci roku 1959 již vlastnilo: 1 kravín pro 96 kusů krav, 1 teletník pro 42 kusů telat, 1 vepřín pro 160 kusů prasat, 1 porodna pro prasnice, kam se dalo ustát 22 kusů, též byly ve vlastnictví družstva 3 drůbežárny celkem pro 800 kusech slepic a na obilí tu byla sýpka o objemu 1 tuny.²²³

Touto výstavbou se konečně zefektivnilo fungování celého družstva. kdy nebyla zvířata rozmístěna po celé obci, ale v jedné budově, což snížilo potřebu lidské síly a pomohlo to ke zvýšení výnosů. Také bych se rád zastavil u počtu zvířat vlastněných JZD, jelikož tam se také družstevníci snažili pomalu zvyšovat stavy, byť jim to stále znesnadňovala nejistá krmná základna: skotu bylo 243 kusů z toho 100 krav, prasat 180 kusů z toho 37 prasnic, drůbeže 891 kusů z toho 836 nosnic.

Při těchto počtech zvířat byly roční výnosy takovéto. Nadojeno 179 391 litrů mléka z toho na dodávky šlo 133 821 litrů, na státní nákup 30 229 litrů a pro telata a selata bylo 15 338 litrů. Slepice snesly za rok 78 921 vajec, dodávky byly 36 507 kusů vajec, na státní nákup připadlo 42 995 kusů vajec. Prasat bylo vychováno za 22.022 kilogramů, na dodávky odešlo 16 124 kg, státní nákup spotřeboval 6 276 kg a pro členy družstva připadlo 690 kg. Jediné, co kazilo jinak dobrý hospodářský rok byla úroda ovoce, která byla oproti minulému roku mizivá a prodejní cena jablek vzrostla 3x.²²⁴

A aby statistik nebylo málo, pro rozvoj a zefektivnění celého procesu bylo potřeba nakoupit nové stroje, s čímž pomohla STS Dobruška, která rozprodávala svůj vozový park. Díky tomu si mohlo JZD pořídit mlátičku M90 a traktor Škoda 30 (jen pro zajímavost, tento model se vyráběl od roku 1946 do roku 1951, tudíž už nepatřil k nejmladším)²²⁵ v celkové hodnotě 45 000 Kčs. Mlátička však od začátku nefungovala tak jak měla, na což si stěžují zemědělci i na schůzi MNV.²²⁶

Co se nedá upřít jílovickým je snaha hospodařit dobře. Pro radu si jeli také v osobě předsedy Rýdla do Prahy na celostátní sjezd JZD. Hlavní myšlenky, které přivezl byly: ze záhumenků bude vždy jednotná cena vepřového, mléka a vajec. Důležité bylo také zlepšit přístup mládeže tím, že budou od mládí zapojováni do JZD v jim přístupných činnostech. Hlavní závěr tohoto IV. sjezdu JZD bylo přiklonění se k rostlinné výrobě, jako základu hospodaření a nutnost jejího celostátního

²²¹ Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou, fond JZD Jílovice, inv. č. 46/1, kniha č. 493, karton č. 122, Zápisy ze schůzí představenstva a členů JZD Jílovice, schůze představenstva ze dne 6.3. 1959.

²²² PETRÁŇ, Josef. *Dvacáté století v Ouběnicích*. Praha : NLN, 2009. ISBN 978-80-7106-605-7. str. 394.

²²³ *Obecní kronika obce Jílovic*, 2. kniha, str. 54, originál uložen OU Jílovice.

²²⁴ *Obecní kronika obce Jílovic*, 2. kniha, str. 53, originál uložen OU Jílovice.

²²⁵ <http://www.skoda30.cz/stranka/historie> , [cit. 27.10. 2009.]

²²⁶ Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou, fond MNV Jílovice, inv. č. 7/2, kniha č. 238, karton č. 29, Zápisy ze schůzí plén a rad MNV Jílovice 1955-1960, schůze pléna MNV ze dne 8.8. 1958.

zvyšování.²²⁷

Představenstvo JZD přebíralo i roli smírčí, řeší i konflikty mezi svými členy.

Dne 24. srpna 1959 vedení družstva nejdříve předvolává Josefa Pavlíka, který v podnapilém stavu napadal zootechnika. Je mu hrubě vyčíněno, odchází s důtkou a je nucen přislíbit, že se to již nikdy nestane. Jako druhý na řadu přichází Václav Čáp, který měl konflikt se samotným předsedou JZD, kdy ho na ulici urážel a údajně pobuřoval okolí, což mu bylo sečteno a souhrmně se jeho provinění nazývalo narušení chodu družstva.

Václav Čáp na svoji obhajobu přinesl seznam 22 připomínek, které měl k chodu družstva, a pro které se nepohodl s předsedou. Jednou z nich byl například šrot dávaný do č.p. 48 asi 8 q, aniž by byl vidět výsledek na prasatech. To bylo vysvětleno a okamžitě zakázáno. Také uvedl špatné ustájení mladého dobytka. Panu Čápy se též nelíbily větší záhumenky u čp. 47 a 50. U nich bylo podáno vysvětlení, že výběžky jsou používány pro družstevní dobytek. Dále byl problém v tom, že jsou postavené kurníky na vojtěšce, což znehodnocuje zelené krmění. To bylo slíbeno hned druhý den napravit. Také prasnice byly podle pana Čápa ve špatném stavu. A v neposlední řadě se stačil obořit na jednoho člena představenstva, že vynáší zprávy z jednání ven. To byl jen krátký výňatek ze stížností, které byly předloženy a postupně předsedou JZD jedna po druhé zodpovídány a vysvětlovány. Je vidět, že v osobě pana Čápa mělo vedení velkého odpůrce a on sám nechtěl nechat kámen na kameni.²²⁸

Velikou změnou v chování družstva bylo propouštění lidí mimo zemědělství i obec. Poprvé se to stává 6. února 1959, kdy je bez námitek propuštěn Jan Kupka s odůvodněním, že JZD už pracovní sílu nepotřebuje. To je oproti minulým rokům velký krok dopředu a lze za tím vidět i již dokončenou racionalizaci zemědělství a pomalé ukončování většího rozvoje a zklidnění situace.²²⁹ Našel se ale i občan, který v zemědělství pracovat nechtěl, a tak jednoduše pracovat nechodil. Šlo o Bohuslava Archleba. Okrskář objasnil všechny možnosti, které mohou být použity proti němu, když nenastoupí do práce. Pak „nastoupil“ předseda JZD a snažil se vysvětlit, že je potřeba pracovní síly (což byl najednou naprostý obrat) aspoň ve špičkách sklizně, a že stejně nikoho nepustí na práci mimo JZD. Po dlouhém přemlouvání pan Archleb přislíbil, že pokud mu bude dána odpovídající práce tak přijde.²³⁰

To však neznamenalo, že se pan Archleb nesnažil vyvázat práce v JZD. I v roce 1960 se snaží odejít do jiného zaměstnání, ale je propuštěn pouze na zimní brigádu.²³¹ Přitom již na začátku roku

²²⁷ *Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou*, fond JZD Jílovice, inv. č. 46/1, kniha č. 493, karton č. 122, Zápisy ze schůzí představenstva a členů JZD Jílovice, schůze představenstva ze dne 6.3. 1959.

²²⁸ *Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou*, fond JZD Jílovice, inv. č. 46/1, kniha č. 493, karton č. 122, Zápisy ze schůzí představenstva a členů JZD Jílovice, schůze představenstva ze dne 6.3. 1959.

²²⁹ *Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou*, fond MNV Jílovice, inv. č. 7/2, kniha č. 238, karton č. 29.

²³⁰ *Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou*, fond MNV Jílovice, inv. č. 7/2, kniha č. 238, karton č. 29.

²³¹ *Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou*, fond JZD Jílovice, inv. č. 46/1, kniha č. 493, karton č. 122.

podává stejnou žádost na MNV, kde nemají námitek, aby pan Archleb změnil zaměstnání, pokud to však dovolí JZD. O výsledku žádosti jsem se zmínil výše.²³²

Jiná situace panuje však u dětského obyvatelstva Jílovice. Mladí neměli jak odporovat, tak stále platí, že dítě má studovat takovou školu, aby se mohlo vrátit do JZD. Nejlepší variantou, kterou též JZD a MNV prosazuje, je studium na učňovské škole. V tu chvíli se všechny praktické věci žáci učí v JZD ve své vsi, takže družstvo neztratí ani na okamžik kontrolu nad svým budoucím členem. Toto postihuje i Josefa Černého z č.p. 41, kterému je zamítnuto dokončení studia na „devítiletce“ v Opočně a je nucen nastoupit právě do učňovské školy.²³³

V případě tohoto chlapce dochází k dalším jednáním v roce 1960, kdy se snaží korigovat směr svého vzdělání a žádá o povolení přestupu na učňovskou školu do Králík, kde se chtěl vyučit instalatérem. Snad díky tomu, že toto povolání se v JZD „neztratí“ mu bylo okamžitě vyhověno.²³⁴ I přes tento mírný ústupek pokračovalo i v roce 1960 plánování vzdělávání. Bylo rozhodnuto, že všichni školáci budou dále chodit na zemědělské školy, aby nedocházelo k úbytku pracovní síly a to pokud možno bez výjimek.²³⁵

Ani v kronice ani v zápisech schůzí JZD se nedočítáme o sporu, který vyrostl mezi JZD a myslivci. Řeší ho ale rada MNV: *„Dále byl tázán Josef Minařík, hospodář střeleckého kroužku, předsedou MNV na rozpory, které v poslední době jsou mezi kroužkem a JZD. Minařík hájil usnesení, aby nebyla sekaná tráva mezi stromky, že jsou tam hnízda bažantů. Členové JZD z důvodů, že je o krmení pro dobytek nouze, trávu která je tam bujná chtěli pro krmení zužitkovat. Padlo několik ostrých slov. Předseda MNV napomenul J. Minaříka, aby se střelecký kroužek nedistancoval od JZD, vždyť je honitba družstva, takže jsou to pořád jedni lidé“*.²³⁶

V roce 1960 se stala zásadní událost pro zemědělský život v obci. Do fungování JZD se zapojil zbytek vesnice a od tohoto roku již není ve vsi žádný soukromý zemědělec. Tento rok tedy můžeme brát, jako definitivní konec staré zemědělské struktury a konečné vítězství kolektivizace v Jílovicích.²³⁷

To však neznamená, že se nenašel nespokojenec, který by chtěl z družstva vystoupit. Jednalo se o pana Vaňka, který jako důvod uvedl nesplacené pohledávky ze strany JZD a malý výtěžek. Byl proto pozván na jednání představenstva, kde mu po dlouhé debatě bylo přislíbeno zaplacení všech

²³² Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou, fond MNV Jílovice, inv. č. 7/2, kniha č. 238, karton č. 29, Zápisy ze schůzí plén a rad MNV Jílovice 1955-1960, schůze pléna MNV ze dne 8.1.1960.

²³³ Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou, fond MNV Jílovice, inv. č. 7/2, kniha č. 238, karton č. 29.

²³⁴ Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou, fond JZD Jílovice, inv. č. 46/1, kniha č. 493, karton č. 122, Zápisy ze schůzí představenstva a členů JZD Jílovice, schůze představenstva ze dne 26.2. 1960.

²³⁵ Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou, fond JZD Jílovice, inv. č. 46/1, kniha č. 493, karton č. 122, Zápisy ze schůzí představenstva a členů JZD Jílovice, členské schůze ze dne 8.4 1960.

²³⁶ Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou, fond MNV Jílovice, inv. č. 7/2, kniha č. 238, karton č. 29.

²³⁷ Obecní kronika obce Jílovic, 2. kniha, str. 73, originál uložen OU Jílovice.

dluhů ze strany JZD a též zvýšení pracovních jednotek.²³⁸

Další změnou, která se dostala na pořad jednání bylo uvažované sloučení JZD se sousední vesnicí Vysoký Újezd.²³⁹

Tlak na slučování vznikl i z Okresního výboru. V roce 1961 se snažil zástupce, tehdy již z Rychnova nad Kněžnou přesvědčit jílovické JZD, aby se sloučilo nejlépe s Vysokým Újezdem. Tento návrh se opakovaně nesetkal s přílišným nadšením.²⁴⁰

Přes všechna jednání bylo však realizováno až v 70. letech.

Život se společným hospodařením nebyl opravdu jednoduchý. Toho si všímá ve svých poznámkách hlavně kronikář. *„Ale musíme se podívat také na tu druhou stránku, kdy se stávalo, že družstevníci si vyměňovali svoje názory ne právě slušným způsobem, ať se jednalo o nějakou přidělenou práci, do které se někomu nechtělo, nebo o nějakou pomluvu, nebo podezírání z různých machinací. I o takové incidenty nouze nebyla. To pak nebyl venkov jedna rodina, jak se říkávalo, ale nevraživost a závist jeden proti druhému. Obyčejně to všechno odnesl skupinář, ten byl takovým hromosvodem, po kterém se to svezlo. Ony jsou různé povahy lidské, jeden den si to vyříkají a druhý den je už dobře, už svítí sluníčko. To není jen u nás, ale shledáváme se s tímto zjevem skoro v každém družstvu. Časem se vše urovná a věřím, že lidé přijdou k názoru, že v kolektivu si musíme být všichni rovni.“*²⁴¹

Problémy se členy družstva řeší mnohdy i představenstvo na svých schůzích, jako například, když přišla žádost od lidového soudu na poslání posudku na M. Malého. JZD odpovídá: *„pracovní morálka u jmenovaného je slabší, družstevní konání nedostatečné.“*²⁴²

Další delikt, který se projednával byla krádež šrotu. Zápis z jednání představenstva říká toto: *„Předseda požádal J. Světlíka, aby sdělil členům představenstva, jak se stalo že přišel na odhalení krádeže šrotu v porodně novými členy manžely Pumrových. Přistiženi při krádeži 2x za sebou Josefem Světlíkem a po třetí Světlíkem, Hedvičákem a předsedou rev. komise Josefem Voltrem. Toto stávalo se soustavně neboť přistiženi byli ve středu ráno, ve středu večer, a ve čtvrtek ráno, kdy jmenovanými 3 členy byli zadrženi a polovina šrotu jim byla odebrána. S druhou polovinou J. Pumr odešel“.*²⁴³

I na tomto lze vidět, že se stále všichni nevyrovnali s prací v kolektivu (Pumrovi byli jedni z posledních, kteří vstoupili do družstva) a „třecí plochy“ vznikaly hned zkraje fungování družstva.

²³⁸ Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou, fond JZD Jílovice, inv. č. 46/1, kniha č. 493, karton č. 122, Zápisy ze schůzí představenstva a členů JZD Jílovice, schůze představenstva ze dne 8.7. 1960.

²³⁹ Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou, fond MNV Jílovice, inv. č. 7/2, kniha č. 238, karton č. 29, Zápisy ze schůzí plén a rad MNV Jílovice 1955-1960, schůze pléna MNV ze dne 25.1.1960.

²⁴⁰ *Obecní kronika obce Jílovic*, 2. kniha, str. 102, originál uložen OU Jílovice.

²⁴¹ *Obecní kronika obce Jílovic*, 2. kniha, str. 69 a 70, originál uložen OU Jílovice.

²⁴² Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou, fond JZD Jílovice, inv. č. 46/1, kniha č. 493, karton č. 122, Zápisy ze schůzí představenstva a členů JZD Jílovice, schůze představenstva ze dne 26.2. 1960.

²⁴³ Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou, fond JZD Jílovice, inv. č. 46/1, kniha č. 493, karton č. 122, Zápisy ze schůzí představenstva a členů JZD Jílovice, schůze představenstva ze dne 17.12. 1960.

Zemědělci neměli od začátku roku „na různých ustláno“. Již tak špatnou krmnou základnu pro dobytek narušilo nucené zaorání asi 30 ha jetele. V době senoseče, která začínala 10. června byla situace s krmivem stále kritická až do té míry, že se musel redukovat stav koní. Na jatka byli nakonec posláni dva koně a kočí museli mít zapražena hřibata.²⁴⁴

Aby toho nebylo na zemědělce málo, nastalo velmi deštivé období, které bránilo sklizni. Ta nakonec skončila až v září, což bylo o měsíc déle než bylo obvyklé. „*Vždyť i v srpnu snad nebylo dne, kdy déšť přerušil práci v poli třeba na několik dnů. To heslo sklídit do 14-18 dnů beze ztrát se letos neosvědčilo. Na ztráty při sklizni už se nemohlo ani hledět, jen když obilí bude z pole.*“²⁴⁵

Pak již přišlo na řadu dobývání řepky. Pro rozbředlou půdu nešly používat stroje, proto se tahala ze země ručně. Úroda byla nebývale kvalitní, ale vše opět trvalo velmi dlouho a poslední valník byl z pole odvezen až 20. prosince. Toto zdržení však mělo jednu „obrovskou“ výhodu. Zeleným řepným chřástem šlo krmit dobytek a díky řepce se podařilo nakrmit všechny jílovický skot.²⁴⁶

Kdo ani tento rok nezahálel, byla pracovní skupina. Pokračovalo se s výstavbou areálu kolem nového kravína. Ze začátku roku byla vybudována silážní jáma v hodnotě 102 000 Kčs. Dále byla na řadě výmlatová kůlna a nová porodna pro 40 kusů prasnic. Ke konci roku se začalo s výstavbou rozsáhlého „skladováku“. Na stavaře však čekala také velmi důležitá výstavba kanalizace, kterou během roku bez problému „zvládli“.²⁴⁷

Také rozšiřování strojového parku utěšeně pokračovalo. Hlavní investicí byl univerzální pásový traktor sovětské výroby DT 54.²⁴⁸ Dále nákupy pokračovaly přes obilný kombajn, vázací lis, secí stroj, kultivační traktor Zetor 25 (který se od běžného traktoru lišil zvýšenou světlostí pro meziřádkovou kultivaci)²⁴⁹ až k drobnému nářadí každodenního využití.²⁵⁰

Sklizeň probíhala sice s obtížemi a velmi dlouho, ale těžká práce se družstevníkům vyplatila. Pro rok 1960 se plánovalo vyplatit 17 Kčs za pracovní jednotku. Během roku se vyplácela záloha 9 Kčs. Díky dobré úrodě se nakonec odměna za pracovní jednotku dostala až na 17 Kčs. Odměny v naturáliích byly vypláceny v hodnotě 1, 50 kg zrní za pracovní jednotku, klasicky maximálně do 300 pracovních jednotek. Brambor připadlo 0.80 kg za jednotku a to bez omezení.²⁵¹

Život v JZD však nebyl jen o získávání pracovních jednotek, ale jednotky se mohly i strhávat. Přesvědčili se o tom i členové představenstva, kterým bylo vysvětleno, že jejich povinností je

²⁴⁴ Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou, fond JZD Jílovice, inv. č. 46/1, kniha č. 493, karton č. 122, Zápisy ze schůzí představenstva a členů JZD Jílovice, schůze představenstva ze dne 20.5. 1960.

²⁴⁵ *Obecní kronika obce Jílovic*, 2. kniha, str. 59 a 60, originál uložen OU Jílovice.

²⁴⁶ *Obecní kronika obce Jílovic*, 2. kniha, str. 69 a 62, originál uložen OU Jílovice.

²⁴⁷ *Obecní kronika obce Jílovic*, 2. kniha, str. 72, originál uložen OU Jílovice.

²⁴⁸ <http://cs.wikipedia.org/wiki/DT-54> [cit. 6.11. 2009].

²⁴⁹ <http://zetor25.wz.cz/zetor25.htm> [cit. 6.11. 2009], <http://www.zemepis.com/stavpedo.php> [cit. 6.11. 2009], kultivaci rozumíme doplňování živin do půdy, která v důsledku intenzivního hospodaření živiny ztrácí.

²⁵⁰ *Obecní kronika obce Jílovic*, 2. kniha, str. 72, originál uložen OU Jílovice, Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou, fond JZD Jílovice, inv. č. 46/1, kniha č. 493, karton č. 122.

²⁵¹ *Obecní kronika obce Jílovic*, 2. kniha, str. 72, originál uložen OU Jílovice.

účastnit se všech schůzí. Pokud se nedostaví a nebudou řádně omluveni, dojde ke stržení půl jednotky z výplaty.²⁵²

Dalším, komu bylo pohroženo strhnutím výplat, byli traktoristi. Již během celého roku se kupily stížnosti na nedodání výkazů o práci. Toto „lajdáctví“ v očích představenstva bylo již tak závažné, že došlo na hrozbu odečtení 2 pracovních jednotek pokud nebudou výkazy odevzdány každých 10 dnů.²⁵³

Družstevníkům se též dařilo plnit sociální a kulturní fond. Díky sociálnímu fondu se mohla vyplácet podpora při nemoci až do výše 50 % průměrného výdělku, což bylo naplánováno hned z kraje roku a tento příslib se podařilo naplnit.²⁵⁴

Dalším výpomoc pro družstevníky bylo vypsání přídavku 30 Kčs, které byly vypláceny měsíčně za každé dítě do 18 let věku.²⁵⁵

Další případ, kdy se vyplácela sociální dávka byla účast na vojenském cvičení, jak se přihodilo Josefu Minaříkovi. Ten byl odvelen na 4 měsíční cvičení a představenstvo rozhodlo vyplácet peníze v hodnotě jedné pracovní jednotky na den.²⁵⁶

Z peněz uložených v kulturním fondu se pořádaly zájezdy po Československé republice. Na jednom z nich navštívili zemědělci jižní Moravu a její historické památky a ti co neměli možnost se tohoto zájezdu zúčastnit navštívili jižní Čechy.²⁵⁷

Dalším rokem (1961) se pomalu začal řešit problém s krmivem pro družstevní zvířata. Díky lepší úrodě píce se mohlo „zeleným“ začít krmit již v květnu a pomalu se začínala tvořit základna pro méně úrodná léta.²⁵⁸

To se podepsalo kladně i na doživosti a výnosu z lépe živeného skotu. Z prvních výsledků, což bylo 6 litrů na dojnici, vzrostl objem nadojeného mléka na konci roku na 7,5 litrů mléka na dojnici.²⁵⁹

Na venkov také dorazila nová metoda sklizně, která měla být otestována „na živo“. Jednalo se o takzvanou dvoufázovou sklizeň. „*Obilí se posekalo novým strojem, řádkovačem a po proschnutí řádků přijel kombajn a obilí mlátil přímo z řádků. Za ním zase následoval vazač slámy, na který se svázaná sláma nakládala a vozila do stohu*“.

---

²⁵² Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou, fond JZD Jílovice, inv. č. 46/1, kniha č. 493, karton č. 122, Zápisy ze schůzí představenstva a členů JZD Jílovice, schůze představenstva ze dne 11.3. 1960.

²⁵³ Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou, fond JZD Jílovice, inv. č. 46/1, kniha č. 493, karton č. 122, Zápisy ze schůzí představenstva a členů JZD Jílovice, schůze představenstva ze dne 17.8. 1960.

²⁵⁴ Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou, fond JZD Jílovice, inv. č. 46/1, kniha č. 493, karton č. 122, Zápisy ze schůzí představenstva a členů JZD Jílovice, schůze představenstva ze dne 26.2. 1960.

²⁵⁵ Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou, fond JZD Jílovice, inv. č. 46/1, kniha č. 493, karton č. 122, Zápisy ze schůzí představenstva a členů JZD Jílovice, schůze představenstva ze dne 1.4. 1960.

²⁵⁶ Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou, fond JZD Jílovice, inv. č. 46/1, kniha č. 493, karton č. 122, Zápisy ze schůzí představenstva a členů JZD Jílovice, schůze představenstva ze dne 20.5. 1960.

²⁵⁷ *Obecní kronika obce Jílovic*, 2. kniha, str. 77, originál uložen OU Jílovice.

²⁵⁸ *Obecní kronika obce Jílovic*, 2. kniha, str. 81, originál uložen OU Jílovice.

²⁵⁹ *Obecní kronika obce Jílovic*, 2. kniha, str. 97, originál uložen OU Jílovice.

Takto představil novou technologii kronikář. Skutečnost byla však jiná. Jak se podle zemědělců „nepovedl“ loňský rok, tento byl mnohem horší. Kronikář vzpomíná zvláště na jeden den, a to speciálně 11. srpen, kdy podle vzpomínek napadlo 57 mm deště. Díky neustálému dešti se nová metoda neosvědčila. Traktory zapadaly do bláta a obilí po posečení leželo na poli až tři týdny. Ztráty na úrodě byly nedozírné.²⁶⁰

Problémy však nebyly jen s novou metodou práce, ale i s mechanizací jako takovou. Kronika vidí technický pokrok jako přínos, ale zatím ztráty přesahovaly podle některých přínosy: „*Tyto ztráty nejlépe bylo vidět na polích, kdy vydrolené zrno vzešlo, někde přesahovaly ztráty několik výsevků. A co přišlo brambor na zmar o tom ani nepíšu. To je ta stinná stránka dnešní mechanizace, samý spěch, jedna práce stíhá druhou, jen když je to hotovo i za cenu velkých ztrát*“.²⁶¹

Co se od minulého roku nezměnilo byly výplaty za odvedenou práci. I když se nemohli jílovičtí spolehnout na počasí, mohli se aspoň zatím spolehnout na odměny za svoji dřinu. Nejdříve se opět plánovalo 17 Kčs za jednotku. Díky, nakonec dobré, úrodě se opět konečná mzda zvedla na 19 Kčs.²⁶²

Z kroniky lze vyčíst neustálý pocit nepřízně počasí a smůly lepící se na paty zemědělců. Rok co rok, až na pár výjimek (1947) nakonec sklizeň dopadne dobře.

Koncem roku přišla na řadu po čtyřech letech statistika věku členů JZD. Výsledky byly: do 25 let bylo 5 členů, od 26 let do 45 let bylo 25 osob z toho 12 mužů a 13 žen, od 46 let do 60 let je 43 pracovníků, a to 18 mužů a 25 žen a nad 60 let pracovalo 12 lidí, z toho 8 mužů a 4 ženy. Průměrný věk činil 48.8 let.²⁶³

Je vidět, že přes všechny snahy a omezení dětské výchovy a studia zatím nenesly vytoužené výsledky. Při vzdělávací politice Jílovice se nelze divit tomu, že ne všichni žáci si studium užívali a nevěnovali se mu. Jmenovitě se v roce 1961 jednalo o J. Vaňka, který studoval na učňovské škole v Jaroměři a jeho výsledky byly podprůměrné. Škola apelovala právě na představenstvo JZD, aby zjednálo okamžitou nápravu v prospěchu.²⁶⁴

Stavem mládeže v JZD se zaobírá i členská schůze. Jeden z prvních bodů jednání byl „*nábor členů ze řad mládeže*“. „*ONV upozorňuje, že je nutno zabývat se mládeží, která opouští školu a přesvědčit je o výhodách vstupu do JZD*“.²⁶⁵

Opět, jako každý rok, nastávají pokusy některých lidí opustit družstvo, ať už se jednalo o paní Josefu Černou, která se chtěla odstěhovat do Přepych a vystoupit tedy z JZD Jílovice. Stěhování

²⁶⁰ *Obecní kronika obce Jílovic*, 2. kniha, str. 83, originál uložen OU Jílovice.

²⁶¹ *Obecní kronika obce Jílovic*, 2. kniha, str. 91, originál uložen OU Jílovice.

²⁶² *Obecní kronika obce Jílovic*, 2. kniha, str. 94, originál uložen OU Jílovice.

²⁶³ *Obecní kronika obce Jílovic*, 2. kniha, str. 98, originál uložen OU Jílovice.

²⁶⁴ *Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou*, fond JZD Jílovice, inv. č. 46/1, kniha č. 493, karton č. 122, Zápisy ze schůzí představenstva a členů JZD Jílovice, schůze představenstva ze dne 13.3. 1961.

²⁶⁵ *Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou*, fond JZD Jílovice, inv. č. 46/1, kniha č. 493, karton č. 122, Zápisy ze schůzí představenstva a členů JZD Jílovice, schůze představenstva ze dne 24.3.1961.

bylo povoleno pouze za předpokladu okamžitého přihlášení na práci v JZD Přepychy. Další kdo chtěl vystoupit z družstva byla již jednou zmíněná paní Pumrová. Té bylo, i když společně s manželem byli první rok „rozvratným živlem“, odmítnuto vystoupení z JZD.²⁶⁶

Poté již rok po roce upadá fungování JZD do stereotypu „zasít - sklídit“, kdy končí pokusy o rozvoj a výstavbu a jediné vzrušení přinášejí občasné půtky mezi jednotlivými družstevníky, kterých je ke konci 60.let.²⁶⁷

Jak je vidno i z předešlých kapitol druhá polovina 40. let začíná nadějí, že po válce přichází lepší časy, které končí po roce 1948. V letech 50. přichází na ves doba překotných změn a tvrdých represálií, které vyústí v založení JZD. Zprvu je pro většinu družstvo nepřítelem, ale když se s tím zemědělci smíří, snaží se o rozvoj alespoň v rámci společného hospodaření. Tato snaha upadá již na začátku 60. let, kdy celý život pomalu ztrácí pestrost a soustředí se jen na práci v JZD a po práci „rychle“ domů ke svému televizoru.

---

²⁶⁶ *Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou, fond JZD Jílovice, inv. č. 46/1, kniha č. 493, karton č. 122, Zápisy ze schůzí představenstva a členů JZD Jílovice, schůze představenstva ze dne 1.2. 1961.*

²⁶⁷ *Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou, fond JZD Jílovice, inv. č. 46/11, sign.. 2/2, karton č. 122*

Seznam použitých zkratk:

MNV – Místní národní výbor
ONV – Okresní národní výbor
JNV – Jednotný národní výbor
JZD – Jednotné zemědělské družstvo
STS – Stojní a traktorová stanice
ČSM – Československý svaz mládeže
KSČ – Komunistická strana Čech
KNV – Krajský národní výbor

Seznam použité literatury:

- DOLEŽAL, Jan – PEKÁREK, Jiří – MONÍČEK, Josef. *Když mizely meze*. Hradec Králové : Kruh, 1987.
- DOMORÁZEK, Prokop. *Dvouletý hospodářský plán v zemědělství*. 1. vydání. Praha : Česká společnost národohospodářská, 1947.
- FREJKA, Ludvík. *Dvouletý plán obnovy a výstavby Československa*. 1. vydání. Praha : Orbis, 1946.
- JAKL, Tomáš. *Květen 1945 v českých zemích: Pozemní operace vojsk Osy a Spojenců*. Praha : M. Bílý, 2004. ISBN 80-86524-07-8.
- JECH, Karel. *Kolektivizace a vyhánění sedláků z půdy*. Praha : Vyšehrad, 2008. ISBN 978-80-7021-902-7.
- JEŽKOVÁ, Iva. *Jílovický Almanach 2007*. Jílovice : OÚ Jílovice, 2007.
- KOPECKÝ, Václav. *Soběslavský plán kulturně osvětové činnosti*. Praha : Ministerstvo informací a osvěty , 1950.
- KOŤÁTKO, Jiří. *Jak přispějí jednotná zemědělská družstva a státní statky k zvelebení našeho zemědělství*. Praha : Ministerstvo zemědělství, 1949.
- LANDSMANN, Martin. *Činnost Jednotného národního výboru v Hradci Králové v letech 1949-1954*. Bakalářská práce. Hradec Králové 2002.
- PETRÁŇ, Josef. *Dvacáté století v Ouběnicích*. Praha : NLN, 2009. ISBN 978-80-7106-605-7.
- RŮŽKOVÁ, Jiřina – ŠKRABAL, Josef a kol. *Historický lexikon obcí České republiky 1869 – 2005*. Praha : Český statistický úřad v Praze ve spolupráci s nakladatelstvím Daranus , 2006. ISBN 80-250-1277-8.
- RŮŽIČKA, Miloslav. *Vyhnaní akce „kulak“*. Havlíčkův Brod : Miloslav Růžička, 2008.
- SKOPALOVÁ, Marie. *Vysídlování selských rodin ve východních Čechách v 50. letech 20. století*. In *Sborník prací východočeských archivů 11*. Zámorsk 2007.
- VEBER, Václav. *Osudové únorové dny 1948*. Praha : NLN, 2008. ISBN 978-80-7106-941-6.
- URBAN, Jiří. *Perzekuce samostatně hospodařících zemědělců na Královehřecku na počátku 50. let 20.stol.* Pardubice 2005. str. 22. Bakalářská práce na Filozofické fakultě Univerzity Pardubice.

Seznam použitých pramenů :

Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou, fond Obecní úřad Jílovice
Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou, fond ONV Dobruška
Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou, fond MNV Jílovice

Obecní kronika obce Jilovice

Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou, fond JZD Jilovice

Státní okresní archiv Hradec Králové, fond MNV Libníkovice

ANOTACE

Po zdůvodnění proč jsem si vybral právě toto téma a po přiblížení použité literatury a pramenů se zabývám seznámením s obcí Jílovice, její polohou a několika historickými událostmi popsány v obecní kronice.

Dále se již věnuji mnou vybranému období tj. rozmezí let 1945-1968. Prvním tématem mé práce je sledování politického a kulturního života v Jílovicích. Věnuji se konci války a případu vysídlení Anny Hlouškové a jejích synů kvůli nařčení z protistátní činnosti za 2. světové války. Odkazu války si též všímám u odchodu několika Jílovických obyvatel za „lepší“ životem na hranici k Broumovu.

U kultury se ze začátku mé práce věnuji hlavně činnosti jednoty Sokol a na začátku 50. let jejímu pomalému úpadku a nakonec zániku. Poté se již kulturní činnosti ujímá MNV, který se snaží rozvíjet vybavení obce např. zavedením místního rozhlasu a založením kina. Také se věnuji spolkové činnosti reprezentované myslivci, dobrovolnými hasiči a později zahrádkáři. V polovině 50. let přejala vůdčí roli v kulturním životě Osvětová beseda, která se poté již stará o všechny oslavy a společenský život v Jílovici. Posledním velkým investičním a stavebním počinem je neúspěšná stavba koupaliště.

Kapitola o politickém životě začínám u změny okresů, do kterých Jílovice spadala. Poté se již zajímám o první poválečné volby v roce 1946 a jejich výsledky. Pak již pomalu přichází vláda KSČ a změny v obsazení MNV. Cirkulací postů a změnami v obsazení MNV se zabývám v celé této kapitole.

Dále si všímám již rozvoji a vlastnictví obecního majetku. Ze začátku jde hlavně o lesy a problémy způsobené snahou získat je do vlastnictví. Stejně problémy nastávají také při snaze o získání pozemků. Důležité pro rozvoj bylo také státní plánování zprvu reprezentované dvouletým plánem, kterého si také všímám.

Základním kamenem života na vsi bylo vždy zemědělství, a proto je toto téma stěžejní i pro moji práci. Jde o snahu soukromých zemědělců uživit se a přitom plnit všechny povinné dodávky nařízené státem. Státní moc však začíná tlačit na kolektivizaci zemědělství. Jeden z hlavních zastánců a plánovačů je od začátku ministr zemědělství Ďuriš, který se sice po válce pomocí Hradeckého programu snaží „tvářit“ jako zastánce soukromých zemědělců, ale po roce 1948 už otevřeně zastává kolektivizační myšlenky. Jde o zakládání STS a zabavování zemědělské techniky, které se nevyhnulo ani Jílovici. Poté se již pomocí tlaku na rolníky snaží o zakládání JZD. Základním donucovacím prostředkem bylo neustálé zvyšování povinných dodávek a rozvrat tradiční vesnické společnosti vysídlováním nejbohatších sedláků. V Jílovicích šlo o vysídlení Josefa Truněčka do okresu Plzeň v roce 1953. Zemědělci vydrželi vzdorovat po této události další čtyři roky, ale nakonec přece jen v roce 1957 došlo k založení JZD Jílovice.

Život v JZD byl velmi rušný a plný konfliktů a hádek, které muselo představenstvo řešit. Také však došlo k masivní výstavbě hospodářských objektů jako byly kravíny a vepřince. Situace se však po třech letech uklidnila natolik, že již v roce 1961 upadla celá zemědělská společnost do stereotypu a do několik desítek let letargie.

Celá má práce ukázala na to, že do nástupu komunismu byla společnost v Jílovici plná naděje a očekávání, jak po stránce kulturní a hospodářské. Tvrdé poměry 50. let však všechnu aktivitu utlumily a nakonec potlačily to jediné, co rolníkům zbylo, byl marný odpor ke kolektivizaci. V 60. letech už Jílovická společnost upadla ve všech směrech do lhostejného přežívání.

Klíčová slova: Jílovice, JZD, kolektivizace, kulak, MNV

Annotation

After accounting for the reasons why I have chosen this very topic, and after a brief description of the literature and other resources I have used, I focus on the introduction of the Jílovice village with its location and several historical events described in the local chronicle.

Further I already address myself to the period of 1945-1968 I have chosen. The first topic of my thesis is following political and cultural life in Jílovice. At first I address myself to the end of the war and the Anna Hloušková and her sons' displacement case. They were accused of a seditious action during the World War II. War topics are also included concerning several inhabitants of Jílovice leaving the village because of a „better life“ at the border onwards Broumov.

Regarding culture at the beginning of my thesis I address mainly to the activity of Sokol organization at the beginning of the 1950's and its slack decline and final downfall. After that the cultural activities were overtaken by MNV that was trying hard to develop the village's facilities by e.g. establishing the local broadcast and cinema. I also focus on the club activities represented by yeagers, voluntary firemen and later gardeners. In the middle of the 50's the Osvětová beseda took charge of the leading part in the cultural life. Osvětová beseda since then provided all the feasts and social life in Jílovice. The latest great investment and building act was the unsuccessful swimming pool construction.

The chapter about political life is begun by the change of districts Jílovice fell within. After that I already concern the first postwar elections in 1946 and their results. Later on the rule of KSČ gently comes and the staffing of MNV changes either. The berth circulation and changes in MNV occupancy is described in the whole chapter.

After that I turn attention to the development and ownership of the public property. At the beginning it is mainly about the woods and the problems caused by the efforts to gain them. The same problems occur also in the terms of the effort to gain the lots. The next important fact in the case of development is the state planning, at first represented by the two-year plan which I also mention. Agriculture has always been a cornerstone of the life in the village, and therefore is this issue fundamental. It concerns the efforts of the private farmers either to subsist and fill all the compulsory provisions ordered by the state. But the state authority began to force the farmers in favour of the agriculture collectivization. One of the main supporters was the minister of agriculture Ďuriš who on one hand, with the support of Hradecký program, tried to „appeal“ like a proponent of private farmers but on the other hand after 1948 he went in the ideas of collectivization. It was STS establishment and agricultural engineering seizures. After that he was pressing for the JZD foundation. The basic compulsory measure was ongoing increasing the compulsory supplies and disruption of the traditional country society by displacing the richest peasants. In Jílovice it is illustrated by displacing Josef Truneček to the district of Plzeň in 1953. The farmers went on resisting for next 4 years after this had happened but finally the JZD Jílovice was established after all.

The life in JZD was very busy and full of conflicts and struggles that were needed to be solved by the directorship at the beginning. Compact build-up of the agricultural buildings like cowsheds and pigpens occurred as well. In 1961 however the situation allayed three years later but it led to routine and lethargy that the society got stuck in, and it rested several decades that way.

The whole thesis shows that until the communism taking up, the society in Jílovice was full of hope and expectations in cultural and economic area. Hard conditions of the 50's damped all the activity and finally suppressed the reluctance against collectivization - the only thing that remained to the farmers. In the 1960's the fellowship of Jílovice fell into the careless lingering in every way.

Keywords: *Jílovice, JZD, collectivization, kulak, MNV*